

PLEAN ROCHTANA NÁISIÚNTA

PLEAN GNÍOMHAÍOCHTA
STRAITÉISEACH UM CHOTHROMAS
ROCHTANA, RANNPHÁIRTÍOCHT
AGUS RATH SAN ARDOIDEACHAS
2022–2028

Rialtas na hÉireann
Government of Ireland

An Roinn Breisoidreachais agus Ardoidreachais,
Taighde, Nualaochtra agus Folaiochta
Department of Further and Higher Education,
Research, Innovation and Science

HIGHER EDUCATION AUTHORITY
AN tÚDARÁS um ARD-OIDEACHAS

RÉAMHRÁ

**ón Aire
Breisoideachais
agus Ardoideachais,
Taighde,
Nuálaíochta agus
Eolaíochta**

Is é seo ár gceathrú Plean Náisiúnta Rochtana a leagann amach ár n-uailmhian d'earnáil ardoideachais ionchuimsitheach agus éagsúil.

Teastaíonn uainn earnáil tríú leibhéal nach bhfuil tionchar ag do chúlra ná ag do thaithí ar do chumas freastal ar ardoideachas agus rath a bheith uirthi.

Ar an drochuair, tá bacainní suntasacha fós ar rochtain agus tá fíor-eagla ar roinnt daoine agus a bpobail níos leithne faoin ardoideachas.

Tá sé mar aidhm ag an bPlean nua seo tacú le ionchuimsiú agus éagsúlacht inár mic léinn, aghaidh a thabhairt ar na streachailtí agus na dúshláin níos leithne do mhic léinn, agus dul chun cinn inbhuanaithe a sheachadadh. Aithníonn sé riachtanais na bhfoghlaimoirí leochaileacha, na foghlaimoirí is imeallaithe agus na ndaoine a bhfuil riachtanais speisialta agus bhreise acu.

Leanfaidh an Plean seo ag díriú agus ag tacú le mic léinn atá faoi mhíbhuntáiste socheacnamaíoch, mic léinn faoi mhíchumas agus mic léinn ó Lucht Siúil na hÉireann.

Is cúis áthais dom freisin a fheiceáil, laistigh de na trí chroíghrúpa seo, gur shainaithin an Plean cohóirt ar leith de mhic léinn atá faoi ghannionadaíocht nó imeallaithe, lena n-áirítear mic léinn agus mic léinn lánfhásta ó cheantair faoi mhíbhuntáiste; mic léinn faoi mhíchumas intleachta; baill den phobal Roma; iad siúd a bhfuil taithí acu ar an gcóras cúraim, ar an easpa dídine, agus ar an gcóras dlí choiriúil; chomh maith le mic léinn a tháinig slán as foréigean teaghlaigh agus mic léinn ar cúramóirí iad. Ainmnítear mic léinn lánfhásta 'dara seans' chomh maith le himircigh agus teifigh don chéad uair freisin.

D'oibríomar le geallsealbhóirí, ceannairí ardoideachais, agus ionadaithe mac léinn chun an Plean seo a thabhairt i gcrích. Tá sé mar aidhm aige a aithint go bhfuil aistear oideachais gach duine difriúil agus go dteastaíonn tacaíochtaí éagsúla ó gach duine.

Rinneadh dul chun cinn mór le linn an Phlean Náisiúnta Rochtana deiridh agus tá feabhas tagtha ar rannpháirtíocht san ardoideachas ar fud an Stáit. Ina ainneoin sin, léiríonn na sonraí scála an dúshlán chun rannpháirtíocht grúpaí faoi ghannionadaíocht san ardoideachas a mhéadú.

Éileoidh sé seo oibriú le pobail agus le scoileanna ar fud na tíre chun na bacainní sonracha atá roimh ghrúpaí faoi ghannionadaíocht a aithint agus bearta a chur i bhfeidhm chun aghaidh a thabhairt orthu.

Ar ndóigh, tá cumas laistigh dár n-institiúidí ardoideachais, an costas a bhaineann le dul chuig an gcoláiste agus infhaighteacht roghanna solúbtha ina mbacainní freisin. Leanfaimid ag tabhairt aghaidh ar mhaoiniú don earnáil ardoideachais agus ar chostas an oideachais tríú leibhéal do na daoine is mó atá faoi mhíbhuntáiste.

Tugann athbhreithniú a foilsíodh le déanaí ar ár Scéim Deontas Mac Léinn agus ar ár gCreat Maoinithe don Ardoideachas sa Toghchán treochlár dúinn le haghaidh feabhsuithe amach anseo. Ní féidir leis go léir tarlú thar oíche ach is féidir linn – agus déanfaimid – athrú bríoch.

Forbraíodh an Plean seo go comhoibríoch idir mo Roinn agus an tÚdarás um Ard-Oideachas agus cuireadh ar an eolas é ag próiseas comhairliúcháin suntasach le páirtithe leasmhara, lena n-áirítear institiúidí ardoideachais, mic léinn agus daoine aonair, ionadaithe ó ghrúpaí tosaíochta, agus ranna agus gníomhaireachtaí eile rialtais. Glacaim an deis seo chun buíochas a ghabháil leis an ÚAO agus leis na páirtithe leasmhara go léir a ghlac páirt sa phróiseas comhairliúcháin as a ranníoc luachmhar.

Táim ag tnúth le leanúint ag obair leat chun an Plean seo a chur i bhfeidhm, chun tacaíocht a fheabhsú do ghrúpaí tosaíochta faoi ghannionadaíocht agus feabhas a chur ar eispéireas foghlama, rannpháirtíocht agus rath gach mac léinn san ardoideachas.

An tAire Simon Harris TD

RÉAMHRÁ

le Príomhoifigeach Feidhmiúcháin an ÚAO

Is tosaíocht don ÚAO é cothromas rochtana ar ardoideachas a léirítear i reachtaíocht bhunaidh an ÚAO agus i bhforbairtí ar nós an Chreat Feidhmíochta Córas Ardoideachais agus pleananna straitéiseacha an ÚAO comhleantach. Ó 2005 tá trí phlean náisiúnta do chothromas rochtana, a léiríonn a thábhachtaí atá sé i mbeartas ardoideachais. Leanann an Plean Rochtana Náisiúnta nua seo, agus tógann sé ar, fíis na bpleananna sin roimhe seo agus ár n-uailmhianta chun daonra mac léinn níos cuimsithí agus níos éagsúla a bhaint amach san ardoideachas.

Ó foilsíodh an Plean deiridh in 2015, tá forbairtí tábhachtacha tagtha ar chothromas rochtana. Léirigh seoladh an chlár Clár um Rochtain ar Ardoideachas (CRA) atá á bhainistiú ag an ÚAO lena thrí shnáithe tosaigh, ag díriú ar rochtain ar oideachas múinteoirí a leathnú, Ciste Sparánachta 1916 agus comhpháirtíochtaí a thógáil idir institiúidí ardoideachais agus comhpháirtithe pobail, agus tá tionchar gearr-tearma léirithe agus leag sé an bonn le feabhas a chur ar chothromas rochtana ar ardoideachas.

Tá feabhas curtha ag institiúidí ardoideachais ar chuir chuige uile-oideachais maidir le rochtain, chomh maith le straitéisí ratha na mac léinn agus prionsabail deartha uilíoch a sholáthraíonn eispéiris foghlama cuimsitheacha ardchaighdeáin do gach mac léinn. Seolfar snáithe nua de CRA i 2022 a thacóidh tuilleadh le timpeallachtaí cuimsitheacha deartha go huilíoch do gach mac léinn agus forbróidh sé soláthar do mhic léinn faoi mhíchumas intleachta freisin.

Tá feabhas tagtha ar bhailiú sonraí. Soláthraíonn na sonraí Scór Innéacs Díothachta (SID) léargas mionsonraithe ar phróifíl shocheacnamaíoch ár ndaonra mac léinn agus cumasaíonn siad idirghabhálacha spriocdhírithe chun tacú le cothromas rochtana.

Baineadh amach roinnt spriocanna a aithníodh sa Phlean deiridh; ach tá dúshlán shuntasacha fós ann. Tá rátaí rannpháirtíochta ró-íseal do ghrúpaí mhic léinn de chuid Lucht Siúil na hÉireann, mic léinn ó cheantair faoi mhíbhuntáiste agus mic léinn lánfhásta céaduaire. Ní thagann ach 10% de dhaltáí ardoideachais ó cheantair faoi mhíbhuntáiste. Is léir nach bhfuil ár ndaonra mac léinn fós ionadaíoch ar shochar níos leithne na hÉireann.

Tá an Plean Náisiúnta Rochtana nua ag teacht le forbairtí eile san earnáil ardoideachais. Leanann an tírdhreach ardoideachais ag forbairt, le cúig ollscoil teicneolaíochta bunaithe anois. Leanann an córas ardoideachais ag freastal ar riachtanais scileanna an gheilleagair le fás na gclár Springboard+ agus an Tionscnamh Caipitil Daonna. Tá athruithe móra ar siúl maidir le soláthar printíseachtaí. Beidh tionchar suntasach ag foilsiú an chreata maoinithe agus athchóirithe don ardoideachas ar fhorbairt na hearnála. Tá ár n-uailmhianta maidir le cothromas rochtana agus rannpháirtíochta ag tarlú in éineacht leis na forbairtí seo agus tá sé ríthábhachtach go mbeidh riachtanais na mac léinn imeallaithe agus leochaileacha mar fhócas i ngach rud a dhéanaimid.

Ba mhaith liom buíochas a ghabháil leis an Roinn Breisoideachais agus Ardoideachais, Taighde, Nuálaíochta agus Eolaíochta a d'oibrigh i gcomhpháirtíocht le Feidhmeannach an ÚAO i bhforbairt an Phlean seo. Ba mhaith liom buíochas a ghabháil freisin leis an iliomad geallsealbhóirí a chuir lena fhorbairt trí rannpháirtíocht sna himeachtaí comhairliúcháin nó trí aighneachtaí scríofa araon. Le linn an phróisis chomhairliúcháin bhíomar i dteagmháil le breis agus 250 duine aonair agus fuaireamar breis agus 120 aighneacht. Bhí an comhairliúchán fairsing seo ríthábhachtach maidir le spriocanna, cuspóirí agus gníomhartha a chinneadh do na seacht mbliana atá romhainn agus ár n-uailmhianta a chur in iúl maidir le daonra ardoideachais atá fíor-chuimsitheach agus éagsúil a bhaint amach.

An Dr Alan Wall,

POF, an tÚdarás um Ard-Oideachas

Clár Ábhair

Liosta na n-acrainmneacha	11
Gluais téarmaí	16
Achoimre Feidhmiúcháin	19
1 Réamhrá	26
2 Cur chuige I bhforbairt an Phlean	29
2.1 Treoirphrionsabail agus tosaíochtaí	30
2.2 Cur chuige uile-rialtais	31
2.3 Cur chuige uile-oideachais	32
2.4 Comhairliúchán agus anailísiú sonraí	34
2.4.1 Comhairliúchán	34
2.4.2 Anailísiú sonraí	35
3 An comhthéacs níos leithne	36
3.1 Comhthéacsanna beartais an AE agus idirnáisiúnta	37
3.2 Comhthéacs Covid-19	37
3.2.1 Tionscnaimh Covid-19	38
3.2.2 Taighde ar éifeachtaí Covid-19	39
3.3 Dul chun cinn ón bPlean Náisiúnta Rochtana deireanach i leith	40
3.3.1 Forbairtí le linn an Phlean deireanaigh	40
3.3.2 Bailiú sonraí agus torthaí taighde	41
3.4 An creat maoinithe	45
3.4.1 Ag tógáil ar toilleadh institiúideach	46
3.4.2 Maoiniú díreach do mhic léinn	47
3.4.3 Cláir mhaoinithe eile	49
4 Na grúpaí tosaíochta a aithint	50
5 The Strategic Student-Centred Goals	54
5.1 Sprioc 1: Cuimsitheacht	57
5.2 Sprioc 2: Solúbthacht	60
5.3 Sprioc 3: Soiléire	61
5.4 Sprioc 4: Comhleanúnachas	62
5.5 Sprioc 5: Inbhuanaitheacht	64
5.6 Sprioc 6: Cur chuige bunaithe ar fhianaise	65

6	Spriocanna agus táscairí náisiúnta meastóireachta	66
6.1	Tomhas feidhmíochta	67
6.2	Príomhtháscairí feidhmíochta	68
6.3	Spriocanna Náisiúnta	72
6.4	Táscairí cáilíochtúla	74
7	Cur i bhfeidhm agus athbreithniú meántéarmach ar dhul chun cinn	75
7.1	Struchtúir Feidhmithe	76
7.1.1	Freagracht as feidhmiú	76
7.1.2	Monatóireacht a dhéanamh ar sheachadadh feidhmíochta (Creat Feidhmíochta Córais agus Próiseas Comhphlé Straitéiseach)	
7.1.3	Grúpa Stiúrtha Fheidhmithe	77
7.1.4	Plean Oibre Bliantúil	77
7.1.5	Fóram Rochtana Bliantúil	77
7.2	Athbhreithniú ar forás	77
7.3	Cur i bhfeidhm an Phlean Náisiúnta Rochtana a cur ar fáil	78
	Aguisín A: Tuairisc sonraí	80
	Cuid A: Forbhreathnú sonraí	81
A1	Mic léinn atá ag staidéar ar bhonn páirtaimseartha nó solúbtha	84
A2	Bonn iontrála d'iontrálaithe nua san ardoideachas	85
A3	Mic léinn faoi mhíchumas a Jaigheann tacaíocht ó CMM	86
A4	Iontráil chuig ardoideachas do mhic léinn atá ag freastal ar scoileanna CDSS	87
A5	Stádas Tuismitheoireachta	88
	Cuid B: Cur chuige maidir le spriocanna a leagan síos	89
A6	Teorainneacha le socrú spriocanna	89
A7	Míbhuntáiste socheacnamaíoch agus Scóir Innéacs Díothachta	90
A8	Rátaí aistrithe agus socrú spriocanna do mhic léinn faoi mhíbhuntáiste	97
A9	Spriocanna a leagan síos do mhic léinn lánJásta atá faoi mhíbhuntáiste	98
A10	Daltaí faoi mhíchumas agus socrú spriocanna	99
A11	Spriocanna a leagan síos do dhaltáí ó phobail Lucht Siúil na hÉireann agus na Romach	102
A12	Dáta breise	104
	Aguisín B: Próiseas comhairliúcháin	108
B1	B1 Dátaí agus imeachtaí tábhachtach	108
B2	Aighneachtaí scríofa	108
B3	Comhairliúchán duine le duine le heagraíochtaí geallsealbhóirí	110

Figúirí

Figúir A: Forléargas ar na haighneachtaí	34
Figúir B: An Córas Oideachais Treasach d'Fhoghlaimoirí/An Córas Tacaíochta do Mhic Léinn.	38
Foinse O'Reilly (2020)	
Figúir C: Mic léinn a bhí faoi mhíbhuntáiste socheacnamaíoch	42
Figúir D: Mic léinn atá faoi mhíchumas	43
Figúir E: Mic léinn ar baill de Lucht Siúil na hÉireann iad	43
Figúir F: Mic léinn lánfhásta céaduaire	44
Figúir G: Creat maoinithe do chothromas san ardoideachas	45
Figúir H: Na trí ghrúpa tosaíochta uileghabhálacha	52
Figúir I: Eispéiris saoil ar féidir leo bheith ina gcúis le míbhuntáiste socheacnamaíoch	53
Figúir J: Na spriocanna atá dírithe ar mhic léinn	56

Táblaí

Tábla 5.1: Sprioc 1: Cuimsitheacht	57
Tábla 5.2: Sprioc 2: Solúbthacht	60
Tábla 5.3: Sprioc 3: Soiléire	61
Tábla 5.4: Sprioc 4: Comhleanúnachas	62
Tábla 5.5: Sprioc 5: Inbhuanaitheacht	64
Tábla 5.6: Sprioc 6: Cur chuige bunaithe ar fhianaise	65
Tábla 6.1: Táscairí feidhmíochta – Sonraí Bonnlíne agus Tomhas	69
Tábla 6.2: Forbhreathnú ar spriocanna an Phlean Náisiúnta Rochtana do 2022-2028	73

Figúirí ó Aguisín A: Tuairisc sonraí

Figúir A1: Céatadán na Mac Léinn a dhéanann Staidéir ar bhonn Páirtaimseartha/Solúbtha	84
Figúir A2: Bunús Iontrála d'Iontrálaithe Nua in 2018/2019, 2019/2020 agus 2020/2021	85
Figúir A3: Líon agus % na nIontrálaithe Nua a D'fhreastail ar Scoileanna DEIS, 2015/2016–2020/2021	87
Figúir A4: Gach Iontrálaí Nua Lánaimseartha ar Ardoideachas in 2019/2020	91
Figúir A5: Gach Iontrálaí Nua Lánaimseartha (Aois 18/20) chuig Ardoideachas in 2019/2020	93
Figúir A6: Daonra na hArdteistiméireachta In 2019 De Réir Inscne agus Catagóirí DIS (%)	95
Figúir A7: Iontrálaithe Nua a Léiríonn Míchumas ar Iontráil chuig Ardoideachas (Líon agus % na nIontrálaithe Nua), 2011/2012 Go 2020/2021	100
Figúir A8: Rolluithe Lánaimseartha agus Páirtaimseartha a Thaispeánann Míchumas ar Iontráil chuig Ardoideachas (Líon agus % na nIontrálaithe Nua), 2011/2012 Go 2020/2021	101
Figúir A9: Líon na nIontrálaithe Nua agus na Rolluithe den Lucht Siúil san Ardoideachas, 2011/2012 Go 2020/2021	102

Táblaí ó Aguisín A: Tuairisc sonraí

Tábla A1: Grúpaí Tosaíochta, Infhaighteacht Sonraí Reatha agus Tosaíochtaí don Phlean seo	81
Tábla A2: Mic léinn a fhaigheann tacaíochtaí maoinithe faoin CMM san Ardoideachas de réir Catagóire Míchumais, 2017/2018-2020/2021	86
Tábla A3: Anailís ar Réimse Stádas Tuismitheoirí sa CTML, 2019/2020 agus 2020/2021	88
Tábla A4: Gach Iontrálaí Nua Lánaimseartha ar Ardoideachas in 2019/2020	92
Tábla A5: Gach Iontrálaí Nua Lánaimseartha ar Ardoideachas in 2018/2019	92
Tábla A6: Gach Iontrálaí Nua Lánaimseartha (Aois 18-20) chuig Ardoideachas in 2019/2020	94
Tábla A7: Gach Iontrálaí Nua Lánaimseartha (Aois 18-20) chuig Ardoideachas in 2018/2019	94
Tábla A8: Daonra na hArdteistiméireachta in 2019 De Réir Inscne agus Catagóirí DIS (Uimh. Agus %)	96
Tábla A9: Daonra na hArdteistiméireachta in 2018 De Réir Inscne agus Catagóirí DIS (Uimh. Agus %)	96
Tábla A10: Rátaí Aistrithe Measta ón Dara Leibhéal go dtí an tArdoideachas de réir DIS, 2018 agus 2019	97
Tábla A11: Rannpháirtíocht Mhic Léinn Lánfhásta Céaduaire san Ardoideachas mar % de na hIontrálaithe Nua ar fad de réir Catagóire DIS, 2018/2019	98
Tábla A12: Sprioc-Rannpháirtíocht san Ardoideachas d'Iontrálaithe Nua ón Lucht Siúil	103
Tábla A13: Próifíl Shocheacnamaíoch na nIontrálaithe Nua 2019/2020 de réir Réimse Staidéir	104
Tábla A14: Comhréir na n-iontrálaithe nua a fhaigheann ráta speisialta na Scéime Deontas Mac Léinn, 2020/2021 agus 2019/2020	106

Táblaí ó Aguisín B: Próiseas comhairliúcháin

Tábla B1: Dátaí agus imeachtaí tábhachtach	108
Tábla B2: Eagraíochtaí agus Líonraí	108
Tábla B3: Institiúidí Ardoideachais	109
Tábla B4: Comhairliúchán duine le duine le heagraíochtaí geallsealbhóirí	110

Liosta na n-acrainmneacha

AHEAD

Is eagraíocht neamhspleách neamhbhrabúis é AHEAD a oibríonn chun timpeallachtaí cuimsitheacha oideachais agus fostaíochta a chruthú do dhaoine faoi mhíchumas. Is é fócas a cuid oibre breisoideachas agus oiliúint, ardoideachas agus fostaíocht céimithe.

LOI An Lár-Oifig Iontrála

Próiseálann an Lár-Oifig Iontrála iarratais ar chúrsaí fochéime in institiúidí ardoideachais na hÉireann (IAO). Déanann na hInstitiúidí Ardoideachais cinntí maidir le hiontrálacha ar chúrsaí fochéime, a thugann treoir don LOI tairiscintí a dhéanamh d'iarrthóirí rathúla.

POS An Phríomh-Oifig Staidrimh

Gníomhaireacht a bhailíonn agus a dhéanann anailís ar shonraí daonra agus eile, tríd an Daonáireamh náisiúnta agus suirbhéanna eile.

RLCMLO An Roinn Leanaí, Comhionannais, Míchumais, Lánpháirtíochta agus Óige

Is é misean na Roinne ná cur le saol na leanaí, na ndaoine óga, na ndaoine fásta, na dteaghlach agus na bpobal, ilchineálacht a aithint agus comhionannas deiseanna a chur chun cinn.

CDSS Comhionannas Deiseanna i Scoileanna a Sheachadadh

Ionstraim bheartais na Roinne Oideachais a thugann aghaidh ar mhíbhuntáiste oideachasúil trí thosaíocht a thabhairt do riachtanais oideachais leanaí agus daoine óga ó phobail faoi mhíbhuntáiste trí thacaíocht fheabhsaithe do bhunscoileanna agus do mheánscoileanna ainmnithe.

RBATNE An Roinn Breisoideachais agus Ardoideachais, Taighde, Nuálaíochta agus Eolaíochta

Tá an Roinn freagrach as beartas, maoiniú agus rialachas na n-earnálacha ardoideachais agus breisoideachais agus taighde agus as maoirseacht a dhéanamh ar obair na ngníomhaireachtaí stáit agus na n-institiúidí poiblí atá ag feidhmiú sna réimsí sin.

Sonraí SID Scóir Innéacs Díothachta (SID)

Tomhaiseann siad seo saibhreas nó míbhuntáiste coibhneasta limistéar geografach ar leith bunaithe ar shonraí a tiomsaíodh ón Daonáireamh.

RO An Roinn Oideachais

Is é misean na Roinne Oideachais ná cabhrú le leanaí agus daoine óga, trí fhoghlaim, a lánacmhainneacht a bhaint amach agus cur le forbairt shóisialta, eacnamaíoch agus chultúrtha na hÉireann.

RCPA An Roinn Caiteachais Phoiblí agus Athchóirithe

Is é sprioc na Roinne freastal ar leas an phobail trí rialachas fóna ar chaiteachas poiblí agus trí athchóiriú a threorú agus a chumasú ar fud na Státseirbhíse agus na Seirbhíse Poiblí.

RFTP An Roinn Forbartha Tuaithe agus Pobail

Is é misean na Roinne forbairt tuaithe agus pobail a chur chun cinn agus tacú le pobail bhríomhara, uilechuimsitheacha agus inbhuanaithe ar fud na hÉireann.

RCS An Roinn Coimirce Sóisialaí

Is é misean na Roinne ná rannpháirtíocht ghníomhach agus cuimsiú sa tsochaí a chur chun cinn trí thacaíochtaí ioncaim, seirbhísí fostaíochta agus seirbhísí eile a sholáthar.

SCR Suirbhé Cothroime Rochtana

Sraith de cheisteanna deonacha bliantúla a chuirtear ar mhic léinn fochéime lánaimseartha agus pháirtaimseartha na chéad bhliana in institiúidí atá maoinithe ag an Údarás um Ard-Oideachas (ÚAO). Cuirtear na ceisteanna mar chuid den phróiseas clárúcháin ag tús na bliana acadúla. Ligeann faisnéis a fhaightear ón SCR spriocanna náisiúnta a thomhas a bhaineann le cothromas rochtana agus forbairt bonn fianaise chun eolas a thabhairt do bheartas sa réimse seo.

eduroam

Is é eduroam (fánaíocht oideachais) an tseirbhís rochtana fánaíochta shlán, dhomhanda a forbraíodh don phobal taighde agus oideachais idirnáisiúnta. Cuireann eduroam nascacht idirlín ar fáil do mhic léinn, do thaighdeoirí agus d'fhóireann na n-institiúidí rannpháirteacha ar fud an champais agus nuair a thugann siad cuairt ar institiúidí rannpháirteacha eile.

BOO Boird Oideachais agus Oiliúna

I 2013 scaoileadh na hiar-Choistí Gairmoideachais agus cuireadh 16 Bhord Oideachais agus Oiliúna ina n-áit a bhí freagrach as bunoidreachas, iar-bhunoideachas agus breisoideachas a sholáthar ina réigiúin, agus as cláir bhreisoideachais agus oiliúna cuí a fhorbairt i gcónasc le SOLAS.

B/BO Breisoideachas/Breisoideachas agus Oiliúint

Cuimsíonn B/BO cáilíochtaí iar-mheánscoile, réamh-ardoideachais ó Leibhéal 1-6 ar Chreat Náisiúnta Cáilíochtaí (CNC). Áirítear leis printiseachtaí, cúrsaí oiliúna, cúrsaí Iar-Ardteistiméireachta (IAT), oideachas pobail agus aosach chomh maith le seirbhísí lánacha litearthachta agus uimhearthachta. Soláthraíonn líonra na mBord Oideachais agus Oiliúna cúrsaí agus cláir breisoideachais agus oiliúna. Cuireann soláthraithe áitiúla eile cúrsaí ar fáil freisin, lena n-áirítear trí ríomhCholáiste SOLAS ar líne.

CMM Ciste do Mhic Léinn faoi Mhíchumas

Cuireann an CMM maoiniú ar fáil d'institiúidí ardoideachais chun cabhrú leo tacaíochtaí agus seirbhísí a thairiscint do mhic léinn faoi mhíchumas chun cur ar a gcumas rochtain a fháil ar a gcúrsa staidéir roghnaithe, páirt iomlán a ghlacadh ann agus é a chríochnú go rathúil. Tacaíonn an CMM freisin le mic léinn ar chúrsaí breisoideachais agus oiliúna IAT.

RGCS Rialachán Ginearálta um Chosaint Sonraí

Is dlí de chuid an Aontais Eorpaigh é an Rialachán Ginearálta um Chosaint Sonraí a cuireadh i bhfeidhm in 2018 agus ceanglaítear ar eagraíochtaí sonraí pearsanta a chosaint agus seasamh le cearta príobháideachais aon duine ar chríoch an AE.

TCD Tionscnamh Caipiteal Daonna

Clár arna bhainistiú ag an ÚAO a bhfuil sé mar phríomhchuspóir aige acmhainn bhreise a mhaoiniú ar fud na hearnála ardoideachais agus an infheistíocht sin a úsáid chun freastal ar riachtanais scileanna tosaíochta don todhchaí.

AO Ardoideachas

Oideachas ag ollscoileanna, ollscoileanna teicneolaíochta, institiúidí teicneolaíochta, agus institiúidí oideachais eile, le cáilíochtaí Leibhéil 6-10 ar an CNC.

IAO Institiúid ardoideachais

Ollscoil nó ollscoil teicneolaíochta, institiúid teicneolaíochta, coláiste oideachais nó coláiste eile a fhaigheann maoiniú poiblí a thairgeann cáilíochtaí ardoideachais.

ÚAO An tÚdarás um Ard-Oideachas

Treoraíonn an ÚAO forbairt straitéiseach chóras ardoideachais agus taighde na hÉireann. Tá sé mar chuspóir aige córas soléir a chruthú d'institiúidí éagsúla le misin ar leith a fhreagraíonn d'fhorbairt shóisialta, chultúrtha agus eacnamaíoch na hÉireann agus a muintir agus a thacaíonn le baint amach cuspóirí náisiúnta.

HEAnet

Is é HEAnet Líonra Náisiúnta Oideachais agus Taighde na hÉireann. Soláthraíonn HEAnet nascacht idirlín ardluais agus seirbhísí comhroinnte TF do gach leibhéal d'earnáil oideachais na hÉireann.

OTM Oideachas Tosaigh Múinteoirí

Tagraíonn OTM don chéad chéim den fhoghlaim le bheith i do mhúinteoir nuair atá múinteoirí faoi oiliúint ag gabháil do chlár aitheanta oideachais múinteoirí.

COÉ Cumann Ollscoileanna Éireann

Comhlacht ionadaíoch d'ollscoileanna agus do choláistí gaolmhara na hÉireann.

CNOS An Chomhairle Náisiúnta um Oideachas Speisialta

Tá sé mar aidhm ag an CNOS feabhas a chur ar sheachadadh seirbhísí oideachais do dhaoine a bhfuil riachtanais speisialta oideachais acu de bharr míchumais le béim ar leith ar leanaí.

UNM An tÚdarás Náisiúnta Míchumais

Comhlacht reachtúil neamhspleách a sholáthraíonn faisnéis agus comhairle don Rialtas ar bheartas agus ar chleachtas a bhaineann le saol daoine faoi mhíchumas.

FNFMF An Fóram Náisiúnta um Fheabhsú Múinteoireachta agus Foghlama san Ardoideachas

Is comhlacht náisiúnta é an FNFMF atá freagrach as ceannaireacht agus as comhairle a thabhairt maidir le feabhsú an múinteoireachta agus na foghlama in ardoideachas na hÉireann lena n-áirítear forbairt ghairmiúil agus rochtain mac léinn.

CNC Creat Náisiúnta Cáilíochtaí

Is aonán náisiúnta aonair 10-leibhéal é an CNC trína bhféadfar gach gnóthachtáil foghlama a thomhas agus a cheangal lena chéile.

CNRML Clár Náisiúnta Rannpháirtíochta Mac Léinn

Is tionscnamh comhoibríoch de chuid an DCCE, AMLÉ agus an ÚAO é CNRML. Tacaíonn CNRML le rannpháirtíocht na mac léinn in institiúidí ardoideachais, ag iarraidh cultúr láidir comhpháirtíochta a chur chun cinn idir mic léinn agus baill foirne trí ghníomhaíochtaí bunaithe ar chleachtas, trí bhonn eolais a chur ar fhorbairtí beartais, agus mar bhonn is mar thaca ag an tírdhreach náisiúnta.

ECFE An Eagraíocht um Chomhar agus Fhorbairt Eacnamaíochta

Is eagraíocht idirnáisiúnta é an ECFE a bhfuil sé mar sprioc aici polasaithe a mhúnlú a chothaíonn rathúnas, comhionannas, deis agus folláine do chách.

CRAO Clár um Rochtain ar Ardoideachas

Is clár maoinithe straitéiseach é CRAO a bunaíodh i 2016 chun cuspóirí cothromais rochtana a sheachadadh. Tacaíonn CRAO le cur i bhfeidhm na bPleananna Rochtana Náisiúnta trí mhaoiniú a sholáthar chun freagairtí nuálaíocha a sheachadadh, trí shnáitheanna sonracha maoinithe, chun tacú le rannpháirtíocht agus coinneáil sainghrúpaí sain-sprioc/tosaíochta san ardoideachas.

BSI-B –Bunachar Sonraí Iar-bhunscoile Ar Líne

Is bunachar sonraí lárnach é BSI-B do shonraí daltaí agus roinnt sonraí scoile atá á óstáil ag an Roinn Oideachais. Faigheann iar-bhunscoileanna rochtain ar an gcóras trí thairseach slán Esinet na Roinne a úsáid chun sonraí a gcuid mac léinn a choinneáil.

DCCÉ Dearbhú Cáilíocht agus Cáilíochtaí Éireann

Gníomhaireacht Stáit a chothaíonn an Creat Náisiúnta Cáilíochtaí agus a sholáthraíonn dearbhú cáilíochta don bhreiseoideachas agus don ardoideachas in Éirinn.

AR Aitheantas Réamhfhoghlama

Foghlaim seachfhoirmiúil agus neamhfhoirmiúil a aithint agus a bhailíochtú mar mhodh chun riachtanais iontrála ardoideachais a chomhlíonadh.

CCML Ciste Cúnaimh na Mac Léinn

Ciste a chuireann cúnaimh airgid ar fáil do mhic léinn ardoideachais a bhfuil deacrachtaí airgeadais acu agus iad ag freastal ar an gcoláiste.

RSO Riachtanas Speisialta Oideachais

Srian ar chumas duine a bheith rannpháirteach in oideachas agus leas a bhaint as oideachas mar gheall ar mhíchumas marthanach coirp, céadfach, meabhairshláinte nó foghlama, nó aon riocht eile a mbíonn de thoradh air go bhfoghlaimíonn duine difriúil ó dhuine gan an coinníoll sin.

SOLAS An tSeirbhís Oideachais Leanúnaigh agus Scileanna

Is é SOLAS an ghníomhaireacht stáit atá freagrach as cláir oiliúna agus breisoideachais a mhaoiniú, a phleanáil agus a chomhordú.

CTML Córas Taifead Mac Léinn

Córas an ÚAO chun sonraí mac léinn a bhailiú agus a anailísiú. Soláthraíonn gach institiúid ardoideachais sonraí don ÚAO mar chuid de thuairisceán staitistiúil bliantúil na mac léinn.

Scéim Deontas Mac Léinn

Is í an scéim dheontais reachtúil seo de réir tástála acmhainne, dá bhforáiltear faoin Acht um Thacaíocht do Mhic Léinn 2011, an phríomhscéim chun tacú le mic léinn atá ag freastal ar chúrsaí breisoideachais agus ardoideachais ceadaithe.

Scéim Tacaíochta Mac Léinn

Soláthraíonn an Scéim Tacaíochta Mac Léinn do Dhaoine sa Chóras Cosanta Idirnáisiúnta tacaíochtaí airgeadais do mhic léinn atá sa chóras cosanta.

SUSI Tacaíocht Chomhchoiteann do Mhic Léinn in Éirinn

Aonad gnó de chuid BOO Chathair Bhaile Átha Cliath, atá ina údarás cáiliúcháin ceaptha don Scéim Deontais do Mhic Léinn atá bunaithe ar an reachtaíocht.

CAOT Cumann Ardoideachais Teicneolaíochta

Eagraíocht ionadaíoch don earnáil ardoideachais teicneolaíochta.

DI

Is éard atá i ndearadh uilíoch san oideachas ná timpeallacht a chruthú ar féidir le cách rochtain a fháil air agus a chumasaíonn rannpháirtíocht iomlán, dul chun cinn agus rathúlacht do gach mac léinn.

AMLÉ Aontas na Mac Léinn in Éirinn

An comhlacht ionadaíoch náisiúnta do mhic léinn san oideachas tríú leibhéal ar oileán na hÉireann.

Gluais téarmaí

Ciste Sparánachta 1916

Is snáithe é Ciste Sparánachta 1916 – CRAO 2 den Chlár um Rochtain ar Ardoideachas. Is é cuspóir an mhaoinithe seo ná rannpháirtíocht agus rathúlacht na mac léinn is mó atá faoi mhíbhuntáiste socheacnamaíoch ó chodanna den tsochaí a bhfuil tearc-ionadaíocht acu san ardoideachas a spreagadh.

Seirbhís rochtana

Aonad nó oifig i ngach institiúid ardoideachais a chomhordaíonn pleanáil agus seachadadh clár réamhiontrála agus iar-iontrála a dhíríonn ar rochtain agus rannpháirtíocht mhéadaithe mac léinn ó chúlráí faoi mhíbhuntáiste socheacnamaíoch, mic léinn lánfhásta, mic léinn faoi mhíchumas, agus mic léinn ó ghrúpaí eile a bhfuil tearcionadaíocht acu.

Printíseacht

Is clár oiliúna agus oideachais é printíseacht a chomhcheanglaíonn an fhoghlaim in institiúid ardoideachais nó institiúid oiliúna breisoideachais le foghlaim obair-bhunaithe i gcuideachta. Is féidir le printíseachtaí maireachtáil idir dhá agus ceithre bliana agus ar a laghad leath na foghlama críochnaithe san ionad oibre. Cruthaíonn printíseachtaí cáilíochtaí atá aitheanta go hidirnáisiúnta agus is féidir leo a bheith ó Leibhéal 6 go Leibhéal 10 ar an gCreat Náisiúnta Cáilíochtaí.

Ionaid dearscnaitheacht múintoeireachta

Ionaid atá rannpháirteach i Snáithe 1 CRAO ag tacú le rannpháirtíocht mhéadaithe in Oiliúna Tosaigh Múinteoirí ag mic léinn ó ghrúpaí tosaíochta, lena n-áirítear Ollscoil Chathair Bhaile Átha Cliath, Ollscoil Mhá Nuad, Institiúid Náisiúnta an Léinn Oideachais, Ollscoil na hÉireann, Gaillimh/Coláiste San Aingeal, Coláiste na hOllscoile Corcaigh, Institiúid Oideachais Marino/Coláiste na Tríonóide, Baile Átha Cliath agus an Coláiste Ollscoile, Baile Átha Cliath/An Coláiste Náisiúnta Ealaíne is Deartha.

Ráta críochnú

Comhréir na mac léinn fochéime a chríochnaíonn a gclár staidéir.

Ciste Teagmhais Aonuaire Covid-19 do Sheirbhísí Rochtana

Fógraíodh i mí Dheireadh Fómhair 2020, bhí an ciste aonuaire €1.9m dírithe ar thacú le soláthar seirbhísí rochtana agus tacaíochta do mhic léinn leochaileacha ó spriocghrúpaí. Chabhraigh an maoiniú le seirbhísí rochtana IAO chun tacaí a chur i bhfeidhm chun freastal ar riachtanais na mac léinn atá go háirithe leochaileach, agus tugadh tosaíocht do spriocghrúpaí an Phlean Rochtana Náisiúnta, arbh iad na daoine is mó a ndeachaigh Covid-19 i bhfeidhm orthu.

Maoiniú Cuntas Díomhain do Mhic Léinn den Lucht Siúil agus Romaigh san Ardoideachas

Maoiniú imfhálaithe de €300,000 le haghaidh tacaíochtaí spriocdhírthe chun aghaidh a thabhairt ar impleachtaí Covid-19 d'aistriú chuig an ardoideachas agus dul chun cinn laistigh den Lucht Siúil i 2021. Fuarthas an maoiniú trí Chiste na gCuntas Díomhain agus tá sé dírithe ar chabhrú le harduithe ionchasacha i rannpháirtíocht an Lucht Siúil a chinntiú go leanann sé fós ar an mbóthar ceart san ardoideachas. I 2022, mhéadaigh an ciste go dtí €450,000 agus clúdaíonn sé anois mic léinn ón bpobal Romach.

Erasmus+

Is é Erasmus+ ná clár an AE chun tacú le hoideachas, le hoiliúint, leis an óige agus le spórt san Eoraip. Leagann clár 2021-2027 béim láidir ar ionchuimsiú sóisialta, ar na haistrithe glasa agus digiteacha, agus ar rannpháirtíocht daoine óga sa saol daonlathach a chur chun cinn.

Cothromas

Ciallaíonn cothromas san oideachas a chinntiú go bhfuil comhdheiseanna ag gach dalta a lánacmhainneacht a bhaint amach agus go maolaítear aon srianta sóisialta nó eacnamaíocha a d'fhéadfadh cosc a chur ar mhac léinn ó chomhdheiseanna a bheith aige.

Torthaí céimithe

Tagann sonraí torthaí céimithe ón Suirbhé ar Thorthaí Iarchéime, ar suirbhé bliantúil é ar chéimithe a dhéanann Institiúidí Ardoideachais naoi mí tar éis dóibh céim a bhaint amach. I measc na bhfachtóirí a scrúdaíodh sa suirbhé tá gairm bheatha, tuarastal, ábharthacht staidéir, rollú i staidéar breise agus bacainní ar fhostaíocht nó ar thuilleadh staidéir.

Ardteistiméireacht

Is í an Ardteistiméireacht an scrúdú deiridh ar chóras meánscoileanna na hÉireann agus úsáidtear í mar scrúdú máithreánach ollscoile in Éirinn.

Mac léinn lánfhásta

Is éard is mac léinn lánfhásta ann ná duine atá 23 bliana d'aois nó níos sine ar 1 Eanáir sa bhliain iarratais ar iontráil ar chlár ardoideachais.

Meantóireachta

Caidreamh forbraíochta ina gcabhraíonn duine a bhfuil níos mó taithí nó eolas aige le duine nach bhfuil mórán taithí aige nó aici a threorú.

Oideachas páirtaimseartha/solúbtha

Clár ardoideachais nach dtairgtear ar bhonn lánaimseartha agus go ginearálta le luach níos lú ná 60 creidiúintí in aghaidh na bliana acadúla.

Ráta rannpháirtíochta

An céatadán daoine ó dhaonra/aoisghrúpa áirithe a théann isteach san ardoideachas i gceann bliana.

Ráta dul chun cinn

Comhréir na mac léinn a théann ar aghaidh ón gcéad bhliain go dtí an dara bliain de chlár staidéir fochéime.

Qualifax

Is é Qualifax Bunachar Sonraí Náisiúnta Foghlaimeoirí na hÉireann agus an 'ionad ilfhreastail' d'fhoghlaimeoirí agus don phobal. Soláthraíonn sé faisnéis faoi roghanna breisoideachais agus ardoideachais agus oiliúna in Éirinn agus níos faide i gcéin. Cuirtear ailt agus naisc ar fáil freisin chun cabhrú le mic léinn, lucht cuardaigh fostaíochta, tuismitheoirí, gairmithe treorach agus céimithe roghanna eolasacha a dhéanamh maidir le hoideachas, oiliúint agus bealaí gairme.

Cnuasaigh réigiúnacha

Cnuasaigh réigiúnacha d'institiúidí ardoideachais a chomhoibríonn i gcur i bhfeidhm CRAO 2 agus 3.

Ráta speisialta deontais

Scéim Deontas na Mac Léinn (<https://susi.ie/> ;féach thuas le haghaidh sainmhíniú) soláthraítear ráta speisialta deontais do mhic léinn a bhfuil ioncam inríofa acu, ar 31 Nollaig den bhliain roimh a n-iarratas, ar cóimhéid le nó níos lú ná an méid a shonraítear go bliantúil sa Scéim Deontas Mac Léinn. Ní mór íocaíocht chúnaimh shóisialaigh nó íocaíocht árachais shóisialaigh incháilithe fadtéarmach nó íocaíocht faoi chlár ainmnithe a bheith san áireamh san ioncam inríofa.

Springboard+

Tionscnamh uas-sciliú san ardoideachas a thairgeann cúrsaí saor in aisce agus fóirdheontais ag leibhéal teastais, céime agus máistreachta as a leanann cáilíochtaí i réimsí inar deiseanna fostaíochta iad sa gheilleagar. Tá sé á bhainistiú ag an ÚAO thar ceann RBATNE.

StudentSurvey.ie

Fiafraíonn StudentSurvey.ie (Suirbhé na hÉireann ar Rannpháirtíocht Mac Léinn) mic léinn faoina dtaithí ar an ardoideachas, lena n-áirítear a bhforbairt acadúil, pearsanta agus sóisialta, agus conas a chuireann a n-institiúid deiseanna agus tacaíocht ar fáil don fhorbairt seo.

Creat Feidhmíochta Córais

Creat faoina sonraítear tosaíochtaí náisiúnta agus príomhchuspóirí an rialtais don ardoideachas.

An Chomhairle Mhúinteoireachta

Is í an Chomhairle Mhúinteoireachta an comhlacht um chaighdeáin ghairmiúla do ghairm na múinteoireachta, a rialaíonn agus a chuireann caighdeáin ghairmiúla chun cinn sa mhúinteoireacht.

Oideachas treasach

Tagraíonn sé don chóras oideachais iar-éigeantaigh dara leibhéal a chuimsíonn breisoideachas agus oiliúint, ardoideachas agus taighde.

Rátaí aistrithe

Comhréir na mac léinn a théann isteach san ardoideachas go díreach ón oideachas dara leibhéal

Tusla

Is gníomhaireacht stáit í Tusla – An Gníomhaireacht um Leanaí agus an Teaghlach a thacaíonn agus a chuireann chun cinn forbairt, leas agus cosaint leanaí, agus feidhmiú éifeachtach teaghlach.

Achoimre Feidhmiúcháin

RÉAMHRÁ

Tá an chumhacht ag an oideachas saolta a athrú, daoine a thógáil amach as an mbochtaineacht agus timthriallta an mhíbhuntáiste a bhriseadh síos. Ní críoch ann féin é an t-oideachas – féadann sé cur ar chumas daoine a lánacmhainneacht a bhaint amach, agus luach, rathúnas, athléimneacht agus sochaí chomhtháite, inbhuanaithe agus bhríomhar a chruthú. Tá córas ardoideachais cuimsitheach ina thosaíocht ag cuspóirí eacnamaíocha, sóisialta agus comhionannais na hÉireann.

Bunphrionsabal de bheartas oideachais na hÉireann is ea cothromas rochtana ar ardoideachas agus tá sé mar thosaíocht ag an Roinn Breisoideachais agus Ardoideachais, Taighde, Nuálaíochta agus Eolaíochta don Údarás um Ard-Oideachas. Ba cheart go mbeadh cothromas rochtana ag daoine ar oideachas neamhspleách ar a gcúlra socheacnamaíoch, a n-eitneachas, a n-inscne, a suíomh geografach, a míchumas nó a gcúinsí eile.

Is léir nach bhfuil ár ndaonra mac léinn fós ionadaíoch ar shochaí níos leithne na hÉireann. Tá roinnt grúpaí aitheanta againn a leanann de bheith gannionadaíocht san ardoideachas i gcoitinne, agus i gcláir áirithe san ardoideachas. Sa Phlean Rochtana Náisiúnta nua seo dírimid go láidir ar dhul chun cinn inláimhsithe maidir le cothromas rochtana do na grúpaí seo agus a dteaghlaigh agus a bpobail. Agus é seo á dhéanamh againn, chuireamar mic léinn i gcroílár an Phlean, tríd na cúig sprioc atá dírithe ar an mac léinn, agus tugaimid tosaíocht do dhearadh uilíoch i ngach gné den ardoideachas.

Bhí comhairliúchán forleathan agus sonraí cáilíochta mar chnámh droma don cheathrú Plean Náisiúnta Rochtana seo. Chuamar i gcomhairle le páirtithe leasmhara laistigh den chóras oideachais, ar fud an rialtais agus in eagraíochtaí cuimsitheachta sóisialta agus pobail. Chuamar i gcomhairle freisin le daoine a bhfuil taithí phearsanta dhíreach acu ar an imeallú. Lorgaíomar sonraí ó fhoinsí iolracha agus d'úsáideamar diananailís chun a chinntiú go bhfuil bonn daingean ag an bPlean.

Is é an toradh ná Plean a leagann amach spriocanna agus gníomhartha intomhaiste chun uailmhian an Phlean agus uailmhian foghlama na Roinne do chách a bhaint amach mar atá leagtha amach ina Ráiteas Straitéise, 2021-2023.

CUR CHUIGE I bhFORBAIRT AN PHLEAN

PRIONSABAIL AGUS TOSAÍOCHTAÍ TREORACHA

Forbraíodh an PRN nua trí chomhpháirtíocht idir RBATNE agus Feidhmeannach an ÚAO. Agus an Plean á fhorbairt againn, bhí cúig phrionsabal agus thosaíocht bhunúsacha á dtreorú againn.

Ba é an chéad phrionsabal ná an gá le dul i gcomhairle go forleathan agus le cur chuige comhpháirtíochta a úsáid le freagracht roinnte ar fud an rialtais, na hearnála oideachais agus an phobail. Tá sé seo ar aon dul leis an tuairim gur “gnó gach duine” é rath an mhic léinn. Ba é an dara fócas ná na grúpaí tosaíochta a aithint. Áirítear leis seo tosaíocht a thabhairt d’acmhainní agus féachaint ar bhacainní do dhaoine faoi mhíbhuntáiste socheacnamaíoch agus dóibh siúd atá faoi mhíchumas, lena n-áirítear míchumais intleachta. Bhí sé tábhachtach freisin athruithe déimeagrafacha sa daonra agus cúlra eitneacha agus cultúrtha a chur san áireamh.

Ba í an tríú tosaíocht ná an t-aistriú thar rochtain ar rannpháirtíocht iomlán agus rathúlacht a fhorbairt sa deireadh. Teastaíonn uainn go dtosóidh mic léinn, go mbainfidh siad taitneamh iomlán as a gcláir oideachais agus go gcríochnóidh siad iad. Tá an sainmhíniú leathan seo ar chothromas agus ar rathúlacht mar bhonn agus mar thaca ag an bPlean. Is é an ceathrú prionsabal an tábhacht a bhaineann le solúbthacht, go háirithe bealaí solúbtha a chruthú a oibríonn do staideanna saoil daoine. Ba é an ceann deireanach de na prionsabail bhunúsacha ná cur chuige dian bunaithe ar fhianaise a úsáid ionas go mbeadh spriocanna bunaithe ar shonraí ardchaighdeán.

CUR CHUIGE RIALTAIS UILE

Tá ionchuimsiú ardoideachais mar chuid de shraith níos leithne de bheartais tras-earnála san oideachas, sláinte, leas sóisialta, tithíocht, fostaíocht, srl. a chuireann isteach ar mhíbhuntáiste agus eisiamh. Tá sé tábhachtach uailmhianta níos leithne an Chláir don Rialtas (CdR) a ailíniú agus tógáil orthu, lena n-áirítear uailmhian an Rialtais seo faoi mhír na gconarthaí sóisialta oideachas inrochtana agus inacmhainne a sholáthar do gach saoránach. Tá comhoibriú tras-rialtas agus trasghníomhaireachta ríthábhachtach.

CUR CHUIGE OIDEACHAIS UILE

Faoi chur chuige an uile-oideachais, bíonn gach duine ar fud an chórais oideachais freagrach as inrochtaineacht, ó leibhéal na réamhscolaíochta, na bunscoile agus na hiar-bhunscoile go dtí an breisoideachas agus ardoideachas. Leagann an Plean béim ar an ngá atá le gach duine san ardoideachas díriú ar bhacainní a sháru. Tosaíocht shoiléir amháin is ea faisnéis níos fearr a sholáthar do ghrúpaí tosaíochta. Is é an dara ceann ná éagsúlacht múinteoirí, rud atá ina spreagthóir tábhachtach chun éagsúlacht a mhéadú i ndaonra na mac léinn, agus léiríonn taighde go mbíonn tionchar dearfach ag múinteoirí ó chúlraí comhchosúla ar dhaltaí mionlaigh eitneacha agus ar mhic léinn ar ioncam íseal. Gné eile den chur chuige uile-oideachais seo ná naisc a fheabhsú idir breisoideachas agus oiliúint agus ardoideachas. Ag teacht leis an gcur chuige uile-oideachais seo measaimid gur pleananna rochtana don earnáil treasach ar fad a bheidh sna pleananna don todhchaí.

AN COMHTHÉACS NÍOS LEITHNE

Suíonn an Plean laistigh de chomhthéacsanna náisiúnta agus idirnáisiúnta níos leithne.

AN AE AGUS COMHTHÉACSANNA BEARTAIS IDIRNÁISIÚNTA

Is tosaíochtaí de chuid an Aontais Eorpaigh iad cothromas agus cuimsiú i réimse an oideachais agus na hoiliúna. Ina theannta sin, tacóidh an Plean Rochtana Náisiúnta seo lenár gcomhobair i dtreo Spriocanna Forbartha Inbhuanaithe na NA agus i dtreo Coinbhinsiún na NA ar Chearta Daoine faoi Mhíchumas a chur i bhfeidhm.

AN COMHTHÉACS COVID-19

Is dócha go mbeidh tionchar ag an gcur isteach ar an tsochaí de bharr na paindéime Covid-19 ar chothromas thar shaolré na straitéise seo. Ní mór dúinn tosaíocht a thabhairt don méid a foghlaimíodh ón eispéireas Covid-19 agus scrúdú a dhéanamh ar conas a chuaigh seachadadh cumaisc an teagaisc agus na foghlama, bunaithe ar phrionsabail dearaidh uilíoch, chun tairbhe do mhic léinn faoi ghannionadaíocht agus do mhic léinn faoi mhíbhuntáiste le linn na paindéime. Déanann an Plean breithniú ar conas is féidir leanúint leis an gcineál seo foghlama chun tacú le grúpaí tosaíochta.

DUL CHUN CINN ÓN PHLEAN ROCHTAIN NÁISIÚNTA DEIRIDH

Tá feabhsuithe suntasacha i mbailiú sonraí ó bhí an PRN deireanach. Go háirithe, tugann na sonraí Scór Innéacs Díothachta (SID) léargas mionsonraithe ar phróifíl shocheacnamaíoch an daonra mac léinn agus ligeann dúinn díriú níos fearr ar idirghabhála.

Léiríodh tionchar gearrthéarmach ag seoladh an chláir CRAO agus leag sé an bonn le feabhas a chur ar chothromas rochtana ar ardoideachas.

Tá forbairt déanta ar fud na hearnála ar chur chuige uile-oideachais maidir le rochtain. Tá “straitéisí do rathúlacht na mac léinn” á gcur i bhfeidhm ag na IAO chun bacainní cultúrtha agus prionsabail deartha uilíocha a bhainistiú chun bacainní fisiceacha a bhaint.

I measc na bpríomhcheistanna eile ón bPlean deiridh tá:

- Treochtaí dearfacha do mhic léinn faoi mhíchumas agus laghdú ar rannpháirtíocht na mac léinn lánfhásta.
- Tá géarghá le dul i ngleic le costas an ardoideachais.
- Aithnítear “nach bhfeiceann daoine áirithe gur muintearas iad féin” agus go gcuireann cúiseanna cultúrtha agus sóisialta le rannpháirtíocht níos ísle freisin.

AN CREAT MAOINITHE

Tá dhá fhachtóir ag baint leis an gcreat maoinithe reatha do chothromas rochtana agus chuimsithe: (1) maoiniú a thacaíonn leis na hinstiúidí ardoideachais straitéisí cothromais rochtana a chur i bhfeidhm agus (2) maoiniú a chabhraíonn go díreach le mic léinn costais an ardoideachais a sheasamh. Áirítear leis an dá spreagthóir cistiúcháin meascán de chláir mhaoinithe atá ann le fada agus infheistíocht níos déanaí le linn shaolré an Phlean 2015-2021. Tá sruthanna maoinithe eile spriocdhírithe agus níos leithne rialtais ann freisin a thacaíonn le cothromas san ardoideachas.

NA GRÚPAÍ TOSAÍOCHTA A AITHINT

Léirigh an comhairliúchán go raibh gá le leathnú a dhéanamh ar na spriocghrúpaí tosaíochta.

Thugamar faoi seo ar aon dul leis an dá uailmhianta uileghabhálacha dár gcóras ardoideachais: 1) go léireodh cuallacht na mac léinn ardoideachais, ag gach leibhéal agus thar gach clár, éagsúlacht agus meascán sóisialta dhaonra na hÉireann, agus 2) gur timpeallachtaí cuimsitheacha, deartha go huilíoch iad ár n-instiúidí ardoideachais a thacaíonn le rathúlacht agus torthaí mac léinn, cothromas agus éagsúlacht.

Aithníonn an Plean trí phríomhghrúpa atá faoi ghannionadaíocht san ardoideachas: mic léinn atá 1) faoi mhíbhuntáiste socheacnamaíoch; 2) atá ina mbaill de Lucht Siúil na hÉireann nó de phobail na Romach agus 3) faoi mhíchumas lena n-áirítear míchumais intleachta.

Laistigh den chéad ghrúpa uileghabhálach – mic léinn atá faoi mhíbhuntáiste socheacnamaíoch – d’aithníomar cuid de na cásanna saoil a chuireann le míbhuntáiste, lena n-áirítear iad a bheith ó chúlra ar ioncam íseal nó limistéar atá faoi mhíbhuntáiste socheacnamaíoch; bheith i do mhac léinn lánfhásta céaduaire nó dara seans; tar éis taithí a fháil ar an gcóras cúraim, ar an gcóras dlí choiriúil nó ar easpa dídine; bheith i do thuismitheoir aonair nó thuismitheoiri sna déaga; bheith i do chúramóir; gur imirceach nó dídeanaí é nó gur de mhionlach eitneach é; tar éis taithí a fháil ar an bpróiseas cosanta idirnáisiúnta; nó a bheith i do mharthanóir foréigean teaghlaigh.

Is léir go dtrasnaíonn roinnt de na cásanna saoil seo do go leor daoine; mar shampla, d'fhéadfadh ball den Lucht Siúil atá faoi mhíchumas a bheith faoi mhíbhuntáiste socheacnamaíoch freisin. Laistigh de na grúpaí seo tá a mbacainní féin ag gach duine le dul i ngleic leo.

NA SPRIOCANNA STRAITÉISEACHA DON MHC LÉINN

Cuireann an Plean seo an scoláire i gcroílár gach gné. Tá gach rud dírithe ar thorthaí dearfacha agus cuimsitheacha a sheachadadh do gach mac léinn ag gach céim dá n-aistear ardoideachais. Tá fócas an PRN seo ar chúig sprioc atá dírithe ar an mac léinn:

- 1) Ionchuimsitheacht:** Tá an sprioc ionchuimsitheachta mar bhonn agus mar thaca ag gach gné den ardoideachas, ag díriú ar eispéireas oideachais ionchuimsitheach agus muintearas a chruthú. I measc ár bpríomhchuspóirí faoin sprioc seo tá cur chuige uile-institiúide a neadú i leith rochtain mac léinn agus dearadh uilíoch; daltaí grúpa tosaíochta a bheith rannpháirteach i gcinnteoireacht, lena n-áirítear i mbeartas cothromais; deiseanna a fheabhsú do mhic léinn faoi mhíchumas intleachta; daonra níos éagsúla a chinntiú thar gach clár agus leibhéal staidéir, idir fhochéimithe agus iarchéimithe; tacú le mic léinn trí chlár mhaoinithe uilíocha agus spriocdhírthe.
- 2) Gné rithábhachtach den uilechuimsitheacht is ea oibriú i dtreo fórsa saothair múinteoirí agus oideachasóirí luathbhlianta níos éagsúla trí thacú le cothromas in oideachas tosaigh múinteoirí agus clár Leibhéal 7-8 sa Fhoghlaim agus Cúram na Luath-Óige (FCLO) do ghrúpaí tosaíochta. Tá sé léirithe go soiléir ag taighde luach an bhirt seo maidir le méadú ar éagsúlacht.**
- 3) Solúbthacht:** Aithníonn an sprioc solúbthachta indibhidiúlacht na mac léinn. Tacaíonn sé le gach mac léinn páirt a ghlacadh san ardoideachas ar bhealach a thagann lena riachtanais agus lena gcúinsí aonair. Is iad seo a leanas na príomhchuspóirí faoin sprioc seo: tacú le mic léinn staidéar a dhéanamh ar bhonn solúbtha lena n-áirítear foghlaim pháirtaimseartha agus foghlaim chumaisc; modhanna solúbtha teagaisc agus foghlama a chur chun cinn; infreastruchtúr a chur ar fáil a chuireann ar chumas na mac léinn go léir páirt iomlán a ghlacadh i gclár foghlaim; ag fiosrú bealaí nua do ghrúpaí tosaíochta chun rochtain a fháil ar chlár; agus feabhas a chur ar úsáid Aitheantas do Réamhfhoghlaim.
- 4) Soiléire:** Is é an sprioc soiléireachta ná an chaoi a gcuirimid an teachtaireacht in iúl. Tá sé mar aidhm aige eolas soiléir a sholáthar do mhic léinn ionchasacha maidir le conas rochtain a fháil ar ardoideachas. Príomhchuspóirí lena n-áirítear faisnéis shoiléir chomhsheasmhach a sholáthar ar thacaíochtaí airgeadais agus eile; comhordú níos fearr ar obair réamhiontrála agus meantóireachta ar fud na nInstitiúidí Ardoideachais a chinntiú; próisis a thacaíonn le mic léinn a fhorbairt; agus na struchtúir rochtana atá ann cheana a ailíniú.
- 5) Comhleanúnachas:** Tá sé mar aidhm ag an sprioc comhleanúnachais tacaíochtaí agus cineálacha cur chuige soléir comhleanúnacha a sholáthar maidir le ionchuimsiú ar fud an chórais oideachais agus an rialtais. Áirítear leis seo ról na gcomhpháirtithe áitiúla, pobail agus réigiúnacha, agus na hearnála deonaí a aithint, agus bealaí míne a chruthú a fheileann do gach duine aonair lena riachtanais agus lena n-eispéiris éagsúla. I measc na mórchuspóirí tá comhpháirtíochtaí a fhorbairt go forleathan trasna an oideachais, an ghnó agus an phobail; rannpháirtíocht na hearnála oideachais ar fad, ón mbunleibhéal suas; agus comhoibriú a neartú laistigh de ranna agus gníomhaireachtaí rialtais.
- 6) Inbhuanaitheacht:** Baineann an sprioc inbhuanaitheachta le cumas an ardoideachais a chinntiú chun fíis an Phlean seo a sheachadadh, aghaidh a thabhairt ar chostas mar bhac ar ardoideachas do ghrúpaí tosaíochta agus maoiniú do thacaíocht do mhic léinn a fheabhsú. I measc na mórchuspóirí tá córas ardoideachais atá maoinithe go hinbhuanaithe a fhorbairt a thacóidh le cuspóirí an Phlean seo; tionscnaimh a fhorbairt a bhaineann le AO agus comhpháirtíochtaí pobail; maoiniú a leathnú chun dul i ngleic leis an gcostas a bhaineann le dul chuig an gcoláiste agus solúbthacht, mar

shampla staidéar páirtaimseartha, do mhic léinn atá faoi mhíbhuntáiste socheacnamaíoch ó ghrúpaí tosaíochta.

Tá an séú sprioc lárnach mar bhonn agus mar thaca ag na cúig sprioc seo; ag baint úsáide as cur chuige bunaithe ar fhianaise. I measc na mórchuspóirí faoin sprioc seo tá an bonn fianaise a fhorbairt, agus measúnú agus monatóireacht a dhéanamh ar thionchar tionscnaimh rochtana agus ionchuimsithe.

SPRIOCANNA AGUS TÁSCAIRÍ NÁISIÚNTA MEASTÓIREACHTA

Tá feidhmíocht a thomhas ag croílár an Phlean Náisiúnta Rochtana seo agus tá sé beartaithe againn a thionchar a thomhas ar thrí bhealach: trí príomhtháscairí feidhmíochta, trí spriocanna náisiúnta agus trí tháscairí cáilíochtúla. Molann an Plean naoi bpríomhtháscairí feidhmíochta agus ceithre sprioc uileghabhálacha don chóras ardoideachais. Déanfar na príomhtháscairí feidhmíochta a thomhas go bliantúil nuair is féidir.

Tabharfaidh an t-athbhreithniú meántéarmach (i 2025) deis dúinn breathnú ar conas is féidir linn spriocanna agus táscairí a fheabhsú agus a fhorbairt, ag cur san áireamh sonraí a d'fhéadfadh a bheith feabhsaithe agus torthaí an Phlean Rochtana Sonraí atá beartaithe. Feabhsóidh an Plean Sonraí nua tomhas feidhmíochta go mór agus tá sé beartaithe é a chur i bhfeidhm le linn shaolré an Phlean chun bealaí a scrúdú le feabhas a chur ar bhailiú sonraí do ghrúpaí tosaíochta.

PRÍOMHTHÁSCAIRÍ FEIDHMÍOCHTA

Déantar na naoi bpríomhtháscairí feidhmíochta a ghrúpáil de réir comhthéacs:

- Solúbthacht san ardoideachas: 1) Rannpháirtíocht foghlaiméoirí páirtaimseartha agus solúbtha, 2) Forchéimniú ón mbreisoideachas go dtí an t-ardoideachas.
- Éagsúlacht trasna clár agus leibhéal: 3) Staidéar iarchéime i measc grúpaí tosaíochta roghnaithe, 4) Éagsúlacht mac léinn thar réimsí staidéir roghnaithe.
- Rochtain agus rannpháirtíocht do ghrúpaí tosaíochta: 5) Daltaí faoi mhíchumas a fhaigheann tacaíocht ó CMM, 6) Daltaí atá ag freastal ar scoileanna CDSS, 7) Daltaí ar tuismitheoirí aonair iad.
- Rathúlacht agus rannpháirtíocht na mac léinn: 8) Forchéimniú agus críochnú i measc grúpaí tosaíochta roghnaithe, 9) Torthaí céimithe i measc grúpaí tosaíochta roghnaithe.

SPRIOCANNA NÁISIÚNTA

Is í an dara mórghné de thomhas feidhmíochta ná na ceithre sprioc náisiúnta. Comhpháirt thábhachtach de phleananna gníomhaíochta oideachais idirnáisiúnta agus náisiúnta is ea spriocanna. Tá spriocanna sonracha leagtha síos againn do na grúpaí seo a leanas: 1) iontrálaithe nua ó cheantair faoi mhíbhuntáiste socheacnamaíoch, 2) iontrálaithe nua lánfhásta ó cheantair faoi mhíbhuntáiste socheacnamaíoch, 3) iontrálaithe nua faoi mhíchumas, 4) iontrálaithe nua ón Lucht Siúil.

Roghnaíodh na grúpaí seo toisc gur féidir na spriocanna a thomhas trí úsáid a bhaint as tacair shonraí reatha, cé nach bhfuil sonraí bonnlíne ar fáil do chuid de na grúpaí tosaíochta eile. Trí na spriocanna seo a leagan síos agus monatóireacht a dhéanamh orthu don chóras ardoideachais beifear in ann dul chun cinn an chórais i dtreo uailmhianta an Phlean seo a mheas.

TÁSCAIRÍ CÁILÍOCHTÚLA

Is táscairí cáilíochtúla an ghné dheireanach den tomhas ach atá chomh tábhachtach céanna, agus dírimid anseo ar thrí réimse; straitéisí rochtana agus ratha laistigh de na hinstiúidí ardoideachais, fóraim trasghníomhaireachta chun eolas a roinnt, agus torthaí suirbhéanna náisiúnta ar mhic léinn.

Léiríonn na straitéisí rochtana agus rathúlachta mac léinn laistigh de na hinstiúidí ardoideachais fairsinge agus doimhneacht na hoibre cáilíochtúla atá ríthábhachtach chun an cuspóir ionchuimsitheachta a bhaint amach. Áirítear leis seo obair réamhiontrála le scoileanna agus eagraíochtaí pobail, tacaíochtaí acadúla réamhiontrála, tógáil caidrimh, ionductú agus seisiún tionscnaimh, agus an raon tacaíochtaí iar-iontrála atá á stiúradh ag na seirbhísí rochtana in Institiúidí Ardoideachais. Cinntíonn imeachtaí agus fóraim ina roinntear dea-chleachtas go scaiptear eolas ar fud na ranna agus na ngníomhaireachtaí. Tugann torthaí suirbhéanna náisiúnta mac léinn léargas ar eispéireas an mhic léinn, lena n-áirítear dálaí maireachtála agus airgeadas, faisnéis ríthábhachtach le haghaidh beartais.

CUR I BHFEIDHM AGUS ATHBHREITHNIÚ AR DHUL CHUN CINN LÁR-TÉARMACH

STRUCHTÚIR FEIDHMITHE

Is ar an Roinn Breisoideachais agus Ardoideachais, Taighde, Nuálaíochta agus Eolaíochta a bheidh an fhreagracht iomlán as maoirsiú a dhéanamh ar sheachadadh an Phlean Náisiúnta Rochtana. Soláthróidh an Grúpa Stiúrtha um Chur i bhFeidhm faoi chathaoirleacht na Roinne treoir agus comhairle sa Phlean Oibre Bliantúil arna chomhaontú idir an Roinn agus an ÚAO.

ATHBHREITHNIÚ AR DHUL CHUN CINN

Déanfar athbhreithniú ar dhul chun cinn i 2025. Déanfaidh sé seo measúnú ar dhul chun cinn i gcoinne na spriocanna, na gculpóirí agus na haidhmeanna agus breithneoidh sé conas a d'fhéadfadh gá a bheith leo seo a scagadh nó a fhorbairt i bhfianaise straitéisí nó tionscnaimh nua rialtais agus sonraí feabhsaithe.

ACMHAINNÍ A CHUR AR FÁIL

Tacóidh raon tacaíochtaí uilíocha agus spriocdhírith le seachadadh an Phlean seo. Tá gealltanas i Ráiteas Straitéise na Roinne do mhaoiniú inbhuanaithe don ardoideachas, rud atá riachtanach dár nInstitiúidí Ardoideachais chun oideachas ardchaighdeán a sholáthar agus torthaí ríthábhachtacha a bhaint amach don tsochaí agus don gheilleagar. Is féidir le hinstiúidí maoiniú a úsáid freisin óna ndeontas Caipitil Déabhlóidithe nó mar chuid de thionscadail uasghrádaithe foirgneamh níos leithne, agus leagfaidh céim nua na nglanna infheistíochta caipitiúla béim ar phrionsabail dearaidh uilíoch agus ar ionchuimsiú a chothú ina ghnéithe uile.

CONCLÚID

Baineann an Plean seo le mic léinn, agus le cothromas agus ionchuimsiú. Is mian linn rochtain, rannpháirtíocht agus rath a bhaint amach san ardoideachas do na grúpaí tosaíochta. Ba mhaith linn go mbainfidh gach mac léinn taitneamh as eispéireas an mhic léinn chomh hiomlán agus is féidir. Ba mhaith linn níos mó deiseanna a chruthú do dhaoine faoi mhíchumas intleachta. Teastaíonn uainn feabhas a chur ar bhealaí idir codanna éagsúla den chóras oideachais. Teastaíonn uainn go ndéanfaí “gnó gach duine” ar chothromas san ardoideachas. Thar aon ní eile, ba mhaith linn go léireodh daonra mac léinn na hÉireann éagsúlacht shaibhir an daonra iomlán, ionas gur féidir le gach duine a lánacmhainneacht a bhaint amach agus, trí é sin a dhéanamh, a gcion luachmhar uathúil féin a dhéanamh dár sochaí agus dár ggeilleagar.

1 Réamhrá

Bunphrionsabal de bheartas oideachais na hÉireann is ea cothromas rochtana ar ardoideachas, agus ceann atá formhuinithe ag rialtais i ndiaidh a chéile. Is tosaíocht é freisin don Roinn Breisoideachais agus Ardoideachais, Taighde, Nuálaíochta agus Eolaíochta. Is é misean foriomlán na Roinne mar atá leagtha amach ina Ráiteas Straitéise¹ ná:

Córais breisoideachais agus ardoideachais agus taighde na hÉireann a fhorbairt chun tacú le daoine a lánacmhainneacht a bhaint amach agus chun luach, rathúnas, athléimneacht agus sochaí chomhtháite, inbhuanaithe agus bhríomhar a chruthú.

Aithnítear sa Ráiteas Straitéise go gcaithfidimid athbhreithniú straitéiseach a dhéanamh ar ár gcreat beartais chun ár misean iomlán a bhaint amach, d'fhonn rochtain ar ardoideachas a fheabhsú. Leagtar amach sa Ráiteas Straitéise conas a oibreoidh an Roinn agus páirtithe leasmhara le chéile chun an misean iomlán seo a bhaint amach tríd an sprioc straitéiseach seo a leanas a sheachadadh:

Tacaíochtaí agus deiseanna foghlama a sholáthar do chách, ag aithint riachtanais na bhfoghlaimoirí leochaileacha agus na ndaoine is imeallaithe, agus cabhrú le daoine rochtain agus dul chun cinn a dhéanamh trí ardoideachas agus breisoideachas agus oiliúint, chun rathúnas a fhás ar fud na bpobal agus chun comhtháthú sóisialta a thógáil.

Ba cheart go mbeadh rochtain ag daoine ar oideachas atá neamhspleách ar a gcúlra socheacnamaíoch, a n-eitneachas, a n-inscne, a suíomh geografach, a míchumas nó a gcúinsí eile. Tá obair ar siúl chun earnáil oideachais tríú leibhéal níos aontaithe a fhorbairt atá cothrom agus cóir. Cabhróidh sé seo lena chinntiú gur féidir leis an gcóras ina iomláine cuspóirí pearsanta foghlaimoirí agus taighdeoirí aonair a bhaint amach agus beidh tionchar dearfach aige freisin ar ionchuimsiú. Mar sin féin, tá obair fós ann le hearnáil a bhaint amach inar féidir le gach foghlaimoir, in ainneoin ar a gcúinsí, rochtain rathúil a fháil ar gach conair oideachais lena n-áirítear san ardoideachas, agus a bheith rannpháirteach iontu.

Cé go ndearnadh dul chun cinn maith maidir le tacú le foghlaimoirí rochtain a fháil ar ardoideachas le linn an Phlean Náisiúnta Rochtana roimhe seo (2015-2021), díríonn an Plean seo ar na bearnaí atá fágtha i gcothromas rochtana, rannpháirtíochta agus rathúlachta san ardoideachas.

¹ <https://www.gov.ie/en/organisation-information/3f066-statement-of-strategy-2021-2023/>.

Ó 2005 i leith bhí trí phlean náisiúnta do chothromas rochtana san ardoideachas, a léiríonn an tábhacht a bhaineann le cothromas rochtana i mbeartas. Tá sé curtha ar bhonn reachtúil, lena n-áirítear i mBille an Údaráis um Ard-Oideachas (ÚAO) 2022. Tá an tiomantas do chothromas rochtana curtha in iúl i bhforbairtí mar shampla Chreat Feidhmíochta an Chórais Ardoideachais, pleananna straitéiseacha comhleantacha an ÚAO agus na straitéisí rochtana ar institiúidí ardoideachais (IAO).

Ó foilsíodh an Plean deiridh in 2015, áirítear ar fhorbairtí tábhachtacha leathnú ar na hacmhainní a thacaíonn le cothromas rochtana, rannpháirtíochta agus rathúlachta. Lena cheithre shnáithe den Chlár um Rochtain ar Ardoideachas (CRAO) ag díriú ar 1) rochtain ar oideachas múinteoirí a leathnú, 2) Ciste Sparánachta 1916, 3) comhpháirtíochtaí a thógáil idir institiúidí ardoideachais agus comhpháirtithe pobail, agus 4) dearadh agus rannpháirtíocht uilíoch i measc na mac léinn atá faoi mhíchumas intleachta san ardoideachas, tá an bonn leagtha síos do bhealaí nuálacha chun cothromas a fheabhsú.

Leanann an Plean Gníomhaíochta Straitéiseach seo um Chothromas Rochtana, Rannpháirtíochta agus Ratha 2022-2028, ar a dtabharfar ‘an Plean Rochtana Náisiúnta’ i gcomhréir lena bhrandáil seanbhunaithe, agus tógann sé ar fhís na bpleananna roimhe seo agus uaillmhianta na Roinne maidir le daonra mac léinn níos cuimsithe agus níos éagsúla san ardoideachas. Síneann uaillmhian an Phlean Rochtana Náisiúnta nua níos faide ná rochtain go dtí fócas níos mó ar rannpháirtíocht agus rath an mhic léinn.

Tá uaillmhianta an Phlean seo cuimsithe sa dá ráiteas seo a leanas:

Go léiríonn an líon mac léinn ardoideachais a théann isteach san ardoideachas, a ghlacann páirt ann agus a chríochnaíonn, ag gach leibhéal agus ar fud na gclár go léir, éagsúlacht agus meascán sóisialta dhaonra na hÉireann.

Go mbeidh ár n-institiúidí ardoideachais ina dtimpeallachtaí ionchuimsitheacha, deartha go huilíoch a thacaíonn agus a chothaíonn rath agus torthaí mac léinn, cothromas agus éagsúlacht, agus a fhreagraíonn do riachtanais na mac léinn agus na bpobal níos leithne.

Tá cothromas ríthábhachtach má tá Éire chun a uaillmhian a bhaint amach mar thír a bhfuil meas cothrom aici ar a saoránaigh go léir. Tá an chumhacht ag an oideachas saolta a athrú, daoine a thógáil amach as an mbochtaineacht agus timthriallta an mhíbhuntáiste a bhriseadh síos. Tá córas ardoideachais ionchuimsitheach ina thosaíocht ag cuspóirí eacnamaíocha, sóisialta agus comhionannais ár dtír. Caithfidh ár sochaí fáilte a chur roimh an éagsúlacht agus oibriú i dtreo córas ardoideachais a bheidh inrochtana do chách. Múnlaíonn an cultúr iompar daoine, lena n-áirítear an slí a smaoinimid ar an ardoideachas agus an chaoi a mbainimid le hoideachas i gcoitinne. Chun ár n-institiúidí oideachais, agus go deimhin an tsochaí ina hiomláine, a athrú ó bhonn, beidh dúshlán chultúrtha de dhíth chun ionchuimsitheacht a fheabhsú ar fud an ardoideachais.

Ag baint úsáide as comhairliúchán fairsing agus cur chuige bunaithe ar fhianaise, shainaithnímid roinnt grúpaí atá fós faoi ghannionadaíocht san ardoideachas agus i gcláir áirithe san ardoideachas. Socraíonn an Plean spriocanna agus gníomhartha intomhaiste a bhfuil sé mar aidhm acu uaillmhianta an Phlean agus uaillmhian foghlama na Roinne do chách a bhaint amach.

2 Cur chuige l bhforbairt an Phlean

2.1 Treoirphrionsabail agus tosaíochtaí

Agus an Plean á fhorbairt, bhaineamar leas as na bunphrionsabail agus na tosaíochtaí seo a leanas maidir le cothromas rochtana, rannpháirtíochta agus rathúlachta a chumasú do chách.

Dul i ngleic le geallsealbhóirí agus comhleanúnachas a chur chun tosaigh

- A aithint go bhfuil gá le dul i dteagmháil leis na páirtithe leasmhara go léir.
- Cur chuige comhpháirtíochta trasearnála a úsáid, le freagracht roinnte ar fud an rialtais, an chórais ardoideachais, earnáil an oideachais agus an phobail.
- An coincheap a chur chun tosaigh gur ‘gnó gach duine’ é rath na mac léinn – áit a n-oibríonn cur chuige uile-institiúide, arna stiúradh ag ceannairí, le cur chuige dearadh uilíoch agus le bearta spriocdhírithe chun tacú leis an bhfoghlaím.

Grúpaí tosaíochta a aithint agus tacú leo

- Tosaíocht a thabhairt do na daoine is deacra a bhaint amach le cur ar a gcumas páirt iomlán a ghlacadh san ardoideachas trí dhíriú ar acmhainní ar na háiteanna is mó a bhfuil gá leo.
- Leanúint ar aghaidh ag díriú ar ghrúpaí sonracha, le bearta polasaí, maoiniú agus tionscnaimh institiúideacha ag obair le chéile chun tacú leis na grúpaí seo.
- Bacainní ar ardoideachas do dhaoine faoi mhíchumas, lena n-áirítear míchumas intleachta, a scrúdú.
- Athrú déimeagrafach an daonra agus éagsúlacht chúlraí eitneacha agus cultúrtha a aithint.

Ag bogadh thar rochtain

- Leanúint ar aghaidh ag bogadh thar rochtain chun fachtóirí a théann i bhfeidhm ar rannpháirtíocht, rathúlacht agus torthaí na scoláirí a scrúdú agus freagairt dóibh.
- Cothromas a chothú in eispéiris na mac léinn ionas gur féidir le gach mac léinn leas a bhaint as na deiseanna a chuireann eispéireas iomlán bríomhar mac léinn ar fáil, lena n-áirítear soghluaisteacht idirnáisiúnta.

Conairí solúbtha a chruthú agus a chur chun tosaigh

- Coinníollacha agus deiseanna a chruthú chun cabhrú le daoine aistriú chuig an ardoideachas agus dul ar aghaidh tríd an ardoideachas ag am agus ag tréimhse oiriúnach dá saol.
- Fócas níos láidre a fhorbairt ar bhealaí idir breisoideachas agus oiliúint (BOO) agus ardoideachas, ag aithint go bhfuil róil chomhionann ag an dá earnáil maidir le rochtain ar fhoghlaím ar feadh an tsaoil a mhéadú agus roghanna foghlama agus forbartha a sholáthar chun freastal ar riachtanais grúpaí faoi ghannionadaíocht.
- Faisnéis shoiléir a sholáthar ar bhealaí oideachais do na grúpaí tosaíochta a sainaitníodh.
- Dul i dteagmháil le pobail áitiúla lena n-áirítear gnólachtaí mar chomhpháirtithe chun torthaí rathúla agus bealaí chun oibre a chinntiú.
- Díriú ar an éagsúlacht i ngairm na múinteoirí, ag aithint an tionchar suntasach atá ag múinteoirí mar eiseamláirí chun braistint chómhuintearais san oideachas a thógáil agus chun tacú le huaillmhianta na mac léinn.

Cur chuige atá bunaithe ar fhianaise a úsáid

- Tacú leis an mbeartas le fianaise trí anailís a dhéanamh ar shonraí cáilíochta.
- Díriú go láidir ar dhul chun cinn intadhaill do mhic léinn, do theaghlaigh agus do phobail thar shaolré an Phlean.

Agus é á threorú ag na prionsabail agus na tosaíochtaí seo agus ag an bpróiseas comhairliúcháin, leagtar amach sa Phlean na huailmhianta straitéiseacha, na spriocanna, na cuspóirí agus na príomhghníomhaíochtaí chun spriocanna rannpháirtíochta agus tacaíochtaí a sheachadadh do na grúpaí tosaíochta thar 2022-2028.

2.2 Cur chuige uile-rialtais

Tá an Plean suite laistigh de thosaíochtaí straitéiseacha níos leithne an Rialtais. Sraith níos leithne de bheartais trasearnála san oideachas, sa tsláinte, sa leas sóisialta, sa tithíocht, san fhostaíocht, srl., is ea beartais chuimsithe ardoideachais a mbíonn tionchar acu ar mhíbhuntáiste agus eisiámh. Déantar an Plean Rochtana Náisiúnta seo a fhorbairt i gcomhthéacs ghealltanais an Chláir don Rialtas agus bearta polasaí náisiúnta eile maidir le frithbhochtaineacht agus eisiámh sóisialta. Tá comhordú trasna na mbeartas tábhachtach lena chinntiú go dtugtar aghaidh go héifeachtach ar mhíbhuntáiste carntha agus ar a thionchar ar ardoideachas, ar thorthaí foghlama, ar infhostaitheacht agus ar dheiseanna saoil.

Bhí sé tábhachtach go mbeadh an Plean ag teacht le chéile agus tógáil ar uailmhianta níos leithne an Chláir don Rialtas (CdR). Tá sé mar aidhm ag rannóg na gconarthaí sóisialta den CdR oideachas inrochtana, inacmhainne a sholáthar do gach saoránach. Bainfear é seo amach trí shlándáil níos fearr a sholáthar do dhaoine aonair agus do phobail bunaithe ar phrionsabal an chomhionannais agus a chinntiú gur féidir le gach saoránach a lánacmhainneacht a bhaint amach. Beidh sé mar aidhm ag cinnti beartais le linn an rialtais reatha caighdeáin mhaireachtála na ndaoine is leochailí a fheabhsú. D'iarr an CdR aird ar leith ar dhídeanaithe agus iarrthóirí tearmainn, ar dhaoine gan dídean agus ar dhaoine atá ag maireachtáil ar ioncam íseal.

Ag teacht leis an CdR, agus muid ag éirí as an bpaindéim Covid, rinneamar iarracht tógáil ar an aontacht a bhí bunúsach inár bhfreagairt ar an éigeandáil sin. Ba mhaith linn feabhas a chur ar thorthaí do dhaoine atá ag maireachtáil ar ioncam íseal, atá ag streachailt le freagrachtaí cúraim, ag tógáil clainne leo féin, nó ag maireachtáil faoi mhíchumas. Cuid ríthábhachtach d'aghaidh a thabhairt ar shaincheisteanna níos leithne de ionchuimsiú sóisialta is ea cur i bhfeidhm na straitéise um ionchuimsiú sóisialta nua: Treochlár don Ionchuimsiú Sóisialta 2020-2025². Agus an Plean á fhorbairt bhíomar ag iarraidh a chinntiú go bhfuil na pobail níos leithne seo agus an Plean ag teacht le chéile. I measc na straitéisí ábhartha eile tá:

- Straitéis Náisiúnta um Ionchuimsiú an Lucht Siúil agus na Romach³ – straitéis nua á fhorbairt
- Plean Gníomhaíochta Náisiúnta i gCoinne an Chiníochais – plean nua á fhorbairt
- Torthaí Níos Fearr, Todhchaí Níos Gile, An Creat Beartais Náisiúnta do Leanaí agus Daoine Óga, 2014-2020⁴
- An Straitéis Náisiúnta um Ionchuimsiú Míchumais 2017-2021⁵
- Straitéis Chuimsitheach Fostaíochta do Dhaoine faoi Míchumas 2015-2024⁶

2 <https://www.gov.ie/pdf/?file=https://assets.gov.ie/46557/bf7011904ede4562b925f98b15c4f1b5.pdf#page=1>.

3 <https://www.justice.ie/en/JELR/National%20Traveller%20and%20Roma%20Inclusion%20Strategy,%202017-2021.pdf/Files/National%20Traveller%20and%20Roma%20Inclusion%20Strategy,%202017-2021.pdf>.

4 <https://assets.gov.ie/23796/961bbf5d975f4c88adc01a6fc5b4a7c4.pdf>.

5 <https://www.gov.ie/en/publication/8072c0-national-disability-inclusion-strategy-2017-2021/>.

6 <https://assets.gov.ie/18906/1120bc6ad254489db9571c74e8572f44.pdf>.

- Conair chun na hOibre 2021-2025⁷
- Ag Obair chun Athrú: Fiontar Shóisialta agus Straitéis Fostaíochta 2021–2023⁸
- Straitéis Easpa Dídine na hÓige – straitéis nua á forbairt
- An Straitéis Náisiúnta do Chúramóirí⁹

Rinneadh rannpháirtíocht shuntasach ar fud an rialtais chun a aithint conas a d'fhéadfadh an Plean seo cur leis na gealltanais CdR, agus le straitéisí agus tionscnaimh ranna eile.

Tá sé mar aidhm ag an bPlean gníomhartha agus uailmhianta na ngealltanais agus na straitéisí eile CdR a neartú chun sochaí níos cuimsithí agus níos cothroime a thógáil.

Tá comhoibriú tras-rialtas agus trasghníomhaireachta riachtanach chun an Plean seo a sheachadadh. Chuaigh an Roinn agus an ÚAO i dteagmháil le gach roinn agus gníomhaireacht ábhartha, lena n-áirítear:

- An Roinn Oideachais
- An Roinn Leanaí, Comhionannais, Míchumais, Lánpháirtíochta agus Óige
- An Roinn Coimirce Sóisialaí
- An Roinn Forbartha Tuaithe agus Pobail
- An Roinn Dlí agus Cirt
- An Roinn Tithíochta, Rialtais Áitiúil agus Oidhreacht
- An Roinn Sláinte
- SOLAS
- Tusla
- An tSeirbhís Phromhaidh
- DCCÉ

Tá Ranna agus gníomhaireachtaí tiomanta d'oibriú le chéile chun ionchuimsiú san ardoideachas a fheabhsú agus aistriú rathúla a chur chun cinn do mhic léinn ó na grúpaí tosaíochta.

Tacóidh an Plean seo freisin lenár n-obair i dtreo Spriocanna Forbartha Inbhuanaíthe na NA¹⁰ agus i dtreo chur i bhfeidhm Choinbhinsiún na NA um Chearta an Duine faoi Mhíchumas¹¹, chomh maith le cuidiú le IAO a gcuid freagrachtaí reachtacha maidir le comhionannas agus inrochtaineacht a chomhlíonadh.

2.3 Cur chuige uile-oideachais

Tá baint ag gach leibhéal den chóras oideachais le cur chuige uile-oideachais maidir le cothromas rochtana, rannpháirtíochta agus rathúlachta san ardoideachas. Tosaíonn sé seo ag an réamhscolaíocht agus leanann sé ar aghaidh de réir mar a théann na foghlaimoirí ar aghaidh tríd an mbunscoil agus an iar-bhunscoil chuig breisoideachas agus ardoideachas. Aithníonn an Plean an tábhacht a bhaineann le hidirghabháil luath agus le braistint chómhuintearas san oideachas a chruthú chomh maith le conairí oiriúnacha a chuidíonn le mic léinn a n-acmhainneacht a bhaint amach, a n-ardaidhme a ardú agus a thacaíonn leis an uailmhian dul i mbun breisoideachais.

7 <https://assets.gov.ie/152608/090ec83f-7e86-4419-a63c-d3ee92bbce4a.pdf>.

8 https://www.workingtochange.ie/_files/ugd/af924b_bd5cc18e2f504ad2a36134c61dc295f7.pdf.

9 <https://assets.gov.ie/10945/d62cf66f0a8f442bb594bbe0b48ef6ad.pdf>.

10 <https://sdgs.un.org/goals>.

11 <https://www.un.org/development/desa/disabilities/convention-on-the-rights-of-persons-with-disabilities/convention-on-the-rights-of-persons-with-disabilities-2.html>.

D'aithin an próiseas comhairliúcháin an tábhacht a bhaineann le cuimsiú a bheith i gcroílár na n-institiúidí oideachais agus leabaithe ag leibhéal na ceannaireachta. Leagann an Plean béim ar an ngá atá le *gach duine* díriú ar conas is féidir bacainní iontrála a shárú. Tosaíocht shoiléir amháin is ea faisnéis níos soiléire agus níos inrochtana a sholáthar maidir le rochtain agus tacaíochtaí do ghrúpaí tosaíochta.

Is spreagthóir tábhachtach í éagsúlacht na múinteoirí maidir le héagsúlacht na mac léinn a mhéadú. Léiríonn taighde go mbíonn éifeachtaí dearfacha ag múinteoirí ó chúlraí comhchosúla ar mhic léinn ó mhionlaigh eitneacha agus ar ioncam íseal i dtéarmaí spreagtha, rólmhúnlú agus feidhmíochta (ECFE, 2019). Leanaimid ag díriú ar mhúinteoirí mar eiseamláirí sa phobal.

Beidh gá le comhoibriú leanúnach idir an Roinn Leanaí, Comhionannais, Míchumais, Lánpháirtíochta agus Óige, an Roinn Oideachais, agus an Roinn Breisoideachais agus Ardoideachais, Taighde, Nuálaíochta agus Eolaíochta chun an Plean seo a sheachadadh. Tá Ranna tiomanta d'oibriú le chéile chun ionchuimsiú san oideachas a fheabhsú agus aistrithe rathúla do mhic léinn ó ghrúpaí tosaíochta. Tá pleanáil le haghaidh aistrithe, agus comhroinnt sonraí idir ranna agus gníomhaireachtaí chun tacú le haistrithe, ríthábhachtach freisin.

Cruthóidh naisc fheabhsaithe idir breisoideachas agus oiliúint agus ardoideachas conairí níos fearr tríd an gcóras, a fheabhsóidh rochtain, rannpháirtíocht agus rathúlacht na ngrúpaí tosaíochta, a chinnteoidh comhionannas, agus a thacóidh le héagsúlacht.

Tá an Plean Straitéiseach seo ar cheann de raon níos leithne tionscnamh chun uailmhian na Roinne maidir le córas oideachais treasach níos cuimsithí a chur i bhfeidhm. Ina measc seo tá

- Litearthacht Aosach ar feadh an tSaoil – Straitéis 10 mbliana don Aosach, don Litearthacht, don Uimhearthacht agus don Litearthacht Dhigiteach¹²
- BOO sa Todhchaí: Trasfhoirmiú na Foghlama – An Breisoideachas agus Oiliúint Náisiúnta (Straitéis BOO 2020-2024)¹³
- Plean Gníomhaíochta do Phrintíseacht 2021–2025¹⁴

Feabhsóidh na hollscoileanna teicneolaíochta nua ar fud na tíre rochtain ar ardoideachas agus feidhmeoidh siad mar ancaire don nuálaíocht agus don fhás réigiúnach agus náisiúnta. Cruthóidh sé seo deiseanna níos mó thar na seacht mbliana atá romhainn chun rannpháirtíocht in ardoideachas ar fud na réigiún a leathnú. Cé go bhfuil fócas an Phlean seo ar ardoideachas, d'fhéadfaimis machnamh a dhéanamh i bpleananna amach anseo ar an scóip a leathnú chun an córas treasach iomlán (AO agus BOO) a chuimsiú.

Tá comhleanúnachas ríthábhachtach chun a chinntiú go n-astreíonn tacaíochtaí ar fud na hearnála oideachais níos leithne cothromas. Teastaíonn cur chuige uile-oideachais chun freastal ar riachtanais na scoláirí agus chun cabhrú leo a lánacmhainneacht a bhaint amach ar chonair oiriúnach agus ar bhealach a aithníonn a riachtanais agus a gcúinsí aonair.

12 https://www.solas.ie/f/70398/x/b78324692b/15607_all_strategy_web.pdf.

13 https://www.solas.ie/f/70398/x/64d0718c9e/solas_fet_strategy_web.pdf.

14 <https://assets.gov.ie/132640/00c012f4-531c-4578-b8bb-179db4351939.pdf>.

2.4 Comhairliúchán agus anailísiú sonraí

D'oibrigh an RBATNE agus Feidhmeannach an ÚAO i gcomhpháirtíocht chun an Plean nua a fhorbairt. D'aontaíomar amlíne agus plean tionscadail, agus chomhoibrigh an dá eagraíocht ar chomhairliúchán agus ar dhréachtú.

Thugamar suas chun dáta Grúpa Stiúrtha an Phlean Rochtana Náisiúnta ar dhul chun cinn le linn an phróisis. Tá an Grúpa Stiúrtha comhdhéanta d'ionadaithe ó spriocghrúpaí, mic léinn, IAO agus lucht déanta beartas. Rinne sé monatóireacht agus comhairle maidir le cur i bhfeidhm an Phlean Rochtana Náisiúnta 2015-2021.

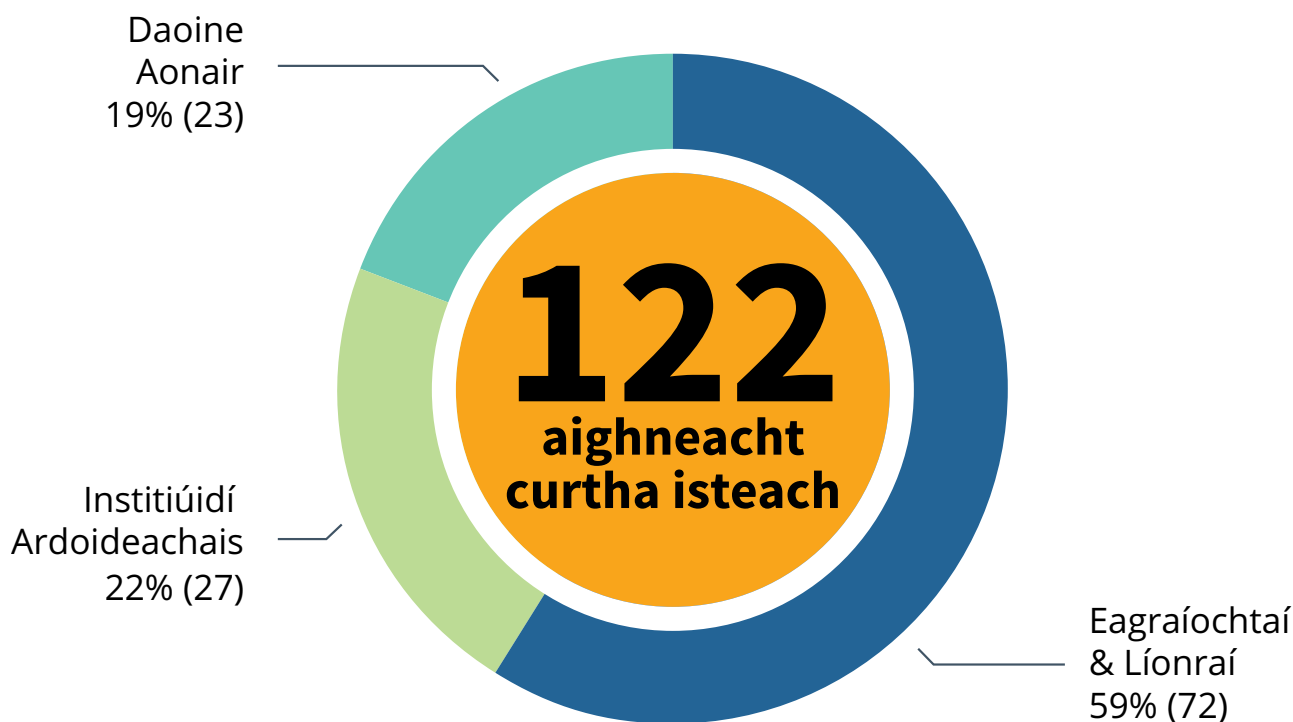
Chuimsigh an cur chuige maidir le forbairt an Phlean comhairliúchán fairsing agus anailís ar shonraí. Bhí rannpháirtíocht leanúnach RBATNE agus an ÚAO i saincheistanna cothromais rochtana ag fóraim Eorpacha agus idirnáisiúnta mar bhuntaca don obair.

2.4.1 Comhairliúchán

D'aontaigh RBATNE agus an ÚAO gur chóir go mbeadh an comhairliúchán ar an bPlean chomh fairsing agus is féidir. Chun é seo a éascú, d'fhoilsigh an ÚAO Páipéar Comhairliúcháin¹⁵ agus sheol sé glao poiblí le haghaidh aighneachtaí i mí Aibreáin 2021¹⁶. Bhí sé mar aidhm ag an bPáipéar Comhairliúcháin comhthéacs an Phlean nua a mhíniú, ceistanna a ardú le breithniú agus ionchur ó pháirtithe leasmhara a spreagadh.

Bhí an fhreagairt ar an bpróiseas comhairliúcháin ard agus fuaireamar 122 aighneachtaí ó raon leathan páirtithe leasmhara. Léiríonn sé seo an tábhacht a bhaineann le cothromas rochtana agus toilteanas na bpáirtithe leasmhara a bheith rannpháirteach i bhforbairt an Phlean. Tugann Figiúr A forléargas ar na haighneachtaí a fuarthas.

Figiúr A: Forléargas ar na haighneachtaí

¹⁵ https://hea.ie/assets/uploads/2021/04/Plan-consultation_deadline-extension.pdf.

¹⁶ <https://hea.ie/policy/consultation-new-national-plan-for-equity-of-access-to-higher-education-2022-2026/>.

I measc na n-imeachtaí comhairliúcháin eile le linn na forbartha tá an Fóram Rochtana Náisiúnta agus cruinniú Comhairliúcháin Mac Léinn. D'fhreastail breis agus 200 duine ar na himeachtaí comhairliúcháin seo. D'éascaíomar freisin comhairliúcháin duine le duine le raon eagraíochtaí, ranna agus gníomhaireachtaí rialtais agus cuidíomar le cruinniú speisialta de Ghrúpa Stiúrtha an Phlean Rochtana Náisiúnta.

Tá tuarascáil ar thorthaí an chomhairliúcháin ar fáil ar shuíomh Gréasáin an ÚAO (www.hea.ie). Tá sonraí in Aguisín B ar na haighneachtaí go léir a fuarthas agus ar chruinnithe le páirtithe leasmhara aonair.

Is mór againn gach rannchuidiú leis an bpróiseas comhairliúcháin. Soláthraíonn siad seo raon saibhir, nuálaíoch agus éagsúil de aigní, a bhí riachtanach chun an Plean nua seo a fhorbairt.

2.4.2 Anailísiú sonraí

Stiúrann cur chuige bunaithe ar fhianaise maidir le ceapadh beartais an Plean seo, agus é tacaithe ag infhaighteacht agus anailís ar shonraí ardchaighdeáin. I measc na bpríomhfhoinsí sonraí tá:

- Scóir Innéacs Díothachta (SID)
- Córais Thaifid Mac Léinn an ÚAO (CTML) lena n-áirítear Suirbhé Cothroime Rochtana (SCR)
- Tacair sonraí maidir le críochnú, dul chun cinn agus torthaí céimithe an ÚAO
- Sonraí daonáirimh
- Sonraí arna bhfoilsiú ag eagraíochtaí eile, mar shampla, an Roinn Oideachais, AHEAD, UNM, CNOS, ECFE

Tá anailís mhionsonraithe i gCaibidil 6 ar an gcur chuige i leith sonraí maidir le forbairt agus cur i bhfeidhm an Phlean agus tá níos mó sonraí in Aguisín A.

3 An comhthéacs níos leithne

3.1 Comhthéacsanna beartais an AE agus idirnáisiúnta

Is tosaíochtaí de chuid an Aontais Eorpaigh iad comhionannas agus cuimsiú i réimse an oideachais agus na hoiliúna. Leagann beartas an AE béim ar a thábhachtaí atá sé an ghné shóisialta a chomhtháthú le cuspóirí, feidhmeanna, gníomhaíochtaí agus seachadadh an oideachais in Institiúidí Ardoideachais. Cé go bhfuil méadú tagtha ar rannpháirtíocht agus gnóthachtáil ardoideachais san Eoraip le fiche bliain anuas, níl cothromas rannpháirtíochta mar thoradh air sin go fóill. Tá dúshlán fós ann maidir le rannpháirtíocht ar leibhéal Eorpach agus institiúideach na mac léinn i gcatagóirí ar lú an seans go staitistiúil rochtain a fháil ar ardoideachas agus é a bhaint amach.

Agus an Plean seo á fhorbairt againn, thug obair Ghrúpa Leantach Bologna (GLB) agus a Ghrúpa Comhairleach ar ghné shóisialta an ardoideachais treoir dúinn. Tá doiciméad straitéiseach nua réamhbhreathnaithe á fhorbairt ag an nGrúpa seo do 2020-2030: 'Prionsabail agus Treoirínte chun Gné Shóisialta an Ardoideachais i Réimse Ardoideachais na hEorpa a Neartú (RAOE)'¹⁷.

Is é Ciste Sóisialta na hEorpa (CSE) príomhionstraim an AE chun infheistíocht a dhéanamh i ndaoine; fostaíocht, deiseanna oideachais agus ionchuimsiú sóisialta a fheabhsú; agus dul i ngleic le bochtaineacht. Bhí sé tábhachtach maidir le tacaíocht a thabhairt do sheachadadh na bPleananna Rochtana Náisiúnta roimhe seo agus le cómhaoiniú a dhéanamh ar an gCiste do Mhic Léinn faoi Mhíchumas (CMLM) agus ar an gCiste Cúnaimh do Mhic Léinn (CCML).

Don tréimhse 2021-2027, déanfar an CSE a chumasc leis an Tionscnamh Fostaíochta don Aos Óg (TTF), an Ciste um Chabhair Eorpach do na Daoine is Díothaí (FEAD) agus an Clár um Fhostaíocht agus um Nuálaíocht Shóisialta (EaSI) arna bhainistiú go díreach, chun CSE+ a dhéanamh. . Is é an príomhchuspóir atá ag CSE+ ná leibhéil arda fostaíochta, cosaint shóisialta chóir agus fórsa saothair oilte agus athléimneach a bhaint amach do shaol na hoibre amach anseo, i gcomhréir le prionsabail Chólún Eorpach na gCeart Sóisialta. Faoi na pleananna reatha, tacóidh an chéad bhabhta eile de mhaoiniú CSE+ leis an bPlean seo.

Mar a luadh cheana, tacóidh an Plean seo freisin le Spriocanna Forbartha Inbhuanaithe na NA agus le cur i bhfeidhm Choinbhinsiún na NA ar Chearta Daoine faoi Mhíchumas.

3.2 Comhthéacs Covid-19

Is dócha go mbeidh tionchar ag an gcur isteach de bharr na paindéime Covid-19 ar chothromas rochtana, rannpháirtíochta agus rathúlacht thar shaolré na straitéise seo. Go háirithe, d'fhéadfadh impleachtaí suntasacha a bheith ag an tionchar ar rannpháirtíocht san oideachas iar-bhunscoile le linn na paindéime ar an aistriú chuig an ardoideachas sna blianta amach romhainn.

Tá sé ina thosaíocht ag déileáil le tionchar láithreach na paindéime ar oideachas treasach agus ar an tsochaí ó thús 2020, agus beidh gá leanúnach le tacaíocht a thabhairt do mhic léinn faoi mhíbhuntáiste agus leochaileacha sa chóras ardoideachais agus muid ag téarnamh ón bpaindéim.

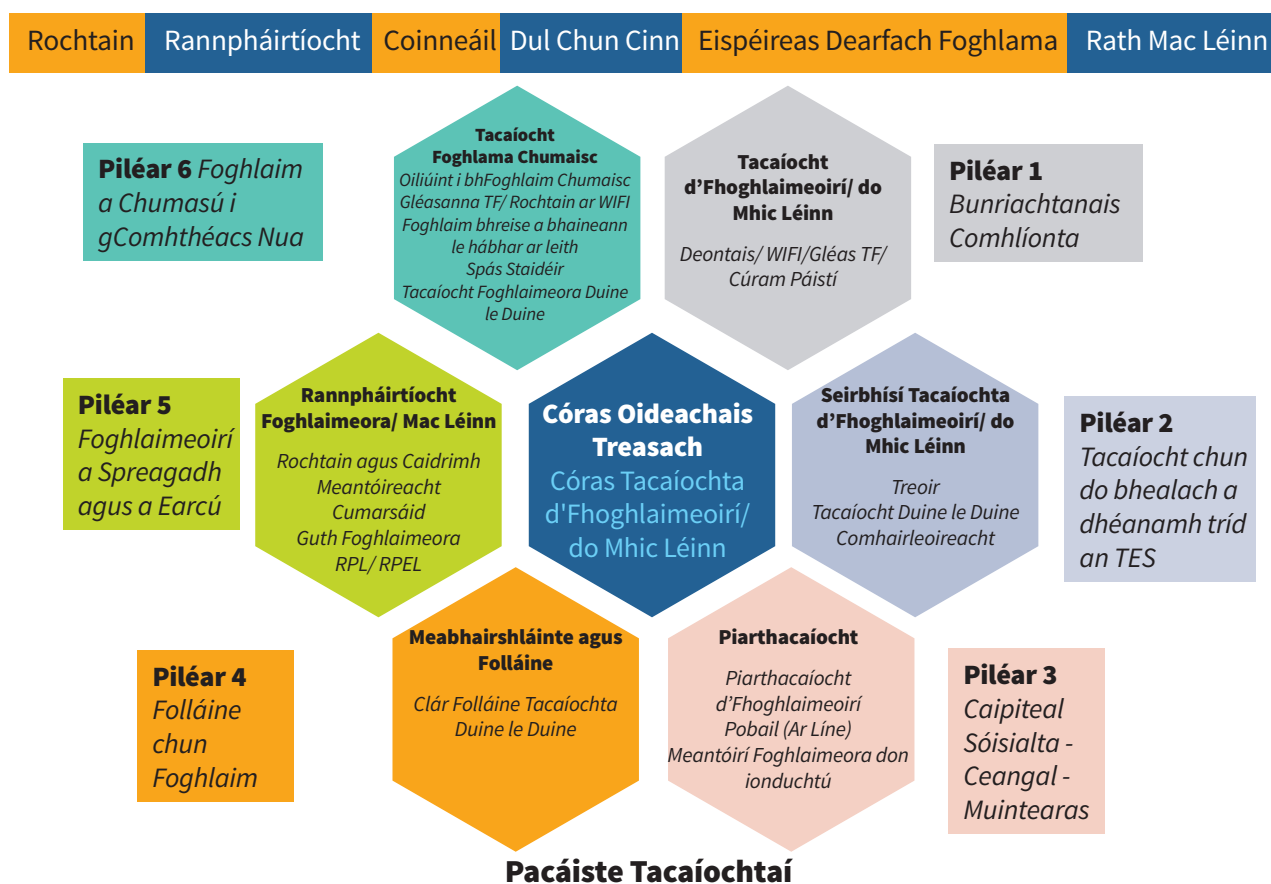
17 http://ehea.info/Upload/BFUG_HR_UA_69_5_2_AG1_PAGs.pdf.

3.2.1 Tionscnaimh Covid-19

Bhí institiúidí ardoideachais, i gcomhpháirtíocht leis an ÚAO, an RBATNE agus ranna rialtais eile, i gceannas ar fhreagraí ar na dúshláin a bhaineann le paindéim Covid-19.

Bhí obair an Ghrúpa Oibre um Mhíbhuntáiste Oideachasúil a Mhaolú, arna ionadú ag príomhpháirtithe leasmhara¹⁸ agus á stiúradh ag AONTAS, agus obair Ghrúpa Stiúrtha an Phlean Rochtana Náisiúnta riachtanach chun freagairtí oiriúnacha a fhorbairt. D'aithin an Grúpa Oibre um Mhíbhuntáiste Oideachasúil a Mhaolú a raibh tionchar aige ar fhoghlaiméirí ar an imeall agus thairg siad réitigh ardleibhéil, a bhí doiciméadaithe i sraith de dheich bpáipéar.¹⁹ Tá bailiúchán de théamaí comónta a chuir geallsealbhóirí in iúl ar fud an chórais oideachais treasaigh imlínithe i bhFigiúir B, agus chuir siad seo eolas ar ábhair agus ar thionscnaimh.

Figiúir B: An Córas Oideachais Treasach d'Fhoghlaiméirí/An Córas Tacaíochta do Mhic Léinn. Foinse O'Reilly (2020)²⁰

Seachas an Deontas Mac Léinn agus tacaíochtaí rochtana tiomnaithe, cruthaíodh raon tacaíochtaí breise sealadacha do mhic léinn faoi ghannionadaíocht, do mhic léinn faoi mhíbhuntáiste agus do mhic léinn leochaileacha chun an riosca a eascraíonn as Covid-19 a mhaolú. Ina measc bhí:

- Croí-Chiste Cúnaimh na Mac Léinn a dhúbailt
- Ciste Teagmhais Covid-19 aonuaire a chruthú le haghaidh seirbhísí rochtana IAO

¹⁸ Bhí ionadaithe ar an nGrúpa ó ar fud an chórais oideachais treasaigh: 31 ball a rinne ionadaíocht thar ceann 23 gníomhaireacht chomh maith le saineolaithe acadúla (Prof. Tom Collins, Dr Fergal Finnegan, and Dr Michael Hallissey).

¹⁹ Digital Learning, Assessment, Learner Engagement, Community Education, Educational Equity and Learner Cohort, Tutors and Practitioners, Financial Barriers and Mental Health, Progression and Barriers in the Return to Remote Learning.

²⁰ O'Reilly, N (2020) Reducing Educational Disadvantage in the Pandemic, Education Matters (2020–2021).

- Scéim ríomhaire glúine na mac léinn
- Deontas aonuaire de €250 do mhic léinn
- Maoiniú na gCuntas Díomhaoin don Lucht Siúil agus na Romach san ardoideachas
- €3m chun tacú le folláine agus meabhairshláinte agus seirbhísí mac léinn in Institiúidí Ardoideachais mar chuid den phacáiste maoinithe i mí Iúil 2020 chun tionchar díreach airgeadais Covid-19 ar Institiúidí Ardoideachais agus mic léinn a mhaolú i 2020
- Ciste Maolaithe i gCoinne an Mhíbhuntáiste Oideachais (leithdháileadh de €8m i 2020, caiteachas breise de €6.85m i 2021) ar oideachas pobail

3.2.2 Taighde ar éifeachtaí Covid-19

Ba iad na príomh-shaincheistean do mhic léinn atá faoi mhíbhuntáiste agus leochaileacha ná an t-aistriú chuig cianfhoghlaim éigeandála, freagrachtaí cúraim breise, rannpháirtíocht foghlaimeora, saincheistean airgeadais, meabhairshláinte, bacainní ar dhul chun cinn agus cianfhoghlaim leanúnach (spás staidéir, gléasanna, Wi-Fi agus scileanna maidir le bheith rannpháirtíocht). Bhí tionchar níos mó ar roinnt spriocghrúpaí ná ar ghrúpaí eile. Bhí brú mór ar oifigí rochtana sna hInstitiúidí Ardoideachais freisin. Tugadh dúshlán faoi leith do sheirbhísí réamhiontrála le linn an ghlasála. Chuaigh na seirbhísí rochtana in oiriúint go han-mhaith d'éilimh Covid-19 agus iad ag athdhíriú a gcuid tacaíochtaí réamhiontrála agus iariontrála do mhic léinn.

Tá roinnt tionscadal taighde ar siúl go leanúnach lena n-áirítear an tionscadal comhpháirtíochta ‘Na Chéad Chéimeanna Eile don Teagasc agus don Foghlaim: Ag Bogadh ar Aghaidh le Chéile’²¹.

Cé gur tháinig go leor dul chun cinn teicneolaíochta dearfach agus deiseanna rannpháirtíochta ar líne mar gheall ar an bpaindéim, léirigh staidéir agus suirbhéanna éagsúla na deacrachtaí a bhíonn ag mic léinn, go háirithe aonrú. Éilíonn an fhianaise atá ag teacht chun cinn go leanfar le foghlaim chumaisc nó hibrideach iar-Covid mar bhealach chun modhanna foghlama níos inrochtana agus níos solúbtha a chruthú do mhic léinn. Bhí sé seo thar a bheith tábhachtach do dhaoine atá faoi mhíchumas, d’fhoghlaimoirí fásta agus do theaghlaigh aontuismitheora. Ach do roinnt daoine, ina measc mic léinn ón Lucht Siúil agus Romaigh, bhí foghlaim phearsanta riachtanach. Níl aon mhéid amháin ann a oireann do chách, ach tá foghlaim chumaisc (go pearsanta agus ar líne) luachmhar.

Léiríonn taighde ‘Foghlaim ón mBaile’²² a d’fhoilsigh AHEAD le déanaí gur mhaith le 9% de mhic léinn faoi mhíchumas leanúint ar aghaidh ag dul i ngleic le ranganna nó le gníomhaíochtaí foghlama den chuid is mó ón mbaile sa saol iar-Covid. Léiríonn sé seo an tábhacht a bhaineann le roghanna sa mhodh rannpháirtíochta mar bheart cuimsitheachta. Laistigh den tuairisc, nuair a fiafraíodh de mhic léinn céard iad na tosaíochtaí a bhí acu maidir le cuimsiú san oideachas sna blianta atá amach romhainn, as na deich dtosaíocht a liostaíodh, mheas mic léinn atá faoi mhíchumas go bhfuil taifeadadh/ceannnteideal léachtaí (88% mar ardtosaíocht) agus níos mó solúbthachta/rogha sa mheasúnú (78% mar ardtosaíocht) mar dhá phríomhthosaíocht, agus iad á rátáil acu mar thosaíochtaí a bheadh níos airde ná sochair aonair, ar nós deontais mhéadaithe do mhic léinn.

I measc na bpríomhthorthaí taighde²³ ar thionchar Covid-19 ar ghnéithe shóisialta an ardoideachais tá:

- Beidh tionchar díreireach ar dhaltaí atá i mbaol.
- Tá géarchéim Covid-19 ag déanamh níos measa na héagothromaíochtaí oideachais a bhí ann cheana, seachas na héagothromaíochtaí sin a chruthú.

21 <https://www.teachingandlearning.ie/2021/05/11/minister-launches-national-teaching-and-learning-partnership-project/>.

22 https://www.ahead.ie/userfiles/files/Learning%20from%20home%20report_digital.pdf.

23 https://nesetweb.eu/wp-content/uploads/2021/03/NESET-AR4-2020_Full-Report-1.pdf.

- Tá dúshláin bhreise le sárú ag mic léinn atá i mbaol anois maidir le rochtain a fháil ar ardoideachas, páirt iomlán a ghlacadh ann agus é a chríochnú go rathúil.
- Beidh tionchar ag an bpaindéim ar chomhionannas oideachais san oideachas réamhthreasach, agus beidh iarmhairtí aige ar an ardoideachas:
 - a) Laghdú rochtana chomhionann ar ardoideachas
 - b) Laghdú rannpháirtíochta na mac léinn atá i mbaol sna blianta atá le teacht
 - c) Cruthú ‘coilim’ fadtéarmach do dhaoine faoi 25 bliana d’aois – an ‘ghlúin Covid’ – rud a fhágann go mbeadh laghdú níos mó ná riamh ar shoghluaisteacht shóisialta mar gheall ar éagothroime eacnamaíoch agus oideachais atá ag ardú.

Tá comharthaí luatha d’eispéireas na hÉireann dearfach i dtéarmaí coinneála agus dul chun cinn san ardoideachas le linn na paindéime; léireofar é seo sna sonraí a thiocfaidh chun cinn ón HEA²⁴. Mar sin féin, i bhfianaise an taighde ar an tionchar amach anseo, tá sé ríthábhachtach leanúint ar aghaidh ag tacú le grúpaí tosaíochta agus a chinntiú gur rogha do chách é an t-ardoideachas.

Ní mór dúinn tús áite a thabhairt don méid atá foghlamtha againn ó thaithí Covid-19 agus scrúdú a dhéanamh ar an gcaoi a rinne teagasc agus foghlaim chumaisc, arna threorú ag prionsabail deartha uilíocha, tairbhe do mhic atá léinn faoi ghannionadaíocht, faoi mhíbhuntáiste agus leochaileacha. Ní mór dúinn smaoineamh freisin ar conas leanúint ar aghaidh leis an gcur chuige seo chun tacú leis na grúpaí tosaíochta. Tá an fhoghlaim ón bpaindéim thar a bheith ábhartha dúinn agus muid ag forbairt ár Straitéise nua, agus le haghaidh Institiúidí Ardoideachais agus iad ag forbairt a gcuid pleananna rochtana, rannpháirtíochta agus ratha féin.

3.3 Dul chun cinn ón bPlean Náisiúnta Rochtana deireanach i leith

3.3.1 Forbairtí le linn an Phlean deireanaigh

Thar shaol an Phlean Náisiúnta Rochtana deireanaigh, tharla infheistíocht shuntasach agus dul chun cinn thar roinnt réimsí.

Is mór-éacht é cur i bhfeidhm na dtrí snáithe den Chlár um Rochtain ar Ardoideachas, le maoiniú de €42m thar sé bliana. Tá gach ceann de na snáitheanna CRAO athnuaite ar feadh trí bliana eile. Beidh tionchar iomlán na hinfeistíochta CRAO le feiceáil thar shaol na bpleananna seo agus ina dhiaidh sin. Áirítear leis an infheistíocht seo forbairt leanúnach ar áis lárnach iarratais agus measúnaithe do Chiste Sparánachta 1916.

Rinneadh athbhreithniú cuimsitheach ar an CMM agus ar an CCML araon, rud a d’fhág gur athraíodh na samhlacha leithdháilte maoinithe agus osclaíodh an dá chiste do mhic léinn pháirtaimseartha.

Le déanaí baineadh úsáid as an CMM freisin le haghaidh tionscadal chun seirbhísí míchumais straitéiseacha a forbairt in Institiúidí Ardoideachais agus tacaíochtaí do mhic léinn. I measc na samplaí tá dearadh uilíoch sa teagasc agus san fhoghlaim, cleachtais teagaisc agus foghlama ar líne a fheabhsú, oiliúint foirne, feabhas a chur ar eispéireas an champais do mhic léinn faoi mhíchumas, tacaíochtaí teicneolaíochta cúnta agus spásanna atá áisiúil don uathachas.

Tá dul chun cinn déanta freisin maidir le cur chuige uile-institiúide maidir le rochtain a neadú. Ciallaíonn sé seo go mbeidh gach duine in Institiúid Ardoideachais freagrach as rochtain. Tá straitéisí rathúlachta mac léinn forbartha ag Institiúidí Ardoideachais atá dírithe ar eispéireas oideachais ar

24 <https://hea.ie/statistics/data-for-download-and-visualisations/students/progression/progression-introduction/>.

ardchaighdeán do gach mac léinn. Is forbairtí tábhachtacha sa réimse seo iad obair an Fhórait Náisiúnta um Fheabhsú an Teagaisc agus na Foghlama (FNFMF)²⁵ agus a Sraith Uirlisí um Rathúlacht Mac Léinn. Tá forbairt feicthe againn freisin laistigh de na hinstiúidí ardoideachais maidir le timpeallachtaí foghlama cuimsitheacha, agus cleachtais a théann chun sochair gach mac léinn.

Ar leibhéal straitéise níos leithne, tá cothromas rochtana ar cheann de na sé chuspóir ardleibhéil i gCreat Feidhmíochta an Chórais Ardoideachais agus léirítear é i gcomhaontuithe feidhmíochta miseanbhunaithe a comhaontaíodh idir an Údaras um Ardoideachas agus na hInstitiúidí Ardoideachais.

3.3.2 Bailiú sonraí agus torthaí taighde

Tháinig feabhas suntasach ar ár dtuiscint ar phróifíl na mac léinn sa daonra ardoideachais thar shaolré an Phlean deireanaigh. Chuir staidéir ar rannpháirtíocht tuismitheoirí aonair²⁶ agus mic léinn lánfhásta²⁷ san ardoideachas le tuiscint níos fearr ar na heispéiris agus na dúshlán atá rompu. Tarraingíonn an tAthbhreithniú aird ar an Scéim Deontas Mac Léinn²⁸ taithí na mac léinn ar thacaíocht airgeadais agus déanann sé moltaí don todhcháí.

Gné thábhachtach den dul chun cinn ba ea cur chuige feabhsaithe maidir le bailiú sonraí chun a chinntiú go bhfuil bunús fianaise láidir le déanamh beartais agus d'fhoilsigh an ÚAO Scór Innéacs Díothachta. Cumasaíonn na sonraí seo tuiscint níos cruinne ar phróifíl shocheacnamaíoch ár ndaonra ardoideachais agus tacaíonn sé le cur chuige níos spriocdhírithe maidir le cothromas rochtana. Bhí an DIS rithábhachtach maidir le spriocanna a bhunú don Phlean seo.

Thaispeáin an t-athbhreithniú ar dhul chun cinn a rinneadh le linn ullmhú an Phlean seo nach bhfuil daonra na mac léinn éagsúil nó cuimsitheach go leor go fóill.

Léiríonn sonraí nua go bhfuil gá leanúnach le gníomhartha dearfacha. I measc na bpríomhcheisteanna tá:

- Léiríonn anailís an DIS gurbh ó limistéir faoi mhíbhuntáiste in 2019/2020 a tháinig 10% de na hiontrálaithe nua lánaimseartha (idir 18-20 bliain d'aois) chuig ardoideachas in Éirinn i gcomparáid le 18% ó cheantair shaibhre.
- Tá sé suntasach gur tháinig 15% do dhaoine a d'fhág an scoil in 2019 ó cheantair faoi mhíbhuntáiste, i gcomparáid le 14% ó cheantair shaibhre.
- Tá an daonra mac léinn reatha fós i bhfad ó léiriú iomlán a thabhairt ar shochoaí na hÉireann. Is dúshlán suntasach i gcónaí é seo do lucht déanta beartas agus d'Institiúidí Ardoideachais.
- Tá próifíl shocheacnamaíoch na mac léinn trasna na gclár agus na leibhéal éagsúil.
- Tá rannpháirtíocht na mac léinn lánfhásta ag laghdú – tá líon na mac léinn ag laghdú freisin ach tá gá le fócas níos mó ar mhic léinn lánfhásta atá faoi mhíbhuntáiste.
- Tá costas airgeadais aitheanta mar shaincheist shuntasach agus tá ardú tagtha ar chostas an ardoideachais. Léiríonn an tAthbhreithniú ar an Scéim Deontas Mac Léinn, chomh maith le comhairliúchán ar an bPlean seo, an gá atá le dul i ngleic leis an gcostas a bhaineann le dul ar an ollscoil.
- Tá méadú suntasach tagtha ar líon na mac léinn atá faoi mhíchumas san ardoideachas.
- Tá cáilíocht tríú leibhéal ag 1% den Lucht Siúil i gcomparáid le 55% den daonra i gcoitinne.

25 <https://studentsuccess.teachingandlearning.ie/>.

26 <https://assets.gov.ie/24760/5c424910fec84e6c9131d40081b3ff48.pdf>.

27 https://hea.ie/assets/uploads/2021/06/FINAL-Study-of-Mature-Student-Participation-in-Higher-Education_June-2021.pdf.

28 <https://assets.gov.ie/222788/dca6e2fa-926d-4c95-b31a-fba35aac8040.pdf>.

In ainneoin dul chun cinn le blianta beaga anuas tá pobail agus codanna dár ndaonra fós nach bhfuil rochtain acu ar ardoideachas. Léiríonn taighde nach bhfeiceann roinnt scoláirí ionchasacha go bhfuil a n-áit acu san ardoideachas.

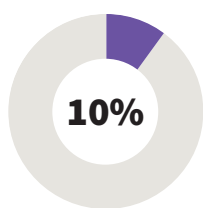
Tugann taighde le fios dúinn freisin gur féidir le bacainní ar rochtain agus rannpháirtíocht rathúil san ardoideachas a bheith casta agus ilghnéitheach. Ní mór dúinn na bacainní seo a bhreithniú agus an treo straitéiseach á leagan síos againn d'idirghabhálacha beartais. Léiríonn an taighde freisin go gcaithfidimid leanúint ar aghaidh le hiarrachtaí chun na cúiseanna cultúrtha agus sóisialta a bhaineann le rannpháirtíocht níos ísle a thuiscint, ionas go mbeidh muid in ann tógáil ar an méid atá bainte amach againn agus foghlaim ó réimsí nach bhfuil an dul chun cinn chomh sásúil iontu.

Ní mór dúinn smaoineamh freisin ar na cúinsí eacnamaíocha agus sóisialta mar atá siad i sochaí níos éagsúla. Ciallaíonn an brú déimeagrafach méadaithe go meastar go leanfaidh an rollú san ardoideachas ar aghaidh ag ardú sna blianta atá romhainn. Léiríonn Fíor C an éagsúlacht idir an daonra mac léinn ó cheantair faoi mhíbhuntáiste i gcomparáid le ceantair saibhre.

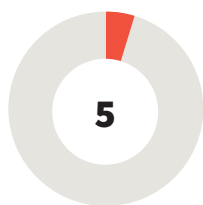
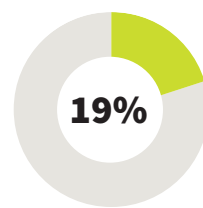
Figiúr C: Mic léinn a bhí faoi mhíbhuntáiste socheacnamaíoch

Mic léinn a bhí faoi mhíbhuntáiste socheacnamaíoch

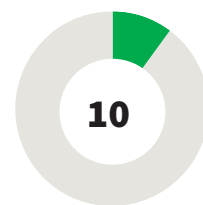
Sa bhliain 2019/20:

Bhí **10%** de líon na mac léinn as ceantair atá faoi mhíbhuntáiste, i gcomparáid le **19%** a bhí as ceantair saibhre

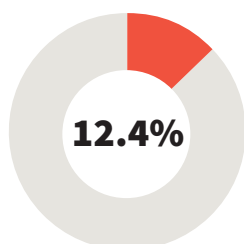
Bhí **5** mac léinn as ceantair faoi mhíbhuntáiste in aghaidh gach **10** mac léinn a bhí as ceantair saibhre.

Tá na treochtaí dearfacha do mhic léinn atá faoi mhíchumas, le méadú leanúnach ar rannpháirtíocht agus ar líon na mac léinn a bheadh i gcatagóirí míchumais ar leith. Sáraíodh an bhunspríoc rannpháirtíochta d'iontrálaithe nua de 8% agus is é 12.4% an figiúr faoi láthair (bliain acadúil 2020/2021). Maidir le mic léinn atá faoi mhíchumas sainiúil (soghluaisteacht fhisiciúil, bodhar/lag éisteachta, agus dall/lagú radhairc), sáraíodh na bunspríocanna (570, 280 agus 200 faoi seach) freisin (842, 403 agus 233 faoi seach). Ach ní léiríonn an daonra ardoideachais de mhic léinn faoi mhíchumas an daonra níos leithne. Fuarthas amach i nDaonáireamh 2016 go raibh 643,131 duine atá faoi mhíchumas ann san iomlán, rud a chiallaíonn go raibh míchumas de chineál éigin ag 13.5% den daonra. Tá sé tábhachtach an dul chun cinn go dtí seo a chothú agus tógáil air. Léiríonn Fíor D na hiontrálaithe nua atá faoi mhíchumas in 2020/2021 agus miondealú na míchumais sin.

Mic léinn a bhí faoi mhíchumas

Sa bhliain 2021/21:

Ba mhic léinn faoi mhíchumas iad **12.4%** de na mic léinn nua. Tá bunsprioc an Phlean Náisiúnta Rochtana, **8%**, sáraithe anois.

Méadú leanúnach ar líon na mac léinn a bhí:

Faoi mhíchumas soghluaisteachta fisiceach (**842**) i gcomparáid le 390 sa bhliain 2012/13 agus sprioc an PNR de **570**

Bodhar/nach raibh an éisteacht go maith acu (**403**) i gcomparáid le **210** sa bhliain 2012/13 agus sprioc an PNR de **280**

Dall/a bhí lagú radhairc acu (**233**) i gcomparáid le **140** sa bhliain 2012/13 agus sprioc an NAP de **200**

Tá feabhas beag tagtha ar líon na mac léinn atá ina mbaill de Lucht Siúil na hÉireann ach tá sé fós ina ábhar díomá, mar a léirítear i bhFíor E. Tá sé mar aidhm ag an bPlean seo leibhéil rannpháirtíochta a mhéadú go suntasach.

Figiúr E: Mic léinn ar baill de Lucht Siúil na hÉireann iad

Mic léinn a bhí ina mball de Lucht Siúil na hÉireann

Sa bhliain 2020/21:

33 mac léinn nua a bhí ina mBall de Lucht Siúil na hÉireann (i gcomparáid le **26** sa bhliain 2012/13)

33

119 mac léinn ón Lucht Siúil cláraithe in institiúidí ardoideachais (i gcomparáid le **78** sa bhliain 2012/13)

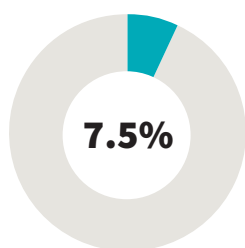
119

Tá rátaí rannpháirtíochta na mac léinn lánfhásta céaduaire i bhfad taobh thiar de na spriocanna a leagadh síos sa Phlean Náisiúnta Rochtana deireanaigh, mar a léirítear i bhFíor F. Tá sé seo in ainneoin gur leathnaíodh príomhthacaíochtaí, ar nós an CMM agus an CCML, chuig mic léinn pháirtaimseartha, agus gurb ionann mic léinn lánfhásta agus céatadán mór d'fhaighteoirí Sparánachtaí 1916 (44% ar an meán thar cheithre bliana).

Fíor F: Mic léinn lánfhásta céaduaire

Mic léinn lánfhásta céaduaire

Sa bhliain 2020/21:

Ba mic léinn lánfhásta iad **7.5%** de na mic léinn lánaimseartha nua (i gcomparáid le **13%** in 2012/13, agus faoi bhun sprioc an Phlean Rochtana Náisiúnta, de **16%**).

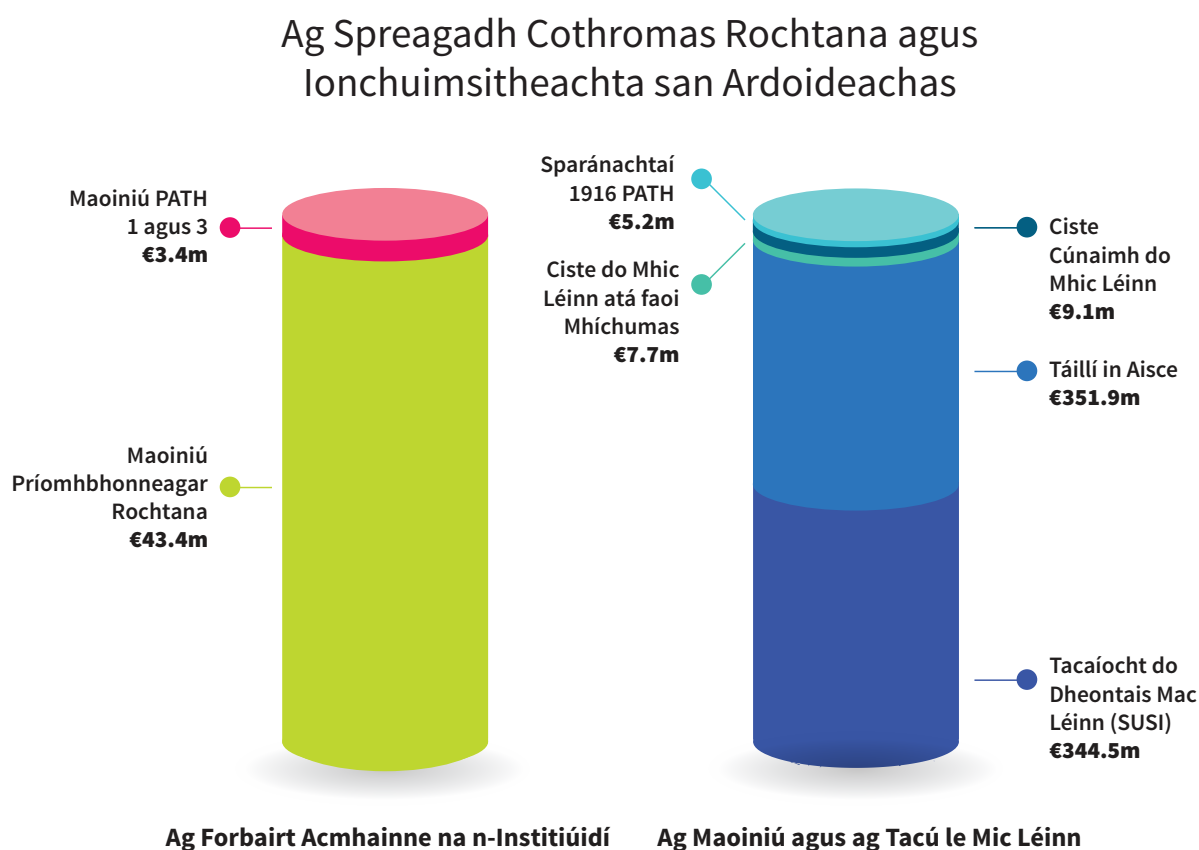
Díríonn na sonraí ar scála an dúshláin chun rannpháirtíocht ó ghrúpaí atá faoi ghannionadaíocht san ardoideachas a mhéadú. Chun an dúshlán seo a shárú agus uailmhian an Phlean seo a sheachadadh, beidh gá le tiomantas leanúnach ó gach roinn an rialtais, ach go háirithe ón Roinn Breisoideachais agus Ardoideachais, Taighde, Nuálaíochta agus Eolaíochta, an Roinn Oideachais agus gníomhaireachtaí stáit eile gaolmhara. Glacann an Plean seo cur chuige nuálaíoch agus uailmhianach atá dírithe ar dhul chun cinn inbhuanaithe a sheachadadh. Éilíonn sé acmhainní agus tiomantas ó na páirtithe leasmhara go léir.

3.4 An creat maoinithe

Tacaíonn maoiniú poiblí agus tionscnaimh chothromais rochtana spriocdhírthe le cuspóirí agus spriocanna an Phlean.

Léirítear príomhghnéithe an chreata maoinithe reatha do chothromas rochtana agus ionchuimsiú i bhFíor G (leithdháiltí 2021)²⁹. Tá dhá spreagthóir cistiúcháin ann: (1) maoiniú a thacaíonn leis na hinstiitíidí ardoideachais chun straitéisí cothromais rochtana a chur i bhfeidhm agus (2) maoiniú a chuidíonn go díreach le mic léinn costais an ardoideachais a sheasamh. Áirítear leis an dá spreagthóir cistiúcháin meascán de chlár mhaoinithe atá ann le fada agus infheistíocht níos déanaí le linn shaolré an Phlean 2015-2021.

Fíor G: Creat maoinithe do chothromas san ardoideachas

²⁹ Eisiúint méideanna leithdháiltí breise a bhaineann le Covid-19

3.4.1 Ag tógáil ar toilleadh institiúideach

Bonneagar Rochtana Croí

Tá na seirbhísí rochtana agus an fhoireann in Institiúidí Ardoideachais lárnach maidir le fis cothromais rochtana a sheachadadh. Bunaítear na seirbhísí seo trí chroí-mhaoiniú IAO ón Stát. Leithdháiltear bunmhaoiniú ar Institiúidí Ardoideachais ar bhonn líon na mac léinn agus leithdháiltear maoiniú breise ar gach mac léinn in IAO atá laistigh de cheann de ghrúpaí tosaíochta an Phlean Náisiúnta Rochtana. Tacaíonn an maoiniú seo le HEInna infrastruchtúr rochtana a chur i bhfeidhm a chumasaíonn iad chun obair réamhiontrála agus iar-iontrála a dhéanamh. Is iad na seirbhísí rochtana an bonneagar lárnach a sholáthraíonn an obair réamhiontrála agus iar-iontrála chun tacú le mic léinn ó na grúpaí tosaíochta rochtain a fháil ar ardoideachas agus taitneamh a bhaint as eispéireas dearfach mac léinn. Molann aiseolas na mac léinn go seasta obair na seirbhísí rochtana agus tiomantas na foirne maidir le tacaíochtaí agus comhairle a chur ar fáil.

D'aithin *'Funding the Future – creat maoinithe agus athchóirithe don ardoideachas'*, a foilsíodh le déanaí, mar thosaíocht go gcuirfí feabhas ar rannpháirtíocht agus rathúlacht na mac léinn le fócas ar ghrúpaí atá faoi ghannionadaíocht.

Ina theannta sin, tá ról ag maoiniú caipitil ón Stát freisin maidir le cothromas rochtana, cuimsiú agus dearadh uilíoch a neadú i mbonneagar fisiciúil na nInstitiúidí Ardoideachais. Méadóidh infheistíocht chaipitil bhliantúil RBATNE de réir a chéile ó €500 milliún i mbliana go €652 milliún faoi 2025, méadú 30%. Is é cuspóir foriomlán na hinfeistíochta seo ná tacú le sochaí agus geilleagar eolasbhunaithe, athléimneach agus nuálaíoch, ina mbeidh an deis ag gach saoránach a phoitéinseal a bhaint amach. Cuireann an Plean Forbartha Náisiúnta (NDP) athbhreithnithe infheistíocht Stáitchiste de bheagnach €2.9 billiún ar fáil don mbonneagar breisoideachais agus ardoideachais, taighde agus nuálaíochta thar an tréimhse cúig bliana 2021-2025.

Maoiniú CRAO

Tionscnamh ilshnáithe é Ciste an Chláir um Rochtain ar Ardoideachas (CRAO, *The Programme for Access to Higher Education Fund*)³⁰, a bunaíodh le linn an Phlean 2015-2021. Tacaíonn an ciste seo le cláir agus le tionscadail a bhfuil teorainn ama leo le roinnt cur chuige nuálaíocha chun uailmhianta, spriocanna, cuspóirí, gníomhartha agus spriocanna na bPleananna Rochtana Náisiúnta a bhaint amach. Díríonn.

CRAO 1 ar rochtain ar oideachas tosaigh múinteoirí (OTM) a leathnú. Mhaoinigh sé na nInstitiúidí Ardoideachais sin ar Ionaid Sármhaitheasa Teagaisc iad chun a gcumas a neartú chun rochtain a leathnú trí thionscadail nuálaíocha chun éagsúlacht a fheabhsú san fhórsa saothair múinteoirí.

CRAO 2 (tagairt thíos i dtacaíochtaí díreacha do mhic léinn).

Mhaoinigh CRAO 3 grúpaí réigiúnacha Institiúidí Ardoideachais chun comhpháirtíochtaí a fhorbairt leis an earnáil breisoideachais agus le comhpháirtithe pobail eile chun tacú le mic léinn ó ghrúpaí a bhíonn faoi ghannionadaíocht. Ag an am céanna le seoladh an Phlean seo, tugadh isteach sraith nua maoinithe.

Neartóidh CRAO Snáithe 4, thar dhá chéim, dearadh uilíoch do gach mac léinn, lena n-áirítear mic léinn a bhfuil uathachas orthu, agus feabhsóidh sé deiseanna rannpháirtíochta mac léinn atá faoi mhíchumas intleachta san ardoideachas.

30 <https://www.gov.ie/en/press-release/11787-landmark-policy-funding-higher-education-reducing-cost-for-families/>.

3.4.2 Maoiniú díreach do mhic léinn

Deontas Mac Léinn (SUSI)

Is í an Scéim Deontais Mac Léinn a riarann SUSI an príomhthacaíocht airgeadais dhíreach do mhic léinn. Bhí tionchar dearfach ag an Scéim Deontas Mac Léinn ar fhás an chórais ardoideachais agus ar thacú le rannpháirtíocht mac léinn, ina measc mac léinn ó chúlraí ar ioncam íseal nó atá faoi mhíbhuntáiste. Tá moltaí déanta san athbhreithniú a foilsíodh le déanaí ar an Scéim chun tuilleadh feabhais a chur ar an gcóras tacaíochta do mhic léinn.

Déantar tástáil acmhainne ar an Scéim Deontas Mac Léinn ach ceadaíonn sé raon neamhairdeanna ioncaim agus ioncam ináirithe á ríomh, lena n-áirítear íocaíochtaí áirithe tacaíochta ioncaim – liúntas iarchúraim, liúntas cothabhála uchtála, pinsean na ndall (má íoctar leis an iarratasóir é), liúntas cúramóra, deontas tacaíochta cúramóra (nuair a íoctar é le faighteoirí an liúntais cúramóra agus an liúntais cúram baile), scéimeanna sparántachta tríú leibhéal *RBATNE*, liúntas míchumais (nuair a íoctar leis an iarratasóir é), agus íocaíocht teaghlaigh aontuismitheora (de réir tástála acmhainne – nuair a íoctar leis an iarratasóir é). Íoctar ráta speisialta níos airde de dheontas cothabhála freisin le mic léinn atá ar ioncam íseal atá ag brath ar sochair.

Foilsíodh an tAthbhreithniú neamhspleách ar an Scéim Deontas Mac Léinn an 4 Bealtaine 2022. Dhearbhaigh an taighde, a rinne Indecon Economic Consultants, nach dócha go mbeadh formhór na mac léinn a bhí ag fáil deontais ar an ollscoil mura mbeadh an deontas acu. Mar sin féin, tugadh faoi deara sa taighde go bhfuil ráta na ndeontas do thacaíochtaí fochéime do mhic léinn gan athrú le blianta beaga anuas mar gheall ar shrianta buiséadacha agus thar an tréimhse chéanna tá méadú 25% tagtha ar an gcostas maireachtála do mhic léinn. Thug an tuarascáil breac-chuntas ar mholtaí, lena n-áirítear:

- Leibhéal rátaí deontas cothabhála mac léinn a mhéadú, ag díriú orthu siúd is mó a bhfuil gá acu leo. I dtaca leis sin, aithníodh sa tuarascáil na grúpaí tosaíochta seo a leanas:
 - Eochairghrúpa 1: Mic léinn neamhthadhlacha a bhfuil a gcostas ardaithe is mó agus a thuairiscíonn na leibhéil deacrachta airgeadais is airde, agus ar dóichí go mbeidh tionchar ag leibhéal ardaithe cíosa orthu; agus
 - Eochairghrúpa 2: Mic léinn atá ar ioncam níos ísle, a léiríonn taighde gur mó an seans go dtagann siad ó cheantair dhíothacha (is é sin, mic léinn ar ráta speisialta agus deontas cothabhála 100%).
- Tacaíochtaí a leathnú tuilleadh chuig mic léinn iarchéime atá ar ioncam íseal.
- Tacaíochtaí a leathnú chuig foirmeacha foghlama níos solúbtha, lena n-áirítear foghlaim cumaisc/ar líne agus foghlaim pháirtaimseartha.

I gcomhthéacs na foghlama solúbtha tugann an tAthbhreithniú faoi deara go mb'fhéidir nach mbeadh go leor daoine, go háirithe iad siúd ó theaghlaigh ar ioncam íseal nó ó ghrúpaí faoi mhíbhuntáiste, in ann gabháil go lánaimseartha san ardoideachas nó go bhféadfadh go mbeadh orthu dul i ngleic leis an oideachas ar bhealach níos solúbtha maidir lena gcuid riachtanais. Fuarthas amach san Athbhreithniú freisin go mbeadh go ndéanadh go leor mic léinn machnamh ar fhoghlaim pháirtaimseartha dá mbeadh an rogha sin ar fáil dóibh. Molann sé dá n-éascófaí mic léinn a gcuid oideachais tríú leibhéal a chríochnú ar bhonn níos solúbtha, go bhféadfadh roinnt mac léinn fanacht mar chuid den fhórsa saothair agus rannchuidiú leis an Státchiste trí chánacha ar ioncam fostaíochta. Tarraingíonn an tAthbhreithniú aird ar cé chomh casta is atá an cheist seo, agus go bhfuil gá le pleanáil shuntasach ag an leibhéal náisiúnta agus ag an leibhéal institiúideach araon chun déileáil leis na tionchair mhóra ar thaobh an tsoláthair ar institiúidí oideachais. Ní mór tuiscint shoiléir maidir le céard is foirmeacha páirtaimseartha, cumaisc agus eile ann a bhunú ar an leibhéal náisiúnta chun beartas a threorú.

Tugann an tAthbheithniú faoi deara freisin nach mór d'institiúidí oideachais aonair pleanáil a dhéanamh má tá siad chun a roghanna oideachais páirtaimseartha a leathnú, lena n-áirítear cinneadh a dhéanamh ar na cúrsaí ar cheart a bheith páirtaimseartha.

Tacaíocht Táille – Táillí In Aisce

Tacaíonn an Tionscnamh Táillí In Aisce, faoina n-íocann an Stát na táillí teagaisc do mhic léinn fhochéime lánaimseartha incháilithe, gan ranníocaíocht an mhic léinn san áireamh, le cothromas san ardoideachas. Ligeann an tionscnamh seo do ghrúpa mór mac léinn dul isteach san ardoideachas gach bliain; is féidir tacú leo ansin trí SUSI agus trí mhaoiniú díreach eile.

Ó seoladh é in 2011, chuir *Springboard+* deiseanna breisoiliúna agus athoiliúina saor in aisce agus fóirdheontais ar fáil tríd an ardoideachas i réimsí ina bhfuil riachtanas scileanna aitheanta. Thug sé deis do dhaoine atá dífhostaithe nó atá ag fáil íocaíocht leasa shóisialaigh rochtain a fháil ar ardoideachas nó filleadh ar an ardoideachas agus chabhraigh sé leo filleadh ar an bhfostaíocht.

Ciste Cúnaimh na Mac Léinn

Soláthraíonn Ciste Cúnaimh na Mac Léinn (CCML) tacaíocht airgeadais do mhic léinn lánaimseartha agus pháirtaimseartha a bhfuil deacrachtaí airgeadais acu agus iad ag freastal ar ardoideachas. Is príomhthacaíocht é do mhic léinn a bhfuil cabhair ag teastáil uathu le costais laethúla nó costais gan choinne. Sa bhliain acadúil 2020/2021, tugadh tacaíocht do bhreis is 20,000 mac léinn tríd an CCML.

Ciste do Mhic Léinn atá faoi Mhíchumas

Maoiníonn an Ciste do Mhic Léinn faoi Mhíchumas (CMM) IAOanna chun seirbhísí agus tacaíochtaí a sholáthar do mhic léinn atá faoi mhíchumas. Ligeann sé do na hInstitiúidí Ardoideachais tacaíochtaí a chur ar bun a chuireann ar chumas mic léinn atá faoi mhíchumas bheith páirteach san ardoideachas ar bhonn comhionann lena bpiaraí. Sa bhliain acadúil 2020/2021, fuair breis agus 14,000 mac léinn tacaíochtaí faoin CMM.

CRAO 2 – Ciste Sparánachta 1916

Ar dtús, chuir an Chiste Sparánachta CRAO 2 – 1916, a seoladh sa bhliain acadúil 2017/2018, sparánacht arbh fhiú €5,000 é do thart ar 200 mac léinn in aghaidh na bliana, le linn gach bliana dá gcuid staidéir. In 2021/2022, tugadh isteach an dara sraith de 120 sparánacht arbh fhiú €2,000 in aghaidh na bliana iad chomh maith le tríú sraith aonuaire ar fiú €1,500 é don bhliain acadúil sin.

Tugann na sparánachtaí tacaíocht bhreise do mhic léinn a thagann ó chúlraí faoi mhíbhuntáiste agus faoi ghannionadaíocht chun páirt rathúil a ghlacadh san ardoideachas, fiú ag leibhéal iarchéime. B'éacht tábhachtach é an Chiste Sparánachta 1916, agus líon agus éagsúlacht na mac léinn ar thacaigh sé leo le linn shaol an Phlean 2015-2021, agus beidh ról tábhachtach ag baint léi i gcónaí sa Phlean nua seo.

Scéim Tacaíochta Mac Léinn do Mhic Léinn sa Phróiseas Cosanta Idirnáisiúnta

Cuireann an Scéim Tacaíochta Mac Léinn do Dhaoine sa Chóras Cosanta Idirnáisiúnta tacaíochtaí airgeadais ar fáil do mhic léinn atá sa chóras cosanta nó ag an gcéim cead fanachta (ach nach bhfuil ordú díbeartha orthu). Tugadh isteach Scéim Phíolótach Tacaíochta na Roinne Oideachais agus Scileanna (RBATNE níos déanaí) in 2015 agus cuireann sí deontais airgeadais ar fáil do mhic léinn ionchasacha atá sa chóras leathan cosanta idirnáisiúnta. Athainmníodh é mar Scéim Tacaíochta Mac Léinn i mí Iúil 2020 agus tá sé bunaithe anois mar scéim bhuan.

3.4.3 Clár mhaoinithe eile

I dteannta leis an gcreat maoinithe uileghabhálach agus an maoiniú a bhaineann le Covid-19 dá dtagraítear thuas, tacaíonn sruthanna maoinithe eile níos leithne de chuid an rialtais le cothromas san ardoideachas.

Tacaíonn Ciste na dTionscnamh Speisialta faoi Mhíbhuntáiste (€450,000) le roinnt tionscadal pobalbhunaithe a dhíríonn go sonrach ar pháistí agus ar dhaoine óga i mbunscoileanna agus in iar-bhunscoileanna *DEIS* atá i mbaol go ginearálta nach mbainfidh siad a lánphoteínseal acadúil amach. Tá sé mar aidhm ag na tionscadail freisin díriú ar ghníomhaíochtaí do pháistí agus daoine óga a léiríonn ardacmhainneacht acadúil, ach a d'fhéadfaí baol a bheith ann nach rachfaidh siad ar aghaidh chuig breisoideachas nó ardoideachas, ar chúiseanna éagsúla.

I mBuiséad 2020, cuireadh €2m ar fáil chun aghaidh a thabhairt ar mheabhairshláinte agus folláine mac léinn san ardoideachas. Leithdháil an ÚAO é seo ar Institiúidí Ardoideachais tríd an tSamhail Leithdháilte Deontais Athfhillteach (*RGAM, Recurrent Grant Allocation Model*).

Tacaíonn sruthanna maoinithe eile ón oideachas níos leithne agus ón rialtas níos leithne freisin le rochtain, lena n-áirítear an Tionscnamh Caipitil Daonna agus Maoiniú na gCuntas Suanach, mar shampla, maoiniú do bhaill den Lucht Siúil san Ardoideachas, Maoiniú Feidhmíochta, an Clár Cuimsithe Sóisialta agus Gníomhachtúcháin Pobal (*SICAP*), Tacaíocht Iarchúraim do Lucht Fágála Cúraim, Liúntas um Fhilleadh ar Oideachas, Scéim Náisiúnta Cúraim Leanaí, Rogha Oideachais Páirtaimseartha nó íocaíochtaí seachtainiúla eile de chuid na Roinne Coimirce Sóisialaí.

Ag leibhéal na scoileanna, comhlánaíonn an clár *CDSS* an réimse leathan tacaíochtaí uilíocha a chuirtear ar fáil do gach scoil, cibé *CDSS* agus neamh-*CDSS*, chun tacú le cuimsiú na mac léinn go léir agus chun dul i ngleic le bacainní a chuireann cosc ar mhic léinn a lánphoteínseal a bhaint amach. Mar aon leis na tacaíochtaí uilíocha seo, cuireann an clár *CDSS* bealach spriocdhírthe agus cothrom ar fáil chun aghaidh a thabhairt ar mhíbhuntáiste oideachasúil comhchruinnithe a chothaíonn cothromas agus a bhfuil tairbhí aige do mhic léinn, agus dá dtorthaí fadtéarmacha freisin.

4 Na grúpaí tosaíochta a aithint

Sa Réamhrá leagamar amach an dá sprioc uileghabhálach atá againn maidir le cothromas san ardoideachas. Tugaimid na spriocanna sin arís anseo mar gurb iad an bhunchloch ar a luíonn an Plean seo agus polasaí na Roinne:

Go léiríonn an líon mac léinn ardoideachais a théann isteach san ardoideachas, a ghlacann páirt ann agus a chríochnaíonn é, ag gach leibhéal agus ar fud na gclár go léir, éagsúlacht agus meascán sóisialta dhaonra na hÉireann.

Go mbeidh ár n-institiúidí ardoideachais ina dtimpeallachtaí cuimsitheacha, leagtha amach do chách, a thacaíonn agus a chothaíonn rath agus torthaí mac léinn, cothromas agus éagsúlacht agus a fhreagraíonn do riachtanais na mac léinn agus na bpobal níos leithne.

In éineacht leis na huaillmhianta seo, díríonn an Plean ar mhic léinn atá faoi ghannionadaíocht, ar mhic léinn leochaileacha, agus ar mhic léinn a bhfuil taithí acu ar mhíbhuntáiste agus a bhfuil dúshláin rompu rochtain a fháil ar ardoideachas agus dúshláin maidir le mothú go bhfuil siad san áit cheart.

Leag an próiseas comhairliúcháin béim ar a thábhachtaí atá sé ‘grúpaí tosaíochta’ breise a aithint agus a ainmniú, ar grúpaí iad a mheastar go mbíonn siad imeallaithe nó faoi mhíbhuntáiste. Tá roinnt grúpaí tosaíochta aitheanta againn, agus tá go leor i bpáirt acu. Aithnímid go bhféadfadh duine a bheith oiriúnach do níos mó ná grúpa/foghrúpa amháin a aithnítear anseo. Mar shampla, d’fhéadfadh ball den Lucht Siúil atá faoi mhíchumas a bheith faoi mhíbhuntáiste socheacnamaíoch freisin, rud a chiallaíonn go mbeadh siad laistigh de na trí phríomhghrúpaí.

Tá trí phríomhghrúpa sainaitheanta againn, agus clúdaíonn an grúpa ‘faoi mhíbhuntáiste socheacnamaíoch’ roinnt cásanna saoil éagsúla a bhféadfadh míbhuntáiste a bheith mar thoradh orthu:

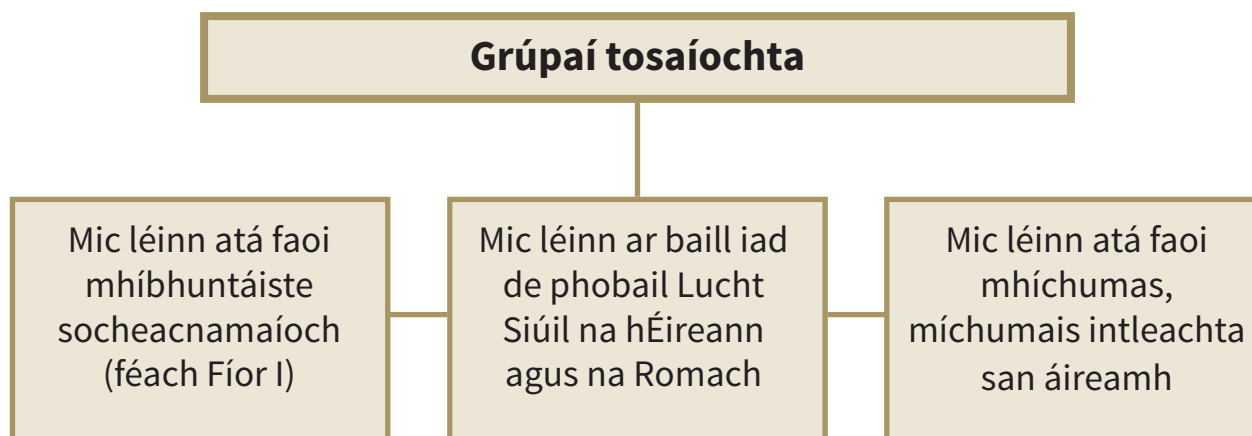
- **Mic léinn atá faoi mhíbhuntáiste socheacnamaíoch**

Aithnímid go bhféadfadh mic léinn atá faoi mhíbhuntáiste den sórt sin teacht ó chúlraí éagsúla, ina measc:

- Mic léinn ó theaghlaigh atá ar ioncam íseal agus/nó atá ag brath go fadtéarmach ar leas sóisialach
 - Mic léinn ó cheantair faoi mhíbhuntáiste socheacnamaíochMic léinn atá lánfhásta agus nach bhfuair rochtain ar ardoideachas riamh roimhe seo
 - Mic léinn atá lánfhásta agus a d’fhreastail ar ardoideachas roimhe seo ach nár chríochnaigh cúrsa (is é sin, mic léinn lánfhásta ‘dara seans’)
 - Mic léinn ar tuismitheoirí aonair nó tuismitheoirí sna déaga iad
 - Mic léinn ar imircigh nó teifigh iad, nó a bhfuil taithí acu ar an bpróiseas cosanta idirnáisiúnta, nó mic léinn ó mhionlaigh eitneacha
 - Mic léinn a bhfuil taithí acu ar an gcóras cúraim
 - Mic léinn a tháinig slán as foréigean teaghlaigh
 - Mic léinn ar cúramóirí iad
 - Mic léinn a bhfuil taithí acu ar easpa dídine
 - Mic léinn a bhfuil taithí acu ar an gcóras ceartais choiriúil
- **Mic léinn ar baill iad de phobail Lucht Siúil na hÉireann agus na Romach.**
 - **Mic léinn atá faoi mhíchumas, míchumais intleachta san áireamh.**

Léiríonn Fíor H na trí ghrúpa tosaíochta uileghabhálacha agus léiríonn Figiúr I cuid de na cásanna saoil a bhféadfadh míbhuntáiste sóisialta a bheith mar thoradh orthu.

Fíor H: Na trí ghrúpa tosaíochta uileghabhálacha

Léiríonn na heispéiris saoil a léirítear i bhFíor I toradh an phróisis chomhairliúcháin ach aithnímid go bhfuil iliomad eispéiris saoil eile ann a mbíonn tionchar acu freisin ar rochtain ar ardoideachas. Cuirtear gach mac léinn atá faoi míbhuntáiste socheacnamaíoch, agus a bhíonn bacainní ann dóibh ar an ardoideachas dá bharr, san áireamh sa Phlean seo.

Tá sé tábhachtach tuiscint a bheith againn maidir leis na deacrachtaí agus na castachtaí a bhaineann le sonraí a bhailiú ar na grúpaí tosaíochta seo. Cé go ndearnadh go leor forbairtí dearfacha le linn an Phlean roimhe seo (2015-2021), tá bearnaí sonraí fós ann ar fud na hearnála oideachais ar fad. Tá gá le Plean Sonraí Rochtana nua chun mapáil a dhéanamh ar conas sonraí cruinne, tráthúil agus atá oiriúnach don chuspóir a bhailiú go córasach ar na grúpaí tosaíochta breise. Sonraíonn Tábla A1 in Aguisín A na grúpaí tosaíochta breise a aithníodh le linn fhorbairt an Phlean seo, an infhaighteacht sonraí reatha do na grúpaí sin, agus na tosaíochtaí do bhailiú sonraí le linn an Phlean.

5 Na spriocanna straitéiseacha dírithe ar mhic léinn

Tar éis dúinn na spriocanna don Phlean Náisiúnta Rochtana seo agus do na grúpaí tosaíochta a leagan amach, aithnímid anois na spriocanna, cuspóirí agus gníomhartha mionsonraithe a spreagfaidh feidhmíocht.

Cuireann an Plean an mac léinn i lár an aonaigh. Tá gach rud dírithe ar thorthaí dearfacha agus cuimsitheacha a bhaint amach do gach mac léinn ag gach céim dá n-aistear ardoideachais. I gcroílár an Phlean seo tá cúig sprioc atá dírithe ar an mac léinn. Is iad seo:

1) *Cuimsitheacht*

2) *Solúbthacht*

3) *Soiléire*

4) *Comhleanúnachas*

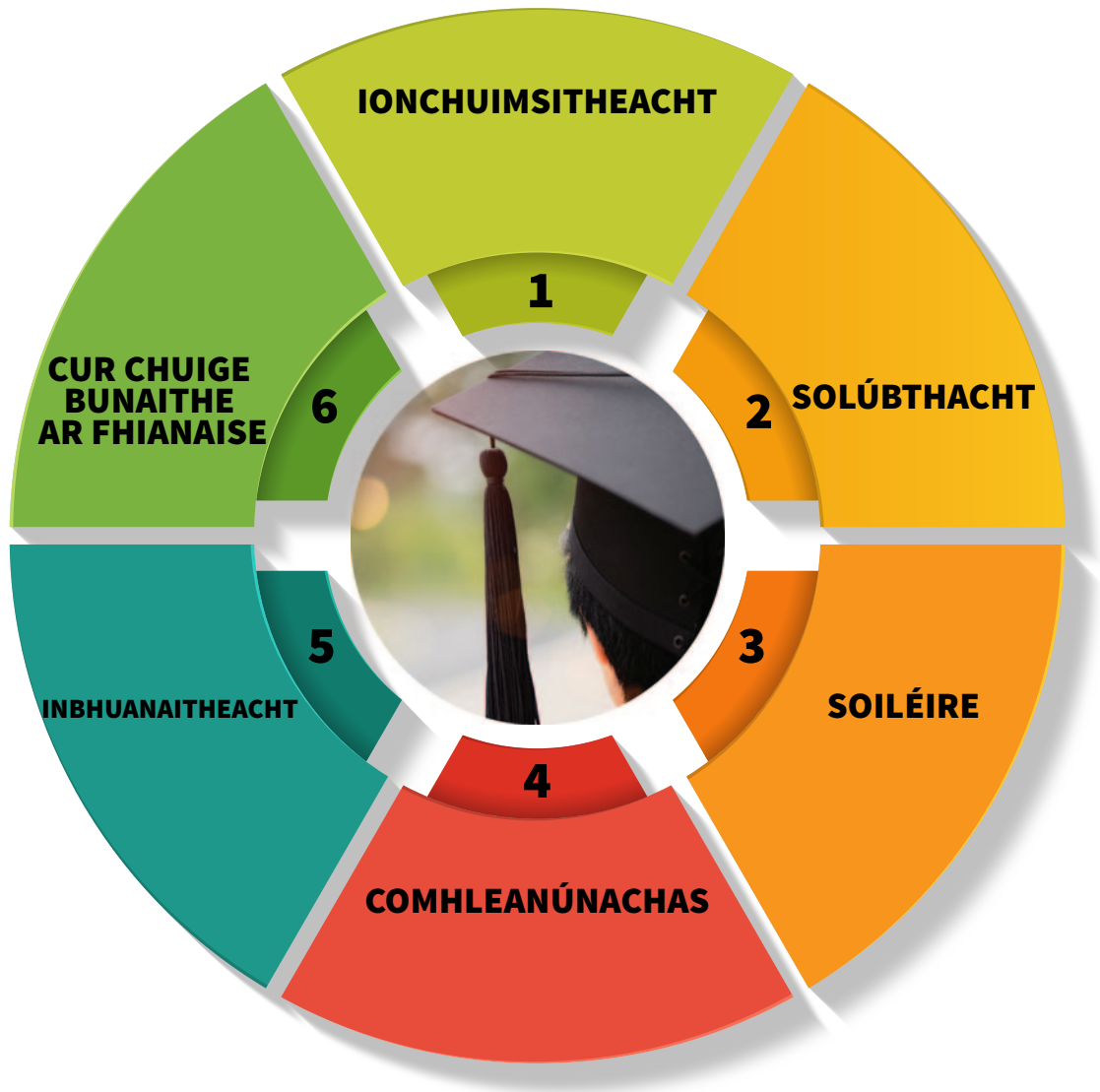
5) *Inbhuanaitheacht*

Tá an séú sprioc lárnach mar bhonn agus mar thaca ag na cúig sprioc sin:

6) *Cur chuige bunaithe ar fhianaise.*

Soláthraíonn na sé sprioc seo an creat uileghabhálach le haghaidh forbartha agus cur i bhfeidhm. Tá gach sprioc mar thaca ag:

- Spriocanna chun torthaí a bhaint amach do mhic léinn
- Gníomhartha a chuireann síos ar conas a bhainfear na cuspóirí amach
- Páirtithe leasmhara atá freagrach as na gníomhaíochtaí a chur i bhfeidhm
- Príomhtháscairí feidhmíochta chun baint amach na gcuspóirí a thomhas agus a mheasúnú
- Bainfear amach na spriocanna náisiúnta a leagtar amach i gCaibidil 6 trí na cuspóirí agus na gníomhartha seo

5.1 Sprioc 1: Cuimsitheacht

Tá an Sprioc Chuimsitheacht mar bhonn agus mar thaca ag gach gné den chóras ardoideachais, cuimsíonn sé éagsúlacht sa daonra mac léinn, agus tá sé mar aidhm aige eispéireas ardoideachais inrochtana, tacúil agus cuimsitheach a chur ar fáil do gach mac léinn. Gné ríthábhachtach de seo is ea an tábhacht a bhaineann leis an éagsúlacht sa daonra mac léinn-múinteoirí, toisc go bhfuil ról lárnach ag múinteoirí i spreagadh a gcuid mac léinn chun rochtain a fháil ar ardoideachas. Tá sé ríthábhachtach go mbeadh múinteoirí, agus oideoirí luathbhlianta ina eiseamláirí agus go bhfuil a gcúlra agus go frithchaitheann a n-eispéiris saoil cúlraí agus eispéiris saoil a mac léinn agus na bpáistí lena n-oibríonn siad.

I dtimpeallacht chuimsitheach:

- tá ardoideachas inrochtana
- mothaíonn gach mac léinn muintearas
- tá taithí dhearfach ag an mac léinn mar mhac léinn agus é tacaithe ag prionsabail an dearaidh uilíoch agus cuir chuige cuimsitheacha i leith an teagaisc agus na foghlama
- tá daonraí éagsúla mac léinn ag gach clár agus ag gach leibhéal staidéir
- léiríonn struchtúir chinnteoireachta sna hInstitiúidí Ardoideachais cuimsitheacht bhríoch agus léiríonn siad saibhreas tallainne na mac léinn iomlán
- is daoine ilghnéitheacha iad lucht saothair na múinteoirí agus na n-oideoirí luathbhlianta

Tábla 5.1: Sprioc 1: Cuimsitheacht

Sprioc	Gníomh	Freagracht	Príomhtháscaire feidhmíochta
1.1	Tacaíocht a thabhairt do mhic léinn ó ghrúpaí tosaíochta rochtain a fháil ar ardoideachas agus eispéireas cuimsitheach a bheith acu, le toradh rathúil.	Straitéisí rochtana, rannpháirtíochta agus ratha a chur i bhfeidhm a thacaíonn le spriocanna an Phlean seo a bhaint amach. Sna straitéisí seo ba cheart do HEI-anna breathnú ar bhealaí chuige ardoideachas agus áiteanna in áirithe do mhic léinn ó ghrúpaí tosaíochta.	Institiúidí Ardoideachais, ÚAO, RBATNE, FNFMF
			Tuairiscíonn Institiúidí Ardoideachais don ÚAO go bliantúil ar chur i bhfeidhm an Phlean Náisiúnta Rochtana mar chuid den Phróiseas Idirphlé Straitéisigh agus tuairisciú bliantúil ar shonraí tríd an gCóras Taifead Mac Léinn (CTML, Student Records System) agus Suirbhé Comhrochtana.
			Tugann FNFMF an t-eolas is déanaí don ÚAO maidir le cur i bhfeidhm Chreat Rathúlachta na Mac Léinn.
1.2	Tacaíocht a thabhairt do mhic léinn atá faoi ghannionadaíocht, do mhic léinn atá faoi mhíbhuntáiste nó do mhic léinn leochaileacha trí phaindéim Covid-19 le cistí spriocdhírthe.	Athbhreithniú a dhéanamh ar thionchar an Chiste Teagmhais Covid-19 agus an mhaoinithe aonuaire bhreise faoin CCML mar chuid den fhís níos leithne maidir le rochtain, rannpháirtíocht agus rathúlacht mhéadaithe.	Institiúidí Ardoideachais, ÚAO, RBATNE
1.3	Cur chuige uile-institiúide a bhunú i leith rathúlachta na mac léinn agus dearaidh uilíoch.	Tacú le cleachtas cuimsitheach agus prionsabail dearaidh agus iad a chur i bhfeidhm, mar shampla, Tionscnaimh Straitéiseacha uilechoiteann atá dírithe ar dhearadh, arna gcistiú faoin gCiste do Mhic Léinn faoi Mhíchumas, a bhainistiú.	RBATNE, ÚAO, Institiúidí Ardoideachais
			Fianaise ar chleachtas chuimsitheacha, mar shampla, ardáin foghlama inrochtana, oiliúint foirne, ceapadh seaimpíní dearadh uilíoch, inrochtaineacht fheabhsaithe ar an gcampas agus athbhreithniú cáilíochtúil ar dhearadh uilíoch in Institiúidí Ardoideachais.

	Sprioc	Gníomh	Freagracht	Príomhtháscaire feidhmíochta
1.3	Cur chuige uile-institiúide a bhunú i leith rathúlacht na mac léinn agus dearaidh uilíoch.	Breithniú a dhéanamh ar conas is féidir maoiniú CRAO a úsáid chun cleachtais chuimsitheacha a bhunú agus chun cabhrú le hInstitiúidí Ardoideachais iad féin a eagrú chun grúpaí tosaíochta a chuimsiú níos fearr, mic léinn atá faoi mhíchumas intleachta ina measc.	RBATNE, ÚAO, Institiúidí Ardoideachais	Tús curtha le forbairt agus cur i bhfeidhm an bheartais.
1.4	Glór na mac léinn atá sna grúpaí tosaíochta a ionchorprú sa chinnteoireacht maidir le beartais, cláir agus tionscnaimh rochtana, rannpháirtíochta agus rathúlachta na mac léinn	Tionscnaimh atá ann cheana féin a úsáid, ar nós CNRML (An Clár Náisiúnta Rannpháirtíochta Mac Léinn) agus StudentSurvey.ie chun glór agus eispéiris na mac léinn tosaíochta a chur san áireamh.	RBATNE, ÚAO, Institiúidí Ardoideachais, DCCÉ, USI, COÉ, THEA, CNRML	Creat CNRML agus prionsabail rannpháirtíochta na mac léinn a ionchorprú laistigh de na hInstitiúidí ardoideachais. Tuarascáil Bhliantúil ó StudentSurvey.ie ag cur síos ar thorthaí breise ó dhaltáí grúpaí tosaíochta.
1.5	Deiseanna a fheabhsú do mhic léinn atá faoi mhíchumas intleachta chun dul i mbun ardoideachais.	Polasaithe agus pleananna feidhmithe a fhorbairt chun rannpháirtíocht bhríoch mac léinn atá faoi mhíchumas intleachta a chur chun cinn.	RBATNE, ÚAO, Institiúidí Ardoideachais, RLCMLO	Tús curtha le forbairt agus cur i bhfeidhm an bheartais.
1.6	Breithniú a dhéanamh ar conas daonra mac léinn níos éagsúla a bhaint amach thar gach clár agus gach leibhéal staidéir, idir fhochéimithe agus iarchéime.	Dul i gcomhairle leis na páirtithe leasmhara maidir le bealaí chun éagsúlacht agus cuimsiú a chur chun cinn sna gairmeacha agus i gcúrsaí ardphointí nó ardéilimh agus ag leibhéal iarchéime (múinte agus taighde).	RBATNE, ÚAO, Institiúidí Ardoideachais, gníomhaireachtaí maoinithe taighde	Méadú ar éagsúlacht i gcláir d'fhonn an daonra iomlán a léiriú.
1.6	Breithniú a dhéanamh ar conas daonra mac léinn níos éagsúla a bhaint amach thar gach clár agus gach leibhéal staidéir, idir fhochéimithe agus iarchéimithe.	Roghanna soghluaisteachta Erasmus+ a chur chun cinn i measc na mac léinn go léir, lena n-áirítear iad siúd a bhfuil níos lú deiseanna acu (i gcomhréir leis na tosaíochtaí agus na spriocghrúpaí a leagtar amach i gClár Erasmus+ 2021).	RBATNE, ÚAO, Institiúidí Ardoideachais	Líon na mac léinn a ghlacann páirt i gcláir shoghluaisteachta Erasmus+, lena n-áirítear iad siúd a fhaigheann tacaíochtaí breise.
1.7	Oibriú i dtreo fórsa saothair múinteoirí níos éagsúla trí thacú le cothromas rochtana, rannpháirtíochta agus rathúlachta in oideachas tosaigh múinteoirí do na grúpaí tosaíochta.	Sonraí bonnline a fhorbairt maidir le héagsúlacht i gcláir oideachas tosaigh múinteoirí (OTM) ó ghrúpaí tosaíochta.	RBATNE, An Roinn Oideachais, ÚAO, Institiúidí Ardoideachais	Sonraí cuimsitheacha cruinne bailithe faoi mhic léinn ó ghrúpaí tosaíochta ar chlár OTM, chun eolas a chur ar fáil don chinnteoireacht.
1.7	Oibriú i dtreo fórsa saothair múinteoirí níos éagsúla trí thacú le cothromas rochtana, rannpháirtíochta agus rathúlachta in oideachas tosaigh múinteoirí do ghrúpaí tosaíochta.	Breathnú ar an tionchar atá ag tionscadail CRAO 1 ar mhic léinn ó ghrúpaí tosaíochta agus ar a gcumas chun rochtain a fháil ar OTM, lena n-áirítear riachtanais iontrála a chomhlíonadh agus bacainní rochtana a sháru. Tógáil ar an méid a foghlaimíodh ó CRAO 1, le béim mhéadaithe ar idirghabháil luath.	RBATNE, An Roinn Oideachais, Institiúidí Ardoideachais, An Chomhairle Mhúinteoireachta	Tugann torthaí an mheasúnaithe tionchair CRAO léargas ar an gcaoi ar tugadh tacaíocht do ghrúpaí tosaíochta rochtain a fháil ar OTM. Méadú ar líon na mac léinn ó ghrúpaí tosaíochta ar chlár OTM thar shaol an Phlean.

Sprioc	Gníomh	Freagracht	Príomhtháscaire feidhmíochta
1.7	Oibriú i dtreo fórsa saothair múinteoirí níos éagsúla trí thacú le cothromas rochtana, rannpháirtíochta agus rathúlachta in oideachas tosaigh múinteoirí do ghrúpaí tosaíochta.	Grúpaí tosaíochta a chur san áireamh i bhfeachtais chun rannpháirtíocht i ngairm na múinteoireachta a chur chun cinn.	An Roinn Oideachais, An Chomhairle Mhúinteoireachta
1.7	Oibriú i dtreo fórsa saothair múinteoirí níos éagsúla trí thacú le cothromas rochtana, rannpháirtíochta agus rathúlachta in oideachas tosaigh múinteoirí do ghrúpaí tosaíochta.	Breathnaigh ar thorthaí an staidéir fadaimseartha ar chlár OTM athchumraithe chun eolas a thabhairt d'fhorbairt beart chun tacú le soláthar, éagsúlacht agus coinneáil múinteoirí nua-cháilithe.	An Roinn Oideachais, An Chomhairle Mhúinteoireachta
1.8	Éagsúlacht a chur chun cinn san fhórsa saothair Luathfhoghlama agus Cúraim (ELC) agus Cúram Leanaí d'Aois Scoile (SLC) chun eiseamláirí a sholáthar do leanaí agus naisc le teaghlaigh agus pobail a chinntiú.	Meicníocht a fhorbairt agus a thabhairt isteach do mhaoiniú Oideoirí Luathbhlianta chun tabhairt faoi chlár Leibhéal 7/8 sa Luathfhoghlaim agus Luathchúram.	RLCMLO
1.8	Éagsúlacht a chur chun cinn san fhórsa saothair Luathfhoghlama agus Cúraim (ELC) agus Cúram Leanaí d'Aois Scoile (SAC) chun eiseamláirí a sholáthar do leanaí agus naisc le teaghlaigh agus pobail a chinntiú.	Meastóireacht a dhéanamh ar réimse bealaí isteach sa Luathfhoghlaim agus sa Luathchúram, i gcomhairle leis na Ranna cuí. Feabhas a chur ar bhailiú sonraí agus ar thaighde maidir le héagsúlacht san fhórsa saothair ELC agus SAC chun socruithe sprice a fheabhsú	RLCMLO
1.9	Tacú le mic léinn trí chlár mhaoinithe uilíocha agus spriocdhírthe.	Athbhreithniú leanúnach a dhéanamh ar bhearta agus ar chlár rochtana spriocdhírthe chun dul i ngleic le réimsí tosaíochta beartais.	RBATNE
			Feachtais chur chun cinn, agus baill de ghrúpaí tosaíochta á léiriú ann nuair is féidir.
			Breathnaítear ar thorthaí taighde a choimisiúnaigh an Chomhairle Mhúinteoireachta agus an Roinn Oideachais.
			Meicníocht nua maoinithe i bhfeidhm. Lucht saothair faoi stiúir céimithe sa Luathfhoghlaim agus sa Chúram faoi 2028.
			Tá measúnú ar bhealaí isteach féideartha agus ar chlár rochtana críochnaithe, agus bearta glactha maidir le meastóireachtaí. Sonraí bonnlíne bailithe agus scrúdú déanta ar spriocanna féideartha.
			Líon na mac léinn a fhaigheann tacaíocht ó chistí spriocdhírthe, agus torthaí cáilíochtúla a bhaineann leo.

5.2 Sprioc 2: Solúbthacht

Tacaíonn an Sprioc Solúbthachta le gach mac léinn rochtain a fháil ar ardoideachas agus páirt a ghlacadh ann ar bhealach atá i gcomhréir lena riachtanais agus lena gcúinsí aonair. Áirítear leis seo deiseanna maidir le foghlaim pháirtaimseartha agus cianfhoghlaim nó samhlacha foghlama hibrideacha eile. Teastaíonn cur chuige freagrúil le córas solúbtha a aithníonn go dtagann mic léinn chuig an ardoideachas ag céimeanna éagsúla den saol agus trí bhealaí éagsúla, mar bhreiseoideachas nó oideachas pobail, agus go dtéann siad chun cinn tríd an ardoideachas thar tréimhsí ama éagsúla agus trí mhodhanna éagsúla staidéir.

Tábla 5.2: Sprioc 2: Solúbthacht

Sprioc	Gníomh	Freagracht	Príomhtháscaire feidhmíochta
2.1	Tacaíocht a thabhairt do mhic léinn grúpa tosaíochta a dhéanann staidéar ar bhonn solúbtha agus chun cleachtais teagaisc agus foghlama sholúbtha a chur chun cinn, arna threorú ag cleachtais agus prionsabail uilechuimsitheacha.	Breithniú a dhéanamh ar bhearta chun cabhrú le mic léinn grúpa tosaíochta ar mian leo staidéar a dhéanamh ar bhonn páirtaimseartha nó solúbtha, lena n-áirítear tacaíocht dhíreach airgeadais, seirbhísí mac léinn IAO agus rudaí a d'fhoghlaimear ó Covid-19 a oiriúnú chun eispéireas mac léinn cumaiscthe agus cuimsitheach a chur ar fáil, bunaithe ar phrionsabail na foghlama cuimsitheach.	RBATNE, ÚAO, Institiúidí Ardoideachais, THEA, HEI, DCCÉ, FNFMF
			Moladh a chur i bhfeidhm maidir le foghlaim pháirtaimseartha/solúbtha ag eascairt as Athbhreithniú ar an Scéim Deontas Mac Léinn. Tuairiscíonn Institiúidí Ardoideachais don ÚAO go bliantúil maidir le cur i bhfeidhm an Phlean Rochtana Náisiúnta mar chuid den Phróiseas Comhphlé Straitéiseach. Tugann FNFMF an t-eolas is déanaí don ÚAO maidir le cur i bhfeidhm an tionscadail earnaála: Na Chéad Chéimeanna Eile don Teagasc agus don Foghlaim: Ag Bogadh ar Aghaidh le Chéile.
2.2	Tionscnaimh nascachta a aithint a ligeann do gach mac léinn páirt iomlán a ghlacadh i gcianfhoghlaim	Tacaíochtaí nascachta a chur chun cinn tuilleadh, trí bhreithniú a dhéanamh ar bhearta a chumasaíonn rochtain níos mó agus níos forleithne ar idirlíon ardluais.	RBATNE, HEAnet.
2.3	Taighde a dhéanamh ar bhealaí nua do ghrúpaí tosaíochta chun rochtain a fháil ar chlár agus feabhas a chur ar úsáid Aitheantas na Réamhfhoghlama (AnR).	Cur chuige náisiúnta a fhorbairt i leith AnR agus torthaí réamhfhoghlama eile.	RBATNE
			Cur i bhfeidhm tionscadal AnR, maoinithe ag TCD lena n-áirítear feidhmiú céimneach an Chreata AnR Náisiúnta. Déanann an DCCÉ an cur chuige náisiúnta i leith AnR san oideachas treasach a scrúdú agus a fhoilsiú.

5.3 Sprioc 3: Soiléire

Tá sé mar aidhm ag an Sprioc Soiléire eolas soiléir sothuigthe a sholáthar do mhic léinn ionchasacha maidir le conas rochtain a fháil ar ardoideachas agus na céimeanna chun iarratas ardoideachais a dhéanamh. Ba cheart go mbeadh eolas soiléir ar fáil faoi gach tacaíocht, idir thacaíocht airgeadais agus eile, agus conas is féidir le mic léinn rochtain a fháil orthu. Ba cheart go mbeadh an fhaisnéis so-úsáidte agus inrochtana d'fhoghlaimoirí agus do theaghlaigh ó chúlraí agus pobail éagsúla.

Tábla 5.3: Sprioc 3: Soiléire

Sprioc	Gníomh	Freagracht	Príomhtháscaire feidhmíochta
3.1	Eolas soiléir comhsheasmhach agus treoir faoi ghairmeacha, chomh maith le treoir faoi thacaíochtaí airgeadais agus eile, a thabhairt do mhic léinn, do theaghlaigh agus do chomhpháirtithe pobail.	Athbhreithniú a dhéanamh ar studentfinance.ie, le comhairliúchán cuí le páirtithe leasmhara chun a chinntiú go gcomhlíonann sé riachtanais na ngrúpaí tosaíochta.	ÚAO, RBATNE
3.1	Eolas soiléir comhsheasmhach agus treoir faoi ghairmeacha, chomh maith le treoir faoi thacaíochtaí airgeadais agus eile, a thabhairt do mhic léinn, do theaghlaigh agus do chomhpháirtithe pobail.	Suíomh gréasáin nua Qualifax a fhorbairt a chuirfidh faisnéis ar fáil maidir le deiseanna foghlama, lena n-áirítear tacaíochtaí rochtana.	RBATNE, DCCÉ
3.1	Eolas soiléir comhsheasmhach agus treoir faoi ghairmeacha, chomh maith le treoir faoi thacaíochtaí airgeadais agus eile, a thabhairt do mhic léinn, do theaghlaigh agus do chomhpháirtithe pobail.	Feabhas a chur ar fhaisnéis ghairme agus ar uirlisí gairmtreorach do mhic léinn atá sna grúpa tosaíochta, ag gach céim an oideachais.	An Roinn Oideachais, RBATNE, RLCMLQ, Tusla
			Torthaí ó chur i bhfeidhm céimneach den Athbhreithniú ar Ghairmthreoir 2019. Feabhsú ar an uirlis Right Course. Acmhainní treorach do thionscadail phiolótacha a thacaíonn le haistrithe do mhic léinn a thagann ó ghrúpaí tosaíochta.
3.2	Comhordú agus comhsheasmhacht níos fearr a chinntiú san obair réamhiontrála agus meantóireachta ar fud na nInstitiúidí Ardoideachais.	Grúpa oibre a bhunú ar fud an chórais ardoideachais ina mbeidh comhairliúchán le páirtithe leasmhara agus comhpháirtíochtaí pobail chun breathnú ar chur chuige comhleanúnach maidir le réamhiontráil agus meantóireacht.	An Roinn Oideachais, RBATNE, ÚAO, HEI, SOLAS, RLCMLQ, CNOS
3.3	Próisis tacaíochta mac léinn a fhorbairt agus na struchtúir rochtana atá ann cheana a ailíniú.	Áis láraithe iarratais agus measúnaithe a chur i bhfeidhm do Chiste Sparánachta CRAO 2 – 1916, lena n-áirítear ceapachán comhordaitheora CRAO agus feachtas ardú céime a chur ar bun.	RBATNE, COÉ
			Tá áis láraithe iarratais agus measúnaithe do CRAO 2 i bhfeidhm.

5.4 Sprioc 4: Comhleanúnachas

Tá sé mar aidhm ag an Sprioc Chomhleanúnachais faisnéis chomhleanúnach, tacaíochtaí comhcheangailte agus cur chuige comhleanúnach a sholáthar don chuimsiú ar fud an chórais oideachais agus ar fud an rialtais. Cuimsíonn sé seo ról na gcomhpháirtithe áitiúla, pobail agus réigiúnacha, agus na hearnála deonaí, a aithint maidir le feasacht a ardú i measc na mac léinn tosaíochta le haghaidh aistrithe rathúla chuig agus laistigh den ardoideachas. Áirítear le cur chuige uile-oideachais maidir le cothromas san ardoideachas gach leibhéal den chóras oideachais. Aithníonn sé an tábhacht a bhaineann le mianta na mac léinn agus na mac léinn ionchasacha a spreagadh agus a fhorbairt (mic léinn lánfhásta agus dara seans) agus tacú lena n-uailmhian dul i mbun ardoideachais ar fud na gcéimeanna réamhscolaíochta, bunscoile, iar-bhunscoile agus breisoideachais. Aithníonn sé an ról tábhachtach atá ag soláthraithe breisoideachais agus oideachais pobail mar dhroichid chuig an ardoideachas trí bhealaí a fhorbairt do ghrúpaí atá faoi ghannionadaíocht ag bogadh ó fhostaíocht lánaimseartha chuig an ardoideachas. Baineann sé le hoideoirí ag gach leibhéal, eispéiris agus timpeallachtaí cuimsitheacha foghlama a chruthú. Tacaíonn cur chuige iomlánaíoch agus comhcheangailte le haistrithe saoráideacha in aistear an mhic léinn.

Soláthraíonn cur chuige tras-rannach comhleanúnach struchtúir tacaíochta comhordaithe agus ailínithe, ag aithint na fachtóirí trasnachais, comhshaoil agus sochaíocha níos leithne a d'fhéadfadh tionchar a bheith acu ar aistear oideachais duine. Cinntíonn an cur chuige seo béim leanúnach ar rathúlacht na scoláirí agus ar thorthaí dearfacha.

Tábla 5.4: Sprioc 4: Comhleanúnachas

Sprioc	Gníomh	Freagracht	Príomhtháscaire feidhmíochta
4.1	Comhpháirtíochtaí straitéiseacha agus cuir chuige a fhorbairt chun tacú le rochtain, rannpháirtíocht agus rathúlacht na mac léinn ó ghrúpaí tosaíochta.	Cur le comhpháirtíochtaí agus conairí comhoibríocha idir na hearnálacha FET agus ardoideachais, soláthraithe oideachais pobail, comhpháirtithe pobail agus fostóirí, agus iad a fheabhsú mar chuid d'fhorbairt CRAO amach anseo.	RBATNE, ÚAO, SOLAS, Institiúidí Ardoideachais, RFTP, páirtithe leasmhara eile nuair is cuí
4.2	Cur chuige uile-oideachais a fhorbairt maidir le cuimsiú san oideachas, agus an gá le díriú ar mhic léinn níos luaithe sa timthriall oideachais.	Múinteoirí a chumasú chun daonra scoile ilghnéitheach a mhúineadh, agus tacú le mic léinn aistriú chuig an mbreisoideachas agus an ardoideachas.	Fianaise ar chomhpháirtíochtaí i bhfeidhm, le torthaí do dhaltáí ó ghrúpaí tosaíochta.
4.2	Cur chuige uile-oideachais a fhorbairt maidir le cuimsiú san oideachas, agus an gá le díriú ar mhic léinn níos luaithe sa timthriall oideachais.	Struchtúr a chur i bhfeidhm le haghaidh rannpháirtíochta fhoirmiúla ar aistrithe ón iar-bhunoideachas chuig an mbreisoideachas agus an ardoideachas, agus scrúdú a dhéanamh ar aistrithe chuig an breisoideachas agus ardoideachas agus laistigh díobh – gach ceann ag díriú go háirithe ar mhic léinn ó ghrúpaí tosaíochta.	An Roinn Oideachais, An Chomhairle Mhúinteoireachta, RBATNE, CNOS
		RBATNE, An Roinn Oideachais, DCCÉ, CNOS	Rannpháirtíocht mhéadaithe ó mhic léinn ó ghrúpaí tosaíochta. Fianaise ar chomhpháirtíochtaí i bhfeidhm, le torthaí do dhaltáí ó ghrúpaí tosaíochta. Faisnéis bailithe ar an gcaoi a bhfuil príomhghné an oideachais chuimsithigh, mar a shainítear i in 'Céim: Caighdeáin d'Oideachas Tosaigh Múinteoirí' á cur i bhfeidhm ar fud na gclár OTM go léir nuair a chríochnaítear an dara timthriall de chreidiúnú na gclár. Struchtúr i bhfeidhm. Tá comhphrionsabail agus cur chuige comhordaithe maidir le cuimsiú forbartha, a thacaíonn le mic léinn ó ghrúpaí tosaíochta ag gach céim den timthriall oideachais.

	Sprioc	Gníomh	Freagracht	Príomhtháscaire feidhmíochta
4.2	Cur chuige uile-oideachais a fhorbairt maidir le cuimsiú san oideachas, agus an gá le díriú ar mhic léinn níos luaithe sa timthriall oideachais.	Straitéis Oideachais don Lucht Siúil a fhorbairt agus a chur i bhfeidhm faoin Straitéis Náisiúnta um Chomhtháthú don Lucht Siúil agus na Romach (NTRIS), ag tógáil ar an bPlean Gníomhaíochta chun Rannpháirtíocht an Lucht Siúil san Ardoideachas 2019–2021 a Mhéadú agus ar fheidhmiú céimneach mhaoiniú na gCuntas Suanach, chun tacú le rannpháirtíocht an Lucht Siúil agus na Romach san ardoideachas.	RLCMLO, An Roinn Oideachais, RBATNE	Foilsíú na Straitéise Oideachais don Lucht Siúil. Torthaí ó mhaoiniú CRAO agus ó mhaoiniú na gCuntas Suanach.
4.2	Cur chuige uile-oideachais a fhorbairt maidir le cuimsiú san oideachas, agus an gá le díriú ar mhic léinn níos luaithe sa timthriall oideachais.	Tacú le cothromas rochtana ar Luathfhoghlaim agus Luathchúram (ELC) tríd an tSamhail Rochtana agus Cuimsithe agus acmhainní a dhíriú chun aghaidh a thabhairt ar cheisteanna a bhaineann le míbhuntáiste socheacnamaíoch.	RLCMLO	Moltaí Mheastóireacht na Samhla Rochtana agus Cuimsithe (SRC) a chur i bhfeidhm nuair a thugtar chun críche iad. Forbairt beartais agus plean forfheidhmithe chun dul i ngleic le saincheisteanna míbhuntáiste san ELC, lena n-áirítear béim ar aistrithe.
4.3	Comhoibriú a fhorbairt idir ranna agus gníomhaireachtaí rialtais chun cur chuige uile-rialtais a chinntiú chun deireadh a chur le bacainní ar rochtain, rannpháirtíocht agus rathúlacht.	Sineirgí a neartú idir an Plean agus cuir chuige oideachais tríú leibhéal agus straitéisí náisiúnta ábhartha. Ina measc seo tá an Treochlár um Chuimsiú Sóisialta, an Straitéis Náisiúnta um Chuimsiú Míchumais, an Straitéis Náisiúnta um Chuimsiú an Lucht Siúil agus na Romach, an Straitéis um Chomhtháthú Imirceach, Working to Change, agus an Straitéis um Easpa Dídine Óige nuair a fhorbraífead í.	RBATNE i gcomhpháirtíocht le ranna agus gníomhaireachtaí eile an rialtais	Ionadaíocht RBATNE ar ghrúpaí agus ionchur i straitéisí. Naisc struchtúrtha le comhlachtaí réigiúnacha, eagraíochtaí pobail agus Institiúidí Ardoideachais.

5.5 Sprioc 5: Inbhuanaitheacht

Éilíonn an Sprioc Inbhuanaitheachta go bhfuil na hacmhainní lárnacha ag an gcóras ardoideachais chun eispéireas cuimsitheach ardoideachais a sholáthar. Is éard atá i gceist le hinbhuanaitheacht ná cumas an chórais ardoideachais a chinntiú chun fíis an Phlean seo a sheachadadh agus ag an am céanna a thabhairt faoi deara go bhfuil cumas na gcomhpháirtithe sna hearnálacha oideachais agus pobail níos leithne lárnach freisin chun an fhís a bhaint amach. Tá maoiniú inbhuanaithe ríthábhachtach chun leanúint ar aghaidh agus forbairt a dhéanamh ar sheirbhísí rochtana in Institiúidí Ardoideachais, mar go ndéantar na seirbhísí seo a mhaoiniú go príomha trí phríomhbhuiséid institiúidí ardoideachais.

Aithníonn an Sprioc seo freisin an gá atá le feabhas leanúnach a chur ar mhaoiniú do thacaíocht do mhic léinn chun rannpháirtíocht níos mó a spreagadh do ghrúpaí atá faoi ghannionadaíocht, agus chun cosaint a dreasú in aghaidh chostais mhéadaithe na hollscoile do mhic léinn a thagann ó ghrúpaí tosaíochta.

Tábla 5.5: Sprioc 5: Inbhuanaitheacht

Sprioc	Gníomh	Freagracht	Príomhtháscaire feidhmíochta
5.1	Córas ardoideachais atá maoinithe go hinbhuanaithe a fhorbairt, a thacóidh le cuspóirí agus gníomhartha an Phlean seo.	RBATNE	Fianaise ar thacaíochtaí feabhsaithe do mhic léinn agus ar sholúbthacht ag eascairt as acmhainní méadaithe le haghaidh Institiúidí Ardoideachais.
5.2	Maoiniú a choinneáil ag gabháil agus tionscnaimh agus gníomhaíochtaí a fhorbairt a bhaineann le hardoideachas agus comhpháirtíochtaí pobail, maoinithe trí chlár a bhfuil teorainn ama leo.	RBATNE, Institiúidí Ardoideachais, ÚAO	Tionscadail a léiríonn go ndéantar tionchar a choinneáil trí bhunmhaoiniú. Measúnú tionchair CRAO críochnaithe.
5.2	Maoiniú a choinneáil ag gabháil agus tionscnaimh agus gníomhaíochtaí a fhorbairt a bhaineann le hardoideachas agus comhpháirtíochtaí pobail, maoinithe trí chlár a bhfuil teorainn ama leo.	RBATNE, An Roinn Oideachais, SOLAS, RFTP, RLCMLLO	Comhpháirtíocht mhéadaithe idir Institiúidí Ardoideachais agus comhpháirtithe chun tacú le haistriú chuig agus laistigh den ardoideachas. Feidhmiú céimneach an chlár CRAO. Ionadaíocht d'institiúidí ardoideachais ar CPBÁna.
5.3	Maoiniú a leathnú chun aghaidh a thabhairt ar an gcostas a bhaineann le dul ar an ollscoil, agus staidéar páirtaimseartha a chumasú do mhic léinn ó ghrúpaí tosaíochta atá faoi mhíbhuntáiste socheacnamaíoch.	RBATNE	Méadú ar Dheontais Chothabhála Neamhthadhlacha, Ráta Speisialta agus Banda A, agus deiseanna méadaithe d'fhochéimithe ó ghrúpaí tosaíochta leanúint ar aghaidh chuig staidéar iarchéime. Méadú ar Sparánachtaí CRAO. Moladh a chur i bhfeidhm maidir le foghlaim pháirtaimseartha/solúbtha ag eascairt as Athbhreithniú ar an Scéim Deontas Mac Léinn.
	Moltaí an Athbhreithnithe ar an Scéim Deontais Mac Léinn a chur i bhfeidhm maidir le dul i ngleic leis an gcostas dul ar an ollscoil, agus machnamh a dhéanamh ar thacaíocht airgeadais dhíreach breise do mhic léinn ó ghrúpaí tosaíochta faoin gclár CRAO. Breithniú a dhéanamh ar bhearta chun cabhrú le mic léinn ghrúpa tosaíochta ar mian leo staidéar a dhéanamh ar bhonn páirtaimseartha nó solúbtha, lena n-áirítear tacaíocht dhíreach airgeadais.		

5.6 Sprioc 6: Cur chuige bunaithe ar fhianaise

Is é an Sprioc Chur Chuige Bunaithe ar Fhianaise an príomhspríoc atá mar bhonn agus thaca ag an bPlean seo. Tá gach beartas, cuspóir agus gníomh fréamhaithe i measúnú agus anailís dhian ar na sonraí agus ar an bhfianaise. Is féidir an fhís a bhaint amach má bhíonn idirghabhálacha beartais bunaithe ar shonraí, agus má dhéantar an fhianaise ar céard a oibríonn a mheas agus a fheabhsú go comhsheasmhach, bunaithe ar na sonraí atá ag teacht chun cinn.

Tábla 5.6: Sprioc 6: Cur chuige bunaithe ar fhianaise

Sprioc	Gníomh	Freagracht	Príomhtháscaire feidhmíochta	
6.1	An bonn fianaise a fhorbairt le haghaidh rochtana cuimsitheach, rannpháirtíochta agus rathúlachta chun cabhrú le beartas agus le planáil amach anseo.	Cruinnithe rialta a eagrú idir RBATNE, an ÚAO, Institiúidí Ardoideachais agus comhpháirtithe eile chun faisnéis agus dea-chleachtas a roinnt.	RBATNE, ÚAO, Institiúidí Ardoideachais	Fóram Rochtana Bliantúil, imeachtaí bliantúla cleachtais, Grúpa Stiúrtha Forfheidhmithe, Grúpa Stiúrtha Rochtana an COÉ, Grúpa Comhairleach SUSI.
6.1	An bonn fianaise a fhorbairt le haghaidh rochtana cuimsitheach, rannpháirtíochta agus rathúlachta chun cabhrú le beartas agus le planáil amach anseo.	Plean nua Rochtana Sonraí a ullmhú a fhreastalaíonn ar riachtanais an Phlean seo agus breithniú a dhéanamh ar chomhaontuithe roinnte sonraí chun tacú lena chur i bhfeidhm.	RBATNE, ÚAO	Tá plean Sonraí Rochtana nua agus bonn fianaise feabhsaithe do chruthú beartais forbartha agus curtha i bhfeidhm.
6.1	An bonn fianaise a fhorbairt le haghaidh rochtana cuimsitheach, rannpháirtíochta agus rathúlachta chun cabhrú le beartas agus le planáil amach anseo.	Athbhreithniú a dhéanamh ar threochtaí náisiúnta agus idirnáisiúnta maidir le rochtain, aistriú agus forchéimniú, lena n-áirítear forálacha reatha an DCCÉ agus comhthéacs le moltaí don todhchaí.	RBATNE, DCCÉ	Athbhreithniú ardleibhéil coimisiúnaithe
6.2	Measúnú agus monatóireacht a dhéanamh ar thionchar tionscnaimh rochtana agus chuimsithe.	Measúnú tionchair a dhéanamh ar CRAO 1, 2 agus 3.	RBATNE, ÚAO	Moltaí an mheasúnaithe tionchair curtha i bhfeidhm.
6.2	Measúnú agus monatóireacht a dhéanamh ar thionchar tionscnaimh rochtana agus chuimsithe.	A chinntiú go léiríonn nuashonruithe ar Chreat Feidhmíochta an Chórais Ardoideachais an méid a foghlaimíodh ó chur i bhfeidhm an Phlean seo.	RBATNE, ÚAO	Léirítear fíis an phlean sa Chreat nua Feidhmíochta Córais.

6 Spriocanna agus táscairí náisiúnta meastóireachta

Molann an Plean seo naoi bpríomhtháscairí feidhmíochta. Tá na sonraí bonnlíne do gach ceann de na táscairí seo leagtha amach sa chaibidil seo agus déanfar dul chun cinn feadh na dtáscairí sin a thomhas go bliantúil nuair is féidir.

6.1 Tomhas feidhmíochta

Tá feidhmíocht a thomhas ag croílár an Phlean Náisiúnta Rochtana seo. Is é uaillmhian an Phlean ná rochtain chothrom, rannpháirtíocht agus rathúlacht san ardoideachas a chumasú. Tá gá le bearta cainníochtúla éifeachtacha le gur féidir monatóireacht agus measúnú a dhéanamh ar dhul chun cinn le linn shaol an Phlean. Caithfidh an tomhas cainníochtúil seo a bheith dian, agus déanfar rathúlacht an Phlean a mheas ar deireadh lena leithéid de thomhas. Caithfidh an tomhas cainníochtúil seo a bheith dian, agus déanfar rathúlacht an Phlean a mheas faoi deireadh lena leithéid de thomhas.

Molann an Plean seo naoi bpríomhtháscairí feidhmíochta. Tá na sonraí bonnlíne do gach ceann de na táscairí seo leagtha amach sa chaibidil seo agus déanfar dul chun cinn feadh na dtáscairí sin a thomhas go bliantúil nuair is féidir. Ní mór d'institiúidí ardoideachais aird a thabhairt ar na táscairí seo ina straitéisí rochtana, rannpháirtíochta agus rathúlachta.

Ina theannta sin, moltar ceithre sprioc uileghabhálacha don chóras ardoideachais. Is spriocanna dúshlánacha agus uaillmhianacha iad seo, ach is féidir iad a bhaint amach má chuireann na páirtithe leasmhara cuimsiú i lár a bpleananna straitéiseacha, agus má oibríonn siad chun dul chun cinn a dhéanamh thar gach ceann de na táscairí feidhmíochta.

Tabharfaidh an t-athbhreithniú meántéarmach (in 2025) deis dúinn breathnú ar conas is féidir linn spriocanna agus táscairí a fheabhsú nó a fhorbairt, ag cur san áireamh sonraí a d'fhéadfadh a fheabhsú agus torthaí an Phlean Rochtana Sonraí atá beartaithe. Tá sé beartaithe againn an Plean Sonraí a thosú go luath i saolré an Phlean seo chun bealaí a scrúdú le sonraí feabhsaithe a bhailiú do gach grúpa tosaíochta. Beidh sé mar aidhm ag an bPlean Sonraí aghaidh a thabhairt ar dhúshláin i mbailiú sonraí do ghrúpaí tosaíochta agus na féidearthachtaí a chruthóidh teicneolaíochtaí nua, bunachair shonraí riaracháin agus deiseanna comhroinnte sonraí a mheas.

Tugann Aguisín A (Tuairisc Sonraí) ábhar cúlra mionsonraithe, sonraí, réasúnaíocht agus modheolaíocht do na táscairí feidhmíochta agus do na spriocanna a leagtar amach ag leibhéal achomair sa chaibidil seo.

6.2 Príomhtháscairí feidhmíochta

Déanfar monatóireacht ar naoi dtáscaire feidhmíochta ag an am céanna le spriocanna chun dul chun cinn agus treochtaí a mheas thar shaolré an Phlean seo. Socraítear iad seo de réir comhthéacs, mar a thaispeántar thíos:

Solúbthacht laistigh den ardoideachas

- 1) Rannpháirtíocht foghlaimeoirí páirtaimseartha/solúbtha
- 2) Dul ar aghaidh ón mbreisoideachas go dtí an t-ardoideachas

Éagsúlacht trasna cláir agus leibhéil

- 3) Staidéar iarchéime i measc grúpaí tosaíochta roghnaithe (mar shampla, mic léinn iarchéime/aibí ó limistéir faoi mhíbhuntáiste, mic léinn den Lucht Siúil, mic léinn atá faoi mhíchumas)
- 4) Éagsúlacht mhac léinn thar réimsí roghnaithe staidéir (mar shampla, oideachas tosaigh múinteoirí, leigheas)

Rochtain agus rannpháirtíocht do ghrúpaí tosaíochta

- 5) Mic léinn atá faoi mhíchumas a fhaigheann tacaíocht ó CMM students with a disability who are supported by CMM
- 6) Daltaí atá ag freastal ar scoileanna CDSS
- 7) Mic léinn ar tuismitheoirí aonair iad

Rath agus rannpháirtíocht na mac léinn

- 8) Dul chun cinn agus críochnú ollscoile i measc grúpaí tosaíochta roghnaithe (mar shampla, mic léinn agus mic léinn lánfhasta ó cheantair faoi mhíbhuntáiste)
- 9) Torthaí céimithe i measc grúpaí tosaíochta roghnaithe (mar shampla, mic léinn ó cheantair faoi mhíbhuntáiste agus iad siúd atá ag freastal ar scoileanna DEIS)

Níl sonraí bonnlíne ar fáil faoi láthair do ghrúpaí tosaíochta áirithe, ina measc: mic léinn ón bpobal Romach, mic léinn atá faoi mhíchumas intleachta, agus grúpaí áirithe laistigh den ghrúpa atá faoi mhíbhuntáiste socheacnamaíoch:

- mic léinn a bhfuil taithí acu ar an gcóras cúraim
- mic léinn a tháinig slán as foréigean teaghlaigh
- mic léinn ar imircigh iad
- mic léinn a bhfuil taithí acu ar an bpróiseas cosanta idirnáisiúnta nó ar theifigh iad
- mic léinn ó mhionlaigh eitneacha
- mic léinn a bhfuil taithí acu ar an gcóras ceartais choiriúil
- mic léinn atá ina gcúramóirí
- mic léinn a bhfuil taithí acu ar easpa dídine

Ag an athbhreithniú meántéarmach, déanfaimid cinneadh ar cheart príomhtháscairí feidhmíochta breise a chur san áireamh do na grúpaí seo.

Léiríonn Tábla 6.1 léargas ginearálta ar na sonraí bonnlíne agus conas a dhéanfar na táscairí a thomhas thar thréimhse an Phlean. Tagraíonn na sonraí bonnlíne do na sonraí is déantaí atá ar fáil, is é sin, sonraí DIS 2019/2020 agus sonraí CTML/SCR 2020/2021 nuair atá siad ar fáil.

Tábla 6.1: Táscairí feidhmíochta – Sonraí Bonnlíne agus Tomhas

Príomhtháscaire Feidhmíochta (1) Foghlaimeoirí páirtaimseartha/solúbtha

Sonraí bonnlíne	Tomhas thar an tréimhse 2022-2028
Rannpháirtíocht foghlaimeoirí solúbtha	In 2020/2021, bhí 25% de mhic léinn ag staidéar ar bhonn páirtaimseartha/solúbtha i gcomparáid le 23% in 2019/2020 (féach ar Figiúr A1 in Aguisín A). Treochtaí rannpháirtíochta san fhoghlaim sholúbtha ag úsáid sonraí SRS
Próifíl shocheacnamaíoch na mac léinn páirtaimseartha	Léiríonn sonraí DIS do 2019/2020 gurb iad mic léinn iarchéime pháirtaimseartha an cohórt is saibhre (meánscore 4.6 i gcomparáid le meánscore 3.4 do mhic léinn iarchéime lánaimseartha). Ag leibhéal na fochéime, is beag difríocht de réir an móid (meánscore 1.7 do mhic léinn lánaimseartha agus 1.6 do mhic léinn páirtaimseartha). Próifíl shocheacnamaíoch na mac léinn páirtaimseartha ag leibhéal iarchéime agus fochéime ag baint úsáide as sonraí DIS

Príomhtháscaire feidhmíochta (2) Dul ar aghaidh ón mbreisoideachas chuig an ardoideachas

Sonraí bonnlíne	Tomhas thar an tréimhse 2022-2028
Bonn iontrála d'iontrálaithe nua san ardoideachas.	In 2020/2021, chuaigh 6.1% d'iontrálaithe nua isteach san ardoideachas mar gheall ar dhámhachtain breisoideachais. Tá sé seo i gcomparáid le 5.9% in 2019/2020 agus 5.5% in 2018/2019 (féach Fíor A2 in Aguisín A). % na n-iontrálaithe nua ag dul isteach san ardoideachas mar gheall ar dhámhachtain breisoideachais, ag baint úsáide as sonraí CTML.

Príomhtháscaire feidhmíochta (3) Staidéar iarchéime i measc grúpaí roghnaithe tosaíochta (mar shampla, mic léinn iarchéime/lánfhásta ó cheantair faoi mhíbhuntáiste, mic léinn den Lucht Siúil agus mic léinn atá faoi mhíchumas)

Sonraí bonnlíne	Tomhas thar an tréimhse 2022-2028
Próifíl shocheacnamaíoch an daonra mac léinn iarchéime.	Léiríonn sonraí DIS 2019/2020 go bhfuil mic léinn iarchéime níos saibhre ná mic léinn fochéime (meánscore 4.0 vs 1.7). Tá meánscore de 4.5 ag mic léinn PhD. Tá meánscore 3.9 ag mic léinn Mháistreacht Múinte i gcomparáid le meánscore 1.6 do mhic léinn Máistreacht Taighde. Próifíl shocheacnamaíoch an daonra iarchéime, lena n-áirítear anailís ar mhic léinn PhD agus Máistreacht Taighde, ag baint úsáide as sonraí DIS.
Próifíl shocheacnamaíoch na mac léinn iarchéime lánfhásta.	In 2019/2020, bhí 6.5% de mhic léinn iarchéime lánfhásta faoi mhíbhuntáiste (i gcomparáid le 7.6% de mhic léinn iarchéime neamh-lánfhásta). Próifíl shocheacnamaíoch na mac léinn iarchéime lánfhásta, ag baint úsáide as sonraí DIS.
Céatadán na mac léinn den Lucht Taistil a thugann faoi staidéar iarchéime.	In 2020/2021, bhí 6% de mhic léinn den Lucht Siúil ag gabháil do staidéar iarchéime i gcomparáid le 94% ag leibhéal fochéime. % de mhic léinn den Lucht Siúil a ghlacann páirt i staidéar iarchéime, ag baint úsáide as sonraí CTML/EAS.
Cuid na mac léinn atá faoi mhíchumas atá ag déanamh staidéir iarchéime.	Léiríonn sonraí CTML an ÚAO go raibh 6% díobh siúd a thug le fios go raibh siad faoi mhíchumas i mbun staidéir iarchéime in 2020/2021. Seasann sé seo i gcomparáid le 5% in 2019/2020 16. % na mac léinn faoi mhíchumas a ghlacann páirt i staidéar iarchéime, ag baint úsáide as sonraí CTML/EAS.

Príomhtháscaire feidhmíochta (4) Éagsúlacht na mac léinn thar réimsí staidéir

Sonraí bonnlíne		Tomhas thar an tréimhse 2022-2028
Próifíl shocheacnamaíoch na n-iontrálaithe nua ar chúrsaí oideachais tosaigh múinteoirí.	In 2019/2020, bhí 8.7% d'iontrálaithe nua ar chúrsaí meánoideachais múinteoirí faoi mhíbhuntáiste i gcomparáid le 6.1% díobh siúd a bhí ag gabháil don bhunmhúinteoireacht (san iomlán, bíonn 10.8% d'iontrálaithe nua faoi mhíbhuntáiste).	Próifíl shocheacnamaíoch na n-iontrálaithe nua ar chúrsaí oideachais múinteoirí, ag baint úsáide as sonraí DIS.
Próifíl shocheacnamaíoch na n-iontrálaithe nua i réimsí roghnaithe staidéir.	Achoimre ar % na n-iontrálaithe nua a thagann as ceantair faoi mhíbhuntáiste thar réimsí roghnaithe staidéir: • Eacnamaíocht 2.3% • Leigheas 5.2% • Airgeadas, Baincéireacht agus Árachas 9.6% • Dlí 10.9% • Altranais agus Cnáimhseachas 13.0% • Obair Shóisialta agus Comhairleoireacht 19.4% • Seirbhísí Cúraim Leanaí agus Óige 21.9% Chun miondealú iomlán a fháil ar phróifíl shocheacnamaíoch na n-iontrálaithe nua de réir gach réimse staidéir, féach Tábla A13 (Aguisín A).	Próifíl shocheacnamaíoch na n-iontrálaithe nua i réimsí roghnaithe staidéir, ag baint úsáide as sonraí DIS.

Príomhtháscaire feidhmíochta (5) Mic léinn atá faoi mhíchumas a fhaigheann tacaíocht ó CMM

Sonraí bonnlíne	Tomhas thar an tréimhse 2022-2028
Cuid na mac léinn a fhaigheann tacaíocht ó CMM thar gach catagóir míchumais.	Tá méadú tagtha ar líon na mac léinn a fhaigheann tacaíocht ó CMM ó 11,773 in 2017/2018 go 15,145 in 2020/2021. Tá ‘deacrachtaí sonracha foghlama’ á dtabhairt le fios ag an gcuid is mó de na mic léinn a fhaigheann tacaíocht ó CMM (35% in 2020/2021), agus ina dhiaidh sin ceisteanna ‘sláinte mheabhrach (13% in 2020/2021), ‘tinneas leanúnach suntasach’ (10% in 2020/2021) agus ‘neamhord ar speictream an uathachais’ (9% in 2020/2021). Féach Tábla A2 in Aguisín A le haghaidh miondealú ar na huimhreacha i ngach catagóir do 2017/2018–2020/2021.
	Líon agus % na mac léinn i ngach catagóir míchumais, ag baint úsáide as sonraí CMM.

Príomhtháscaire Feidhmíochta (6) Iontráil chuig ardoideachas do mhic léinn atá ag freastal ar scoileanna CDSS

Sonraí bonnlíne		Tomhas thar an tréimhse 2022-2028
Cuid na n-iontrálaithe nua ó scoileanna CDSS ag dul isteach san Ardoideachas.	Léiríonn sonraí CTML gur ó scoileanna CDSS a tháinig 12% de na hiontrálaithe nua in 2020/2021. Seasann sé seo i gcomparáid le 10% in 2019/2020. Féach Fíor A3 in Aguisín A le haghaidh anailíse treochtaí.	% na n-iontrálaithe nua ó scoileanna CDSS, ag baint úsáide as sonraí CTML.

Príomhtháscaire Feidhmíochta (7) Tuismitheoirí aonair san ardoideachas

Sonraí bonnlíne	Tomhas thar an tréimhse 2022-2028
Cuid agus próifíl shocheacnamaíoch na dtuismitheoirí nua-iontrálaithe atá ag fáil íocaíocht teaghlaigh aontuismitheora. In 2020/2021, thug 893 (nó 2% d'iontrálaithe nua) le fios gur tuismitheoirí iad i gcomparáid le 782 (2% d'iontrálaithe nua) in 2019/2020. Díobh siúd a d'aithin iad fein mar thuismitheoirí in 2020/2021, thug 23% le fios go bhfaigheann siad íocaíochtaí teaghlaigh aontuismitheora i gcomparáid le 26% in 2019/2020. Díobh siúd a d'aithin iad féin mar thuismitheoirí in 2019/2020, is é an meánscore DIS ná -1.6 (i gcomparáid le meán de 1.4 do gach iontrálaí nua). Féach Tábla A3 in Aguisín A le haghaidh tuilleadh sonraí.	Líon agus % na dtuismitheoirí nua-iontrálaithe a fhaigheann íocaíocht teaghlaigh aontuismitheora, ag baint úsáide as sonraí CTML. Próifíl shocheacnamaíoch na dtuismitheoirí nua-iontrálaithe atá ag fáil íocaíochtaí teaghlaigh aontuismitheora, ag baint úsáide as sonraí DIS.

Príomhtháscaire Feidhmíochta (8) Dul chun cinn agus críochnú ollscoile i measc grúpaí roghnaithe tosaíochta (mar shampla, mic léinn ó cheantair faoi mhíbhuntáiste agus mic léinn lánfhásta ó cheantair faoi mhíbhuntáiste)

Sonraí bonnlíne	Tomhas thar an tréimhse 2022-2028
Rátaí dul chun cinn dóibh siúd a thagann ó cheantair faoi mhíbhuntáiste agus mic léinn lánfhásta ó cheantair faoi mhíbhuntáiste. Maidir le hiontrálaithe nua 2019/2020, is é an ráta neamh-dul chun cinn ná 9%. Ardaíonn sé seo go 12% dóibh siúd a thagann ó cheantair faoi mhíbhuntáiste agus go 15% do mhic léinn lánfhásta ó cheantair faoi mhíbhuntáiste.	% de dhul chun cinn/neamh-dul chun cinn d'iontrálaithe nua agus d'iontrálaithe nua lánfhásta ó cheantair faoi mhíbhuntáiste, ag baint úsáide as sonraí dul chun cinn CTML.
Rátaí críochnaithe ollscoile do mhic léinn ó chúlraí atá faoi mhíbhuntáiste agus dóibh siúd atá ag freastal ar scoileanna CDSS. Léiríonn torthaí le déanaí dóibh siúd a chuaigh isteach san ardoideachas in 2010/2011 go bhfuil rátaí críochnaithe níos ísle dóibh siúd ó chúlraí socheacnamaíocha atá faoi ghannionadaíocht (75%) i gcomparáid leo siúd ó gach cúlra eile (78%). Tá na rátaí críochnaithe níos ísle freisin do dhaltá a d'fhreastail ar scoileanna CDSS (67%) i gcomparáid le gach scoil eile (76%). Léiríonn anailís ilathráideach, áfach, gurb iad pointí na hArdteistiméireachta a bhfuil taobh thair de na difríochtaí seo den chuid is mó.	% críochnaithe/neamhchríochnaithe do mhic léinn ó chúlraí atá faoi mhíbhuntáiste, agus dóibh siúd atá ag freastal ar scoileanna CDSS, ag baint úsáide as sonraí críochnaithe CTML.

Príomhtháscaire Feidhmíochta (9) Torthaí céimithe i measc grúpaí roghnaithe tosaíochta (mar shampla, mic léinn ó cheantair faoi mhíbhuntáiste agus iad siúd atá ag freastal ar scoileanna CDSS)

Sonraí bonnlíne		Tomhas thar an tréimhse 2022-2028
Tuilleamh céimithe de réir cúlra socheacnamaíoch.	Léiríonn anailís ar chéimithe 2020 gurb iad siúd a thagann ó cheantair shaibhre a thuilleann is mó agus daoine ó limistéir faoi mhíbhuntáiste is lú a thuilleann, naoi mí tar éis dóibh céim a bhaint amach. Mar shampla, nuair a dhéantar comparáid idir céimithe comhchosúla, tuilleann céimithe saibhre timpeall €38,000 in aghaidh na bliana, i gcomparáid le €36,600 do chéimithe atá faoi mhíbhuntáiste (bearna beagnach €1,400).	Tuilleamh céimithe de réir socheacnamaíoch cúlra, ag baint úsáide as sonraí an tSuirbhé Torthaí larchéime.
Tuilleamh céimithe de réir cineáil scoile	Léiríonn anailís ar chéimithe níos óige 2020 go raibh na daoine a d'fhreastail ar scoileanna CDSS ag tuilleamh 3.2% níos lú ná an meánchéimí (i dtéarmaí neamhchoigeartaithe), naoi mí tar éis dóibh céim a bhaint amach.	Tuilleamh céimithe de réir cineáil scoile, ag baint úsáide as sonraí an tSuirbhé Torthaí larchéime.

NÓTA: Ó foilsíodh an Plean seo i Lúnasa 2022 rinneadh mionathruithe ar an modheolaíocht áirimh don mhéadrach seo, chun céimithe le catagóir 'in easnamh' maidir le cineál scoile a bhaint as an measúnú. Léiríonn anailís sa bhreis go bhfuil leibhéal éagsúil cláir, próifil tuillimh, agus áit sainchónaithe ag na céimithe seo i gcomparáid le céimithe le cineál scoile sannta. Mar sin is cuí céimithe le catagóir 'in easnamh' maidir le cineál scoile a bhaint as an anailís chun a chinntiú go ndéanfar comparáidí níos bailí.

6.3 Spriocanna Náisiúnta

Tá spriocanna ina gcuid thábhachtach de phleananna gníomhaíochta oideachais idirnáisiúnta agus náisiúnta. Tá spriocanna sonracha leagtha síos sa Phlean Náisiúnta Rochtana seo do na grúpaí seo a leanas:

- Iarrthóirí nua (in aois 18–20) as ceantair faoi mhíbhuntáiste socheacnamaíoch
- Iarrthóirí nua atá lánfhásta agus ó cheantair faoi mhíbhuntáiste socheacnamaíoch
- Iarrthóirí nua atá faoi mhíchumas
- Iarrthóirí nua ón Lucht Siúil³¹.

Is féidir na spriocanna seo a thomhas go láidir agus monatóireacht a dhéanamh orthu ag baint úsáide as tacair shonraí reatha mar gheall ar infhaighteacht sonraí cruinne daonra.

Fuaireamar sonraí ar dhaonra na hArdteistiméireachta ó BSI-B na Roinne Oideachais, agus thug sonraí Dhaonáireamh 2016 léargais thábhachtach ar an gcaoi a bhfuil tearcionadaíocht ag grúpaí áirithe san ardoideachas. Soláthróidh an chéad atriall eile den Daonáireamh in 2022 sonraí luachmhara don athbhreithniú meántéarmach ar an bPlean seo in 2025.

Trí spriocanna a leagan síos don chóras ardoideachais, is féidir measúnú a dhéanamh ar dhul chun cinn an chórais i dtreo uaillmhian an Phelan seo a bhaint amach, is é sin, go léiríonn na mic léinn san ardoideachas éagsúlacht an daonra. Aithnímid nach n-ardaíonn spriocanna amháin caighdeán nó nach gcruthaíonn siad feabhsaithe; ina ionad sin, is iad gníomhartha na bpríomhpháirtithe leasmhara ina gcur chuige chun spriocanna a bhaint amach is tábhachtaí.

Tá achoimre ar na ceithre sprioc uileghabhálacha i dTábla 6.2.

³¹ Cé go ndírítear na spriocanna tosaigh ar dhaltaí den Lucht Siúil, beidh sé mar aidhm ag an bPlean mic léinn ón bpobal Romach a chuimsiú nuair a bheidh sonraí ar fáil.

Tábla 6.2: Forbhreathnú ar spriocanna an Phlean Náisiúnta Rochtana do 2022-2028

Iarrthóirí nua as ceantair faoi mhíbhuntáiste socheacnamaíoch	
An ráta aistrithe reatha idir scoil agus ardoideachas	42%
An ráta aistrithe sprice idir scoil agus ardoideachas	54%
Iarrthóirí nua atá lánfhásta agus ó cheantair faoi mhíbhuntáiste socheacnamaíoch	
% reatha na n-iarrthóirí nua lánfhásta ó cheantair faoi mhíbhuntáiste (mar % de na hiarrthóirí nua go léir atá faoi mhíbhuntáiste)	11%
% sprice na n-iarrthóirí nua lánfhásta ó cheantair faoi mhíbhuntáiste (mar % de na hiarrthóirí nua go léir atá faoi mhíbhuntáiste)	20%
Iarrthóirí nua atá faoi mhíchumas	
% reatha na mhic léinn atá faoi mhíchumas (mar % de na hiarrthóirí nua go léir)	12.4%
% sprice na mhic léinn atá faoi mhíchumas (mar % de na hiarrthóirí nua go léir)	16%
Iarrthóirí nua ón Lucht Siúil	
An líon reatha iarrthóirí nua den Lucht Siúil	33
An líon sprice iarrthóirí nua den Lucht Siúil	150
% reatha iarrthóirí nua den Lucht Siúil (mar % de na hiarrthóirí nua go léir)	0.07%
% sprice iarrthóirí den Lucht Siúil (mar % de na hiarrthóirí nua go léir)	0.32%

Tá tuilleadh eolais le fáil in Aguisín A ar na teorainneacha a bhaineann le beartú spriocanna agus an cur chuige a úsáidtear chun spriocanna a leagan síos.

6.4 Táscairí cáilíochtúla

Chomh maith le sonraí cainníochtúla, aithníonn an Plean Náisiúnta Rochtana seo an tábhacht a bhaineann le táscairí cáilíochtúla maidir le tuiscint agus monatóireacht ar chothromas san ardoideachas. Léiríonn straitéisí rochtana na Insititiúidí Ardoideachais agus straitéisí ratha na mac léinn fairsinge agus doimhneacht na hoibre cáilíochtúla in Institiúidí Ardoideachais atá ríthábhachtach chun na cuspóirí cuimsithe a bhaint amach. Áirítear leis an obair seo obair réamh-iontrála le scoileanna agus eagraíochtaí pobail, tacaíochtaí acadúla réamh-iontrála, tógáil caidrimh, ionduchtú agus seisiúin tionscnaimh, agus an raon tacaíochtaí iar-iontrála (airgeadais agus eile) atá á dtiomáint ag na seirbhísí rochtana in Insititiúidí Ardoideachais.

Cuireann imeachtaí ina roinntear dea-chleachtas fóram ar fáil chun an dea-cleachtas a fhoghlaim agus a chur i bhfeidhm. Tugann na himeachtaí seo deis don earnáil an raon ollmhór oibre cáilíochtúil atá ar siúl in Insititiúidí Ardoideachais a mheas agus a machnamh a dhéanamh.

Tá sé tábhachtach freisin anailís a dhéanamh ar thorthaí suirbhéanna náisiúnta mac léinn, mar Shuirbhé na hÉireann ar Rannpháirtíocht Mac Léinn (ar a dtugtar StudentSurvey.ie anois) agus Suirbhé *Eurostudent* chomh maith le foinsí sonraí ábhartha eile. Cuimsíonn Suirbhé na hÉireann ar Rannpháirtíocht Mac Léinn raon leathan ceisteanna a bhaineann le heispéireas an mhic léinn. Tá an-acmhainneacht ann d'Insititiúidí Ardoideachais anailís a dhéanamh ar na sonraí ag an leibhéal institiúideach chun dearadh clár a threorú. Ina theannta sin, cuireann Suirbhé *Eurostudent* sonraí luachmhara ar fáil ag an leibhéal náisiúnta agus institiúideach araon chun eolas a chur ar fáil do thuiscint níos fearr ar dhálaí maireachtála agus ar chúinsí airgeadais na mac léinn. Cuireann suirbhéanna dá leithéid le pictiúr níos soiléire d'eispéireas an mhic léinn chun treoir a thabhairt do cheapadh beartais atá bunaithe ar fhianaise. Aithníonn an Plean seo obair na hearnála ardoideachais agus í ag freagairt go gníomhach do riachtanais a bhfuil éagsúlacht chultúrtha acu agus chasta daonra mac léinn atá ag éirí níos éagsúla maidir le cultúr. Ní mór dúinn táscairí cáilíochtúla a fhorbairt a dhéanann dul chun cinn sna réimsí seo a ghabháil agus a thomhas go sásúil thar na seacht mbliana atá romhainn.

7 Cur i bhfeidhm agus athbreithniú meántéarmach ar dhul chun cinn

Is ar an Roinn Breisoideachais agus Ardoideachais, Taighde, Nuálaíochta agus Eolaíochta a bheidh an fhreagracht iomlán as seachadadh an Phlean Náisiúnta Rochtana

7.1 Struchtúir Feidhmithe

7.1.1 Freagracht as feidhmiú

Is ar an Roinn Breisoideachais agus Ardoideachais, Taighde, Nuálaíochta agus Eolaíochta a bheidh an fhreagracht iomlán as seachadadh an Phlean Náisiúnta Rochtana. Beidh an Roinn freagrach as gníomhaíochtaí a chomhordú agus as beartas a leagan síos a bhaineann leis na hearnálacha breisoideachais agus ardoideachais chomh maith le bainistiú a dhéanamh ar chomhordú leis an earnáil oideachais níos leithne i gcomhar leis an Roinn Oideachais. Rachaidh sé i dteagmháil freisin le ranna rialtais eile maidir le gníomhartha ábhartha (mar shampla, An Roinn Leanaí Comhionannais, Mhíchumais, Imeasctha agus Óige, An Roinn Coimirce Sóisialaí). Ceadóidh sé seo cur chuige comhtháite uile-oideachais agus uile-rialtas maidir le timpeallachtaí foghlama cuimsitheacha agus struchtúir tacaíochta a sholáthar do mhic léinn. Déanann an Roinn Breisoideachais agus Ardoideachais, Taighde, Nuálaíochta agus Eolaíochta gnéithe de bhainistíocht oibríochta an fheidhmithe, lena n-áirítear monatóireacht agus an maoiniú gaolmhar, a chineadh don Institiúidí Ardoideachais de réir a fheidhmeanna reachtúla, comhaontú feidhmíochta leis an Roinn Breisoideachais agus Ardoideachais, Taighde, Nuálaíochta agus Eolaíochta agus clár oibre bliantúil.

7.1.2 Monatóireacht a dhéanamh ar sheachadadh feidhmíochta (Creat Feidhmíochta Córais agus Próiseas Comhphlé Straitéiseach)

Is creat stiúrtha agus bunaithe ar fheidhmíocht don chóras ardoideachais agus taighde é an Creat Feidhmíochta Córais, agus tá na cuspóirí seo a leanas aige:

- An córas a choinneáil cuntasach as seachadadh tosaíochtaí náisiúnta agus monatóireacht a dhéanamh ar fheidhmíocht an chórais ina iomláine;
- Ionchais na réimsí éagsúla rialtais agus gníomhaireachtaí thar na gnéithe éagsúla de ghníomhaíocht ardoideachais a leagan amach;
- Infheictheacht fheidhmíocht an chórais a mhéadú don rialtas agus don phobal;
- Cur le forbairt córais agus beartais trí aird a tharraingt ar easnaimh struchtúracha agus eile lena n-áirítear an cumas sonraí a bhailiú;
- Cur ar chumas na hInstitiúidí Ardoideachais a nideoige agus a misean straitéiseach a aithint agus comhaontú feidhmíochta a chomhaontú leis an Údarás um Ard-Oideachas (ÚAO).

Éilíonn ÚAO go mbeadh straitéis ag gach Institiúid Ardoideachais maidir le cothromas rochtana ar ardoideachas agus meadarachtaí ghaolmhar agus modhanna measúnaithe.

Mar chuid den Phróiseas Comhphlé Straitéiseach bliantúil, déanfaidh ÚAO athbhreithniú ar fheidhmíocht gach Institiúid Ardoideachais maidir lena spriocanna comhaontaithe. Maidir le cothromas rochtana agus rathúlacht na mac léinn, ní mór do na hInstitiúidí Ardoideachais a bheith in ann na céimeanna atá á nglacadh acu chun rannpháirtíocht a chur chun cinn mar chuid den tosaíocht náisiúnta cothromais mar atá sonraithe i gCreat Feidhmíochta an Chórais Ardoideachais a thaispeáint agus conas atá siad ag cur leis na spriocanna, cuspóirí agus spriocanna atá leagtha amach sa Phlean seo.

Oibreoidh ÚAO freisin le hInstitiúidí Ardoideachais tríd an bpróiseas comhphlé grúpa tosaíochta ar fud na hInstitiúide agus disciplíní agus gairmeacha éagsula.

Tuairisceoidh na hInstitiúidí Ardoideachais don ÚAO go bliantúil ar dhul chun cinn i gcoinne príomhtháscairí feidhmíochta a comhaontaíodh ina gcomhaontuithe. Tuairisceoidh ÚAO go rialta don Roinn Breisoideachais agus Ardoideachais, Taighde, Nuálaíochta agus Eolaíochta.

7.1.3 Grúpa Stiúrtha Fheidhmithe

Tar éis seoladh an Phlean Náisiúnta Rochtana, bunóidh an Roinn Breisoideachais agus Ardoideachais, Taighde, Nuálaíochta agus Eolaíochta Grúpa Stiúrtha chun maoirseacht a dhéanamh ar chur i bhfeidhm.

Aontófar Téarmaí Tagartha an ghrúpa seo tar éis a bhunaithe ach is é a bheidh freagrach go príomha as monatóireacht a dhéanamh ar dhul chun cinn ar chur i bhfeidhm an Phlean seo do 2022-2028.

7.1.4 Plean Oibre Bliantúil

Aontófar Plean Oibre Bliantúil go bliantúil idir an Roinn agus ÚAO. Aontófar an Plean Oibre tar éis dul i gcomhairle leis an nGrúpa Stiúrtha ar thosaíochtaí don bhliain.

7.1.5 Fóram Rochtana Bliantúil

Beidh Fóram Rochtana bliantúil mar chuid den struchtúr a thacóidh le cur i bhfeidhm, monatóireacht agus forbairt leanúnach an Phlean.

Tabharfaidh an Fóram deis tuairisc a thabhairt ar dhul chun cinn i gcoinne gealltanais. Ceadóidh sé freisin teagmhail a dhéanamh idir oifigigh ón Roinn, ÚAO, iad siúd atá freagrach as an bPlean a sheachadadh agus a chur i bhfeidhm, ionadaithe na ngrúpaí tosaíochta, agus mic léinn. Leagfaidh sé béim ar dhul chun cinn maidir le cur i bhfeidhm do pháirtithe leasmhara agus lorgóidh sé aiseolas agus moltaí mar bhonn eolais do thosaíochtaí amach anseo.

7.2 Athbhreithniú ar forás

Déanfar athbhreithniú ar forás an Phlean Náisiúnta Rochtana seo in 2025. Déanfaidh sé seo measúnú ar dhul chun cinn i gcoinne na spriocanna, na gcuspóirí agus na spriocanna agus breithneoidh sé conas a d'fhéadfadh go mbeadh gá iad a scagadh nó a fhorbairt, go háirithe i bhfianaise straitéisí nó tionscnaimh nua rialtais agus sonraí feabhsaithe.

Foilseofar an t-athbhreithniú seo agus d'fhéadfadh tosaíochtaí do thréimshe an Phlean atá fágtha a áireamh.

7.3 Cur i bhfeidhm an Phlean Náisiúnta Rochtana a cur ar fáil

Teastaíonn creat tacaíochta chun an Plean a chur i bhfeidhm a chuireann ar chumas na hInstitiúidí Ardoideachais agus comhpháirtithe eile na spriocanna agus na cuspóirí a bhaint amach. Ciallaíonn sé seo earnáil ardoideachais atá maoinithe go hinbhuanaithe i gcroí-oibríochtaí laethúla amhail seirbhísí rochtana agus cláir mhaoinithe ar leith a thacaíonn le mic léinn. Tá gealltanas i Ráiteas Straitéise na Roinne do mhaoiniú inbhuanaithe don ardoideachas agus é mar thaca ag cuntasacht as feidhmíocht i gcomhthéacs infheistíocht phoiblí shuntasach. D'aithin an *'Funding the Future'* – creat maoinithe agus athchóirithe don ardoideachas' a foilsíodh le déanaí gur tosaíocht é rannpháirtíocht agus rathúlacht na mac léinn a fheabhsú, le fócas ar ghrúpaí faoi ghannionadaíocht.

Tá sé seo riachtanach dár nInstitiúidí Ardoideachais chun tacú le rathúlacht na mac léinn agus torthaí cothroma a bhaint amach don tsochaí agus don gheilleagar ar fad.

Tacófar le seachadadh uailmhianta agus spriocanna trí dhearadh uilíoch agus bearta spriocdhíríte ar fud an chórais oideachais níos leithne agus ar fud an rialtais. Leanfaidh an Scéim Deontas Mac Léinn ar aghaidh ag tacú leis freisin, rud atá ina phríomh-áisitheoir do ghrúpaí tosaíochta.

Tugann an tAthbhreithniú ar an Scéim Deontais do Mhic Léinn agus an Staidéar ar Rannpháirtíocht Mac Léinn Lánfhásta san Ardoideachas a foilsíodh le déanaí na conairí le haghaidh feabhsaithe ar thacaíocht do mhic léinn agus soláthraítear fianaise shoiléir ar an ngá atá le hinfeistíocht shuntasach i dtacaíochtaí airgeadais díreacha do mhic léinn. I mBuiséad 2022, rinneadh athruithe suntasacha dearfacha ar rátaí deontas cothabhála SUSI agus ar thairseacha incháilitheachta.

Chuir Buiséad 2022 €15m breise ar fáil do 2022 (ardú go breis is €30m in 2023) chun na tacaíochtaí airgeadais reatha faoin Scéim Deontas Mac Léinn a fheabhsú le cur i bhfeidhm in 2022. Don bhliain acadúil 2022/2023 ciallóidh sé seo:

- Méadú €200 in aghaidh na bliana ar gach íocaíocht dheontas cothabhála do mhic léinn, lena n-áirítear an ráta speisialta deontais, a rachaidh chun sochair gach mac léinn atá i dteideal deontas cothabhála a fháil.
- Méadaíodh na tairseacha ioncaim chun cáiliú don ráta caighdeánach de dheontas mac léinn faoi €1,000.
- Laghdóidh critéar an achair cháilithigh do mhic léinn chun cáiliú don ráta neamhthadhlach deontais ó 45km go 30km, le héifeacht ó thús na bliana acadúla 2022/2023.

Tugadh tús áite do na hathruithe seo don bhliain acadúil 2022/2023 agus déanfaidh siad tairbhe do na mílte mac léinn, ag tógáil ar na feabhsaithe a rinneadh i mBuiséad 2021 maidir le méadú ar ranníocaíocht na dtáillí ó €2,000 go €3,500 do mhic léinn iarchéime, ar cuireadh tús leis sa tréimshe sin. Tá infheistíocht bhreise i ndeontais mac léinn beartaithe thar shaolré an Phlean seo, de réir mar a cheadaíonn acmhainní tríd an bpróiseas buiséadach.

Cuirfidh reachtaíocht nua an Údaráis um Ardoideachas bonn reachtúil ar an bPlean Náisiúnta Rochtana seo agus ar phleananna don todhchaí, ag léiriú tiomantas leanúnach agus níos láidre fós do chóras cuimsitheach a thógáil. Beidh infheistíocht i ngníomhartha agus i mbearta cuimsitheacha ina thiománaí rithabhachtach don rathúlacht.

Tacóidh raon tacaíochtaí uilíocha agus spriocdhírith le seachadadh an Phlean seo. Leagtar amach san athbhreithniú ar dhul chun cinn an Phlean roimhe seo na hacmhainní méadaithe a thacaíonn lena chur i bhfeidhm, go háirithe na sruthanna nua maoinithe, lena n-áirítear:

- An Clár Rochtana ar Ardoideachas (CRAO)
- Scéim Tacaíochta na Mac Léinn do Mhic Léinn sa Phróiseas Cosanta Idirnáisiúnta
- An Ciste Cúnaimh do Mhic Léinn agus an Ciste do Mhic Léinn faoi Mhíchumas a leathnú chuig mic léinn pháirtaimseartha.

Daingníodh €5m breise in aghaidh na bliana (€35m thar shaolré an Phlean) mar chuid de Bhuiséad 2022 don Phlean seo, rud a chumasóidh leathnú ar an gclár CRAO. Tabharfaidh sé seo maoiniú bliantúil CRAO go €14.3m. Tá infheistíocht bhreise i líon na sparánachtaí beartaithe thar shaolré an Phlean seo, de réir mar a cheadaíonn acmhainní tríd an bpróiseas buiséadach.

Is féidir le hinstitiúidí aghaidh a thabhairt freisin ar inrochtaineacht trí úsáid a bhaint as maoiniú ó na nDeontas Caipitil Déabhlóidithe nó mar chuid de thionscadail uasghrádaithe foirgneamh níos leithne. Spreagfaidh an chéim nua de ghlaonna infheistíochta caipitil tograí comhoibríocha ó institiúidí breisoideachais agus ardoideachais agus leagfar béim ar phrionsabail deartha uilíoch agus ar chuimsiú a chothú ina ghnéithe uile.

Is é Erasmus+ clár an AE chun tacú le hoideachas, le hoiliúint, leis an óige agus le spórt san Eoraip. Leagann clár 2021-2027 béim láidir ar chuimsiú sóisialta.

Cuidíonn an earnáil phríobháideach freisin, agus cuireann foinsí daonchairdis le maoiniú stáit don ardoideachas. Bhí ról luachmhar ag an daonchairdeas san ardoideachas agus go háirithe maidir le cothromas rochtana a fheabhsú. Fáiltíonn an Roinn roimh daonchairdeas dá leithéid agus tá sí buíoch de gach duine a chuidigh agus a leanann ar aghaidh ar cur leis. Tá an Roinn sásta dul i dteagmháil le maoinitheoirí daonchairdis ag obair chun cuspóirí an Phlean Náisiúnta Rochtana nua a chur chun cinn.

Leanfaidh bearta agus infheistíocht ó chomhpháirtithe eile san earnáil oideachais, sa rialtas agus sna hearnálacha pobail agus deonacha ar aghaidh ag cur le cumas oideachais uile agus lán-rialtas chun fíis an Phlean a sheachadadh. Forbairt thábhachtach le déanaí ina leith seo ab ea Buiséad 2022, inar leithdháileadh an méadú is mó riamh ar mhaoiniú do chlár CDSS, ag soláthar do leithdháileadh breise de €18 milliún in 2022, ag ardú go €32 milliún breise in 2023. Ciallaíonn sé seo go ndíreoidh an Roinn Oideachais breis agus €180 milliún faoi 2023 ar aghaidh a thabhairt ar mhíbhuntáiste oideachais tríd an gclár CDSS, méadú 20%.

Ar an 9 Márta seo caite d'fhógair an tAire Oideachais leathnú mór ar an gclár CDSS. Ó Mheán Fómhair 2022, áireofar 1,206 scoil, a fhreastalaíonn ar bhreis agus 240,000 dalta, sa chlár CDSS agus beidh siad incháilithe do thacaíochtaí méadaithe.

I measc na dtionscnamh eile tá Ciste Scoláireachta *Kickstart* a bhunaigh an tSeirbhís Phromhaidh agus Sparánacht Tacaíochta Oideachais Tusla do Leanaí faoi Chúram agus larchúram.

Aguisín A: Tuairisc sonraí

Soláthraíonn an tuarascáil sonraí seo comhthéacs agus sonraí breise ar na sonraí atá mar bhonn agus thaca ag an bPlean Rochtana Náisiúnta seo agus ar na táscairí agus na spriocanna feidhmíochta a chuirtear i láthair i gCaibidil 6.

Déanann **Cuid A** achoimre ar ghrúpaí tosaíochta breise, infhaighteacht sonraí reatha agus príomhthosaíochtaí don Phlean seo. Soláthraíonn an chuid seo freisin níos mó sonraí ar na príomhtháscairí feidhmíochta seo a leanas:

- Mic léinn atá ag staidéar ar bhonn páirtaimseartha nó solúbtha (2015/2016–2020/2021)
- Bonn iontrála d'iarrthóirí nua san ardoideachas (2018/2019–2020/2021)
- Mic léinn faoi mhíchumas a fhaigheann tacaíocht ó Chiste do Mhic Léinn faoi Mhíchumas (2017/2018–2020/2021)
- Iontráil chuig ardoideachas do mhic léinn atá ag freastal ar scoileanna CDSS (2015/2016–2020/2021)
- Anailís ar réimse stádas tuismitheora sa Scála Caighdeánach Sofhreagrachta Sóisialta (CTML) (2019/2020 and 2020/2021).

Soláthraíonn **Cuid B** comhthéacs níos fearr don chur chuige maidir le socrú spriocanna, agus díreann ar na nithe seo a leanas:

- Teorainneacha le socrú spriocanna
- Míbhuntáiste shocheacnamaíoch agus Scóir Innéacs Díothachta
 - Ceard iad Scóir Innéacs Díothachta?
 - Cad a insíonn dúinn an dáta?
- Rátaí aistrithe agus socrú spriocanna do dhaltáí faoi mhíbhuntáiste
- Spriocanna a leagan síos do mhic léinn lánfhásta faoi mhíbhuntáiste
- Spriocanna a leagan síos do mhic léinn faoi mhíchumas
- Spriocanna a leagan síos do dhaltáí ó phobail Lucht Siúil na hÉireann agus na Romaigh
- Achoimre ar phróifíl shocheacnamaíoch na n-iontrálaithe nua 2019/2020 de réir réimse staidéir
- Achoimre ar chéatadán na n-iontrálaithe nua a fhaigheann ráta speisialta na Scéime Deontas Mac Léinn d'Institiúidí Ardoideachais arna maoiniú ÚAO in 2020/2021 agus in 2019/2020
- Rátaí rannpháirtíochta do mhic léinn Ardteistiméireachta 2019/2020 san ardoideachas in 2020/2021.

Cuid A Forbhreathnú sonraí

Tábla A1: Grúpaí Tosaíochta, Infhaighteacht Sonraí Reatha agus Tosaíochtaí don Phlean seo

Grúpa Tosaíochta	Sonraí ar Fáil Faoi Láthair	Sonraí nach bhfuil ar Fáil Faoi Láthair	Tosaíochtaí don Phlean seo
Mic léinn atá faoi mhíbhuntáiste socheacnamaíoch. Féadfaidh mic léinn atá faoi mhíbhuntáiste den sórt sin teacht ó chúlraí éagsúla agus áirítear:			
Mic léinn ó theaghlaigh ar ioncam íseal agus/nó atá ag brath go fadtéarmach ar leas sóisialach.	Cuimsíonn sonraí DIS 10 mbeart Daonáirimh a chlúdaíonn próifíl dhéimeagrafach, comhdhéanamh aicme sóisialta agus staid an mhargaidh saothair i ngach ceantar.		Tá spriocanna sonracha leagtha síos d'iontrálaithe nua ó limistéir faoi mhíbhuntáiste socheacnamaíoch ag baint úsáide as sonraí DIS.
Mic léinn ó cheantair faoi mhíbhuntáiste socheacnamaíoch.	Cuimsíonn sonraí DIS 10 mbeart Daonáirimh a chlúdaíonn próifíl dhéimeagrafach, comhdhéanamh aicme sóisialta agus staid an mhargaidh saothair i ngach ceantar.		Tá spriocanna sonracha leagtha síos d'iontrálaithe nua ó limistéir faoi mhíbhuntáiste socheacnamaíoch ag baint úsáide as sonraí DIS.
Mic léinn atá lánfhásta agus nach bhfuair rochtain ar ardoideachas riamh roimhe seo.	Ceadaíonn sonraí CTML iontrálaithe nua don ardoideachas den chéad uair a aithint agus a anailísiú do mhic léinn lánfhásta agus neamhaibí.		Tá spriocanna sonracha leagtha síos d'iontrálaithe atá lánfhásta agus ó limistéir faoi mhíbhuntáiste socheacnamaíoch ag baint úsáide as sonraí DIS.
Mic léinn atá lánfhásta agus a d'fhreastail ar ardoideachas roimh seo ach nár chríochnaigh cúrsa (is é sin, mic léinn 'dara seans').		Cé go n-áirítear i sonraí clárúcháin an CTML mic léinn ar iontrálaithe nua iad, mic léinn athuair agus mic léinn a aistríonn óna n-Institiúid Ardoideachais féin nó ó institiúid eile, níl aon fhoinse oifigiúil sonraí ann a shainaithníonn mic léinn a bhfuil 'dara seans' acu ag staidéar fochéime.	Beidh sé mar thosaíocht ag an bPlean seo breathnú ar bhealaí le sonraí níos iontaofa a bhailiú ar mhic léinn lánfhásta 'dar seans'. Beidh sé seo mar chuid de shainchúram Plean nua Rochtana Sonraí.
Mic léinn ar tuismitheoirí aonair nó tuismitheoirí déagóirí iad.	Ceadaíonn sonraí CTML, Suirbhé ar Rochtain Chomhionann (EAS) agus sonraí DIS anailís a dhéanamh ar chomhréir agus ar phróifíl shocheacnamaíoch na dtuismitheoirí nua-iontrálaithe a fhaigheann íocaíocht teaghlaigh aontuismitheora.		Tá tuismitheoirí aonair san áireamh mar príomhtháscairí feidhmíochta saineiúil sa Phlean seo. Déanfar monatóireacht le himeacht ama ar chomhréir agus ar phróifíl shocheacnamaíoch na dtuismitheoirí aonair agus úsáid á baint as sonraí CTML, SCR agus DIS.

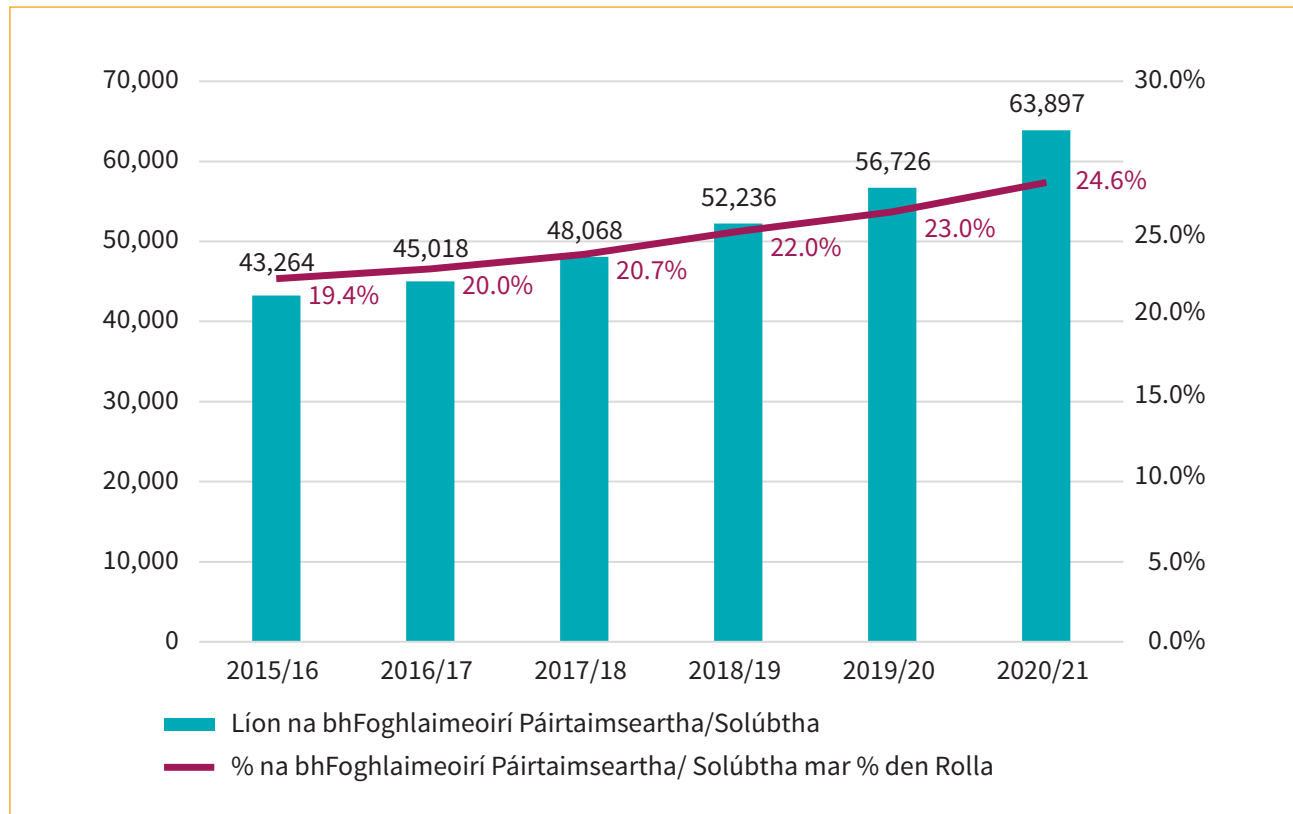
Grúpa Tosaíochta	Sonraí ar Fáil Faoi Láthair	Sonraí nach bhfuil ar Fáil Faoi Láthair	Tosaíochtaí don Phlean seo
Mic léinn ar imircigh iad, mic léinn a bhfuil taithí acu ar an bpróiseas cosanta idirnáisiúnta agus teifigh nó mic léinn ó mhionlaigh eitneacha.		Níl aon sonraí oifigiúla ar fáil chun cur síos nó rianú a dhéanamh ar ghnóthachtáil oideachais agus ar dhul chun cinn na mac léinn ar imircigh iad, mic léinn a bhfuil taithí acu ar an bpróiseas cosanta idirnáisiúnta agus dídeanaithe nó mic léinn ó mhionlaigh eitneacha.	Beidh sé mar thosaíocht ag an bPlean seo breathnú ar bhealaí le sonraí níos iontaofa a bhailiú ar mhic léinn ardoideachais ar imircigh iad, iad siúd a bhfuil taithí acu ar an bpróiseas cosanta idirnáisiúnta agus ar dhídeanaithe nó ar mhic léinn ó mhionlaigh eitneacha. Beidh sé seo mar chuid de shainchúram Plean nua Rochtana Sonraí.
Mic léinn a bhfuil taithí acu ar an gcóras cúraim.		Níl aon sonraí oifigiúla ar fáil chun cur síos nó rianú a dhéanamh ar ghnóthachtáil oideachais agus ar dhul chun cinn daoine óga a bhfuil taithí acu ar chúram, is é sin, iad siúd a chaith am i gcúram le linn na hóige. Tá sonraí maidir le hiontráil daoine óga a bhfuil taithí chúraim acu san ardoideachas teoranta do na sonraí a foilsíodh trí thuairisciú cláir HEAR ó 2016 agus ní bhaineann na sonraí seo ach leis na mic léinn sin a shainaithníonn iad féin mar lucht fágála cúraim chun iarratas a dhéanamh ar an gclár HEAR.	Beidh sé mar thosaíocht ag an bPlean seo breathnú ar bhealaí le sonraí níos iontaofa a bhailiú ar dhaltai ardoideachais a bhfuil taithí acu ar an gcóras cúraim. Beidh sé seo mar chuid de shainchúram Plean nua Rochtana Sonraí.
Mic léinn a tháinig slán as foréigean baile.		Níl aon sonraí oifigiúla ar fáil chun cur síos nó rianú a dhéanamh ar ghnóthachtáil oideachais agus ar dhul chun cinn na mac léinn a tháinig slán as foréigean baile.	Beidh sé mar thosaíocht ag an bPlean seo breathnú ar bhealaí le sonraí níos iontaofa a bhailiú ar mhic léinn ardoideachais ar marthanóirí foréigean baile dóibh. Beidh sé seo mar chuid de shainchúram Plean nua Rochtana Sonraí.
Mic léinn atá ina gcúramóirí.		Níl aon sonraí oifigiúla ar fáil chun cur síos nó rianú a dhéanamh ar ghnóthachtáil oideachais agus ar dhul chun cinn na mac léinn atá ina gcúramóirí.	Beidh sé mar thosaíocht ag an bPlean seo breathnú ar bhealaí le sonraí níos iontaofa a bhailiú ar mhic léinn ardoideachais atá ina gcúramóirí. Beidh sé seo mar chuid de shainchúram Plean nua Rochtana Sonraí.
Mic léinn a bhfuil taithí acu ar easpa dídine.		Níl aon sonraí oifigiúla ar fáil chun cur síos nó rianú a dhéanamh ar ghnóthachtáil oideachais agus ar dhul chun cinn na mac léinn a bhfuil taithí acu ar easpa dídine.	Beidh sé mar thosaíocht ag an bPlean seo breathnú ar bhealaí le sonraí níos iontaofa a bhailiú ar mhic léinn ardoideachais a bhfuil taithí acu ar easpa dídine. Beidh sé seo mar chuid de shainchúram Plean nua Rochtana Sonraí.

Grúpa Tosaíochta	Sonraí ar Fáil Faoi Láthair	Sonraí nach bhfuil ar Fáil Faoi Láthair	Tosaíochtaí don Phlean seo
Mic léinn a bhfuil taithí acu ar an gcóras ceartais choiriúil.		Níl aon sonraí oifigiúla ar fáil chun cur síos nó rianú a dhéanamh ar ghnóthachtáil oideachais agus ar dhul chun cinn na mac léinn a bhfuil taithí acu ar an gcóras ceartais choiriúil.	Beidh sé mar thosaíocht ag an bPlean seo breathnú ar bhealaí le sonraí níos iontaofa a bhailiú ar mhic léinn ardoideachais a bhfuil taithí acu ar an gcóras ceartais choiriúil. Beidh sé seo mar chuid de shainchúram Plean nua Rochtana Sonraí.
Mac léinn a bhfuil ina mball de phobail Lucht Siúil na hÉireann agus na Romach.	Ceadaíonn sonraí Suirbhé ar Rochtain Chomhionann CTML do mhic léinn ardoideachais a bhfuil ina mball den fhéin-dearbhaith de phobail Lucht Siúil agus na daoine na Romach na hÉireann a aithint agus a anailísiú. Táthar ag súil go mbeidh sonraí cruinne ar líon na mac léinn na Romach atá ag freastal ar ardoideachas ar fáil ó 2021/22 ar aghaidh.		Tá spriocanna sonracha socraithe d'iontrálaithe nua ón Lucht Siúil ag baint úsáide as sonraí Suirbhé ar Rochtain Chomhionann CTML. Déanfar spriocanna a fhorbairt do dhaltai na Romach nuair a bheidh sonraí bonnlíne cruinne ar fáil.
Mic léinn faoi mhíchumas, lena n-áirítear mic léinn faoi mhíchumas intleachta.	Ceadaíonn sonraí Suirbhé ar Rochtain Chomhionann CTML mic léinn ardoideachais a shainaithníonn go bhfuil míchumas de chineál éigin orthu féin a aithint agus a anailísiú. Bailítear sonraí an ÚAO freisin ar mhic léinn faoi mhíchumas a fhaigheann tacaíocht ón gCiste do Mhic Léinn faoi Mhíchumas (CMM).	Níl aon sonraí oifigiúla ar fáil chun cur síos nó rianú a dhéanamh ar ghnóthachtáil oideachais agus ar dhul chun cinn na mac léinn a bhfuil faoi mhíchumas intleachta.	Tá spriocanna sonracha socraithe d'iontrálaithe nua faoi mhíchumas ag baint úsáide as sonraí Suirbhé ar Rochtain Chomhionann CTML. Áirítear mic léinn faoi mhíchumas a fhaigheann tacaíocht ón CMM mar phríomh-tháscaire feidhmíochta sainiúil sa Phlean seo. Déanfar monatóireacht le himeacht ama ar chomhréir na mac léinn a fhaigheann tacaíocht ó CMM thar gach catagóir míchumais agus úsáid á bhaint as sonraí CMM an ÚAO. Beidh sé mar thosaíocht ag an bPlean seo breathnú ar bhealaí le sonraí níos iontaofa a bhailiú ar mhic léinn ardoideachais a bhfuil faoi mhíchumas intleachta. Beidh sé seo mar chuid de shainchúram Plean nua Rochtana Sonraí.

A1 Mic léinn atá ag staidéar ar bhonn páirtaimseartha nó solúbtha

Mar a léirítear i Figiúr A1, tá méadú seasta tagtha ar líon na mac léinn atá ag staidéar ar bhonn páirtaimseartha/solúbtha le linn shaolré an Phlean Náisiúnta Rochtana roimhe seo, ag méadú ó 19.4% in 2015/2016 go 25% in 2020/2021³².

Figiúr A1: Céatadán na Mac Léinn a dhéanann Staidéir ar bhonn Páirtaimseartha/Solúbtha

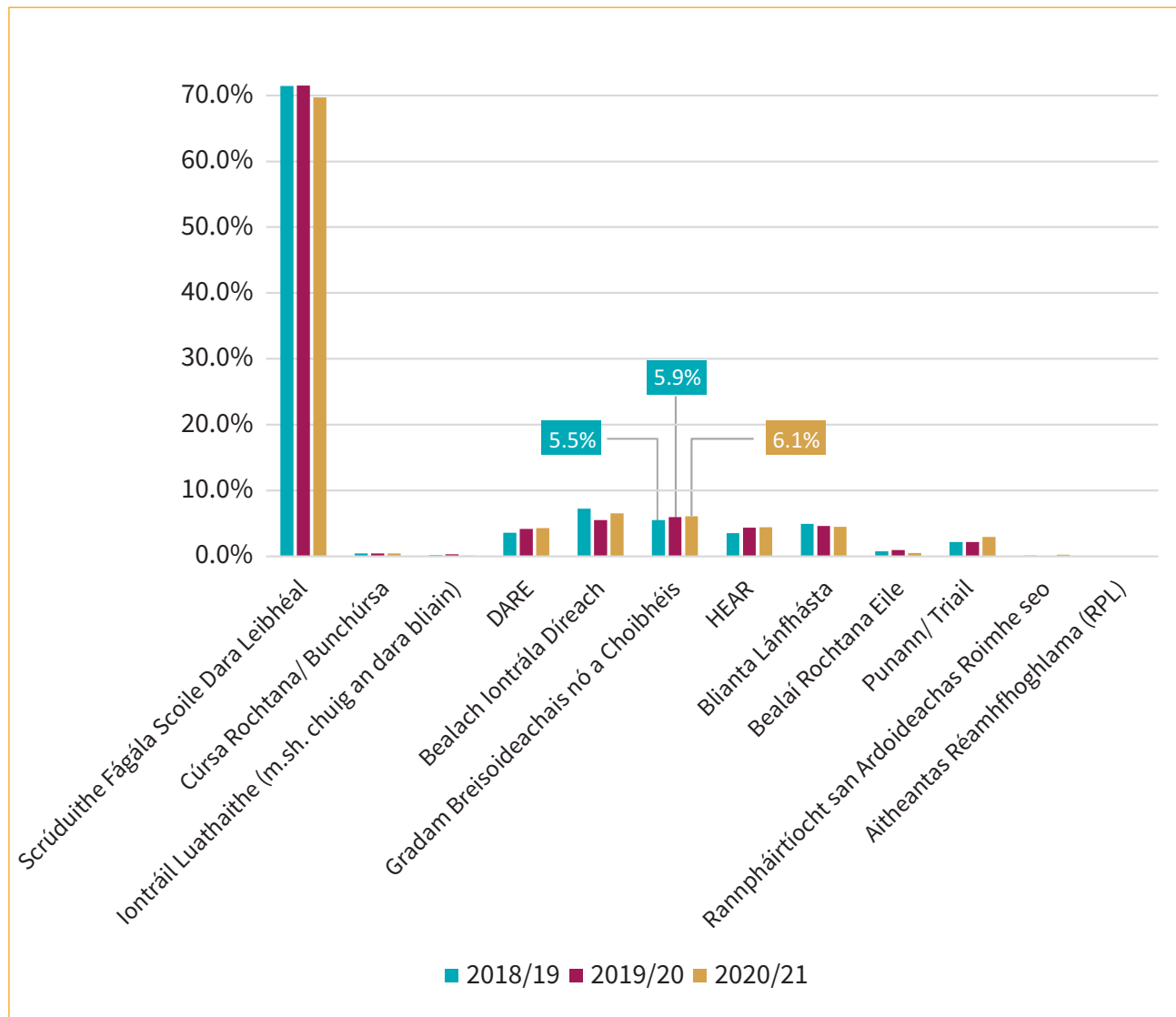

32 D'fhéadfadh sonraí a bheith difriúil ó Phleananna roimhe seo toisc go bhfuil an mhodheolaíocht seo ag teacht le tuairisciú SRS reatha.

A2 Bonn iontrála d'iontrálaithe nua san ardoideachas

Ó 2018/2019, bailíonn an CTML sonraí ar an mbonn iontrála d'iontrálaithe nua ardoideachais. Baineann na sonraí seo le siúd a shainaithint na hInstitiúidí Ardoideachais mar a nglactar iontrála ar a gcúrsa bunaithe ar cháilíocht bhreiseoideachais³³. Mar a léirítear i Figiúr A2, in 2021/2021, glacadh le 6.1% d'iontrálaithe nua (2,805 mac léinn) isteach ar a gcúrsa bunaithe ar dheontas breiseoideachais nó a choibhéis i gcomparáid le 5.5% (2,355 mac léinn) in 2018/2019.

Figiúr A2: Bunús Iontrála d'iontrálaithe Nua in 2018/2019, 2019/2020 agus 2020/2021

³³ I gcás ina bhfuil bealaí iomadúla iontrála ar fáil do mhac léinn, mar shampla, pointí Ardteistiméireachta agus rogha lánfhásta, ba cheart gurb é an bealach iontrála a úsáidtear chun áit a leithdháileadh an ceann a thaifeadtar tríd an SRS.

A3 Mic léinn faoi mhíchumas a fhaigheann tacaíocht ó CMM

Imlíníonn Tábla A2 líon agus céatadán na mac léinn a fhaigheann tacaíocht ó CMM san ardoideachas de réir catagóire míchumais idir 2017/2018 agus 2020/2021. Ar an iomlán, tá méadú tagtha ar líon na bhfaighteoirí ó 11,773 in 2017/2018 go 15,145 in 2020/2021.

Tábla A2: Mic léinn a fhaigheann tacaíochtaí maoinithe faoin CMM san Ardoideachas de réir Catagóire Míchumais, 2017/2018-2020/2021

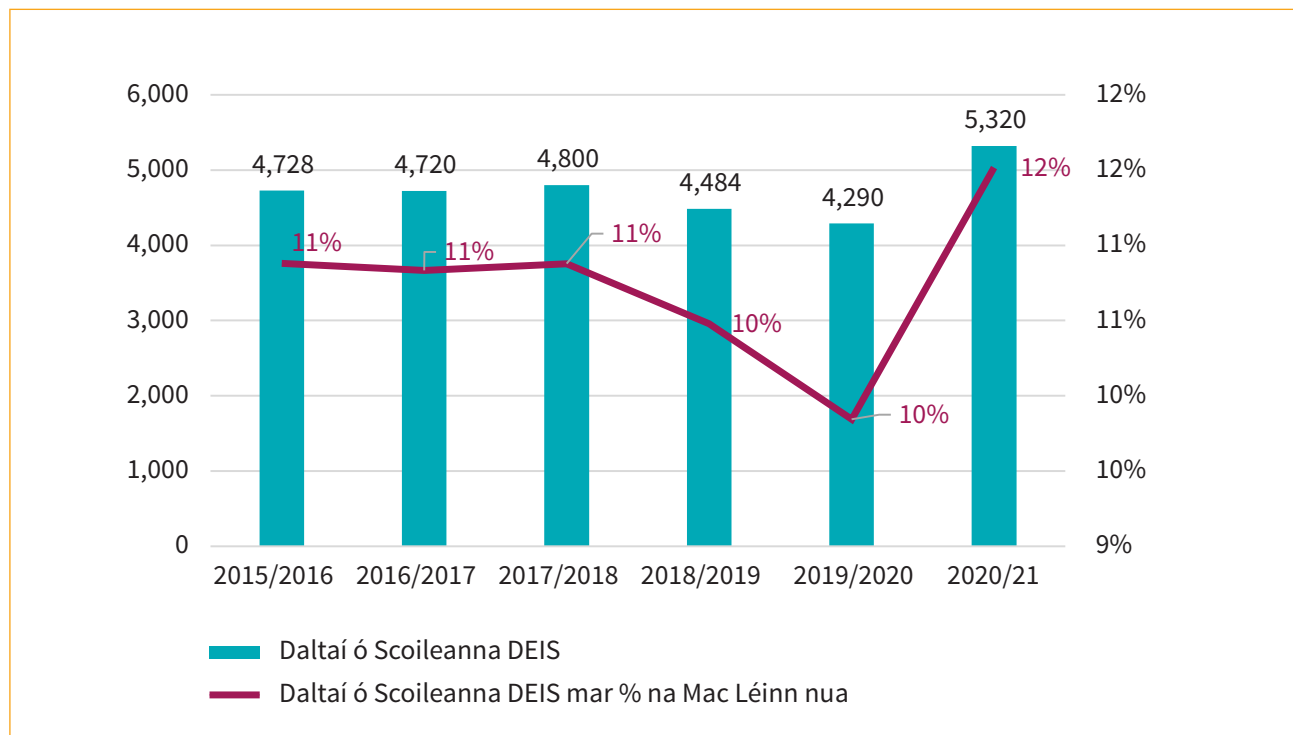
Catagóir Míchumais	2011/2012		2012/2013		2013/2014		2014/2015	
	Líon	%	Líon	%	Líon	%	Líon	%
NEA/NHEA	549	5%	630	5%	701	5%	905	6%
Neamhord Speictream an Uathachais	812	7%	1,023	8%	1,190	8%	1,403	9%
Dall/Lagú Radhairc	218	2%	221	2%	234	2%	233	2%
Bodhar/Daoine Faoi Allaíre	314	3%	358	3%	364	3%	403	3%
Neamhord Comhordaithe Forbartha (Diospraicse/Diosgraife)	726	6%	785	6%	1,016	7%	1,137	8%
Meabhairshláinte	1,600	14%	1,963	15%	2,199	15%	1,963	13%
Eile	3	0%	0	0%	0	0%	0	0%
Míchumas Fisiciúil/Lagú Soghluaisteachta	741	6%	827	6%	867	6%	842	6%
Tinneas Leanúnach Suntasach	1,345	11%	1,586	12%	1,650	11%	1,551	10%
Deacrachtaí Foghlama Sonracha	4,857	41%	5,192	39%	5,479	38%	5,365	35%
Neamhord Urlabhra, Teanga agus Cumarsáide*	n/a	n/a	133	1%	n/a	n/a	372	2%
Fadhb Néareolaíoch	608	5%	480	4%	658	5%	971	6%
Iomlán	11,773	100%	13,198	100%	14,358	100%	15,145	100%

Baineann na figiúirí leo siúd a léiríonn míchumas príomhúil amháin.
 * Catagóir nár sainaithníodh go leithleach in 2017/2018 nó in 2019/2020.

A4 Iontráil chuig ardoideachas do mhic léinn atá ag freastal ar scoileanna CDSS

Mar a léirítear i Figiúr A3, in 2015/2016, de réir sonraí CTML, bhí 4,728 iontrálaí nua ó scoileanna CDSS (11% den daonra iontrálaithe nua). Mhéadaigh an figiúr seo go 4,800 in 2017/2018 ach thit sé in 2018/2019 (go 4,484) agus in 2019/2020 (go 4,290). Is léir méadú suntasach in 2020/2021, le 5,320 iontrálaí nua ó scoileanna CDSS ag freastal ar ardoideachas. Tá an toradh seo ar aon dul le tuarascáil CDSS (2021) inar tugadh faoi deara gur tháinig méadú ar rátaí aistrithe na ndaoine a fhreastalaíonn ar scoileanna CDSS chuig an ardoideachas in 2020³⁴.

Figiúr A3: Líon agus % na nIontrálaithe Nua a D'fhreastail ar Scoileanna CDSS, 2015/2016–2020/2021

³⁴ Chun tuilleadh eolais a fháil, féach ar *Education Indicators 2021* ar <https://assets.gov.ie/212247/a97b6e7c-92bb-4039-938f-1eda1736fb99.pdf>.

A5 Stádas Tuismitheoireachta

Ó 2019/2020, bailítear sonraí tríd an Scéim Cúnaimh do Fhostaithe (EAS) maidir le stádas tuismitheora iontrálaithe nua agus cibé an bhfuil íocaíocht teaghlaigh aontuismitheora á fáil acu nó nach bhfuil³⁵. Tá achoimre i dTábla A3 ar an anailís a úsáideann an réimse³⁶ nua seo.

Tábla A3: Anailís ar Réimse Stádas Tuismitheoirí sa CTML, 2019/2020 agus 2020/2021

2019-2020	2020/2021
San iomlán, thug 782 (nó 2% d'iontrálaithe nua) le fios gur tuismitheoirí iad.	San iomlán, thug 893 (nó 2% d'iontrálaithe nua) le fios gur tuismitheoirí iad.
Díobh siúd a shainaithníonn mar thuismitheoirí, is é an meánscore DIS ná – 1.6 (i gcomparáid le meán de 1.4 do gach iontrálaí nua).	Níl sonraí DIS do 2020/2021 ar fáil faoi láthair.
Díobh siúd a shainaithin mar thuismitheoirí, thug 26% le fios go bhfaigheann siad íocaíochtaí teaghlaigh aontuismitheora.	Díobh siúd a shainaithin mar thuismitheoirí, thug 23% le fios go bhfaigheann siad íocaíochtaí teaghlaigh aontuismitheora.
Is mná (86%) agus lánfhásta (71%) den chuid is mó a fhaigheann íocaíochtaí teaghlaigh aontuismitheora, le 44% ag dul isteach san ardoideachas ar bhonn aibíochta.	Is mná (90%) agus lánfhásta (72%) den chuid is mó a fhaigheann íocaíochtaí teaghlaigh aontuismitheora, agus téann 54% isteach san ardoideachas ar bhonn aibíochta.
I measc na réimsí cúrsa is mó a mbíonn éileamh orthu d'fhaighteoirí íocaíochtaí teaghlaigh aontuismitheora tá obair shóisialta agus comhairleoireacht (14%), altranas agus cnáimhseachas (13%), agus seirbhísí cúram leanaí agus óige (9%).%	I measc na réimsí cúrsa is mó a mbíonn éileamh orthu d'fhaighteoirí íocaíochtaí teaghlaigh aontuismitheora tá altranas agus cnáimhseachas (18%) agus obair shóisialta agus comhairleoireacht (18%).

35 Saincheisteanna cáilíochta sonraí, mar shampla, thuairiscigh líon beag mac léinn 'ní hea' do stádas tuismitheora agus 'tá' go bhfuair said liúntas teaghlaigh aontuismitheora. Ina theannta sin, tagraíonn na sonraí do mhic léinn a d'aithin iad féin mar thuismitheoirí agus mar fhaighteoirí íocaíochta teaghlaigh aontuismitheora.

36 Mar is amhlaidh le Sonraí uile an tsuirbhé, ba choir a bheith cúramach agus na torthaí á léirmhíniú. Léiríonn na figiúirí seo na huimhreacha a aithníodh mar thuismitheoirí agus mar fhaighteoirí íocaíochtaí teaghlaigh aontuismitheora.

Cuid B Cur chuige maidir le spriocanna a leagan síos

A6 Teorainneacha le socrú spriocanna

Ní próiseas simplí é spriocanna a shocrú mar go bhfuil teannais agus castachtaí ann.

Braitheann socrú spriocanna ar infhaighteacht sonraí ardchaighdeáin, cruinn agus tráthúla. Agus spriocanna á leagan síos don Phlean Náisiúnta Rochtana seo, tá srianta maidir le bailiú sonraí agus infhaighteacht. Mar shampla, bailítear sonraí eitneachta agus míchumais tríd an Suirbhé ar Rochtain Chomhionann (EAS), ar sraith dheonach ceisteanna é a chuirtear ar dhaltáí na chéad bhliana san ardoideachas gach bliain. Ina theannta sin, tá sonraí teoranta ar fáil do na grúpaí tosaíochta breise a aithníodh sa Phlean seo.

Ní cheadaíonn socrú spriocanna ceistiú a dhéanamh ar an ilchineálacht, nó ar an difríocht, i measc baill de spriocghrúpa ar leith, mar shampla, is féidir leis an iliomad fachtóirí (cine, inscne, cumas, cúlra socheacnamaíoch) idirghníomhú le tionchar a imirt ar rannpháirtíocht ionchasach san ardoideachas.

Cabhróidh feabhsaithe ar shonraí sna blianta amach romhainn le dul i ngleic leis na teorainneacha a sainaithníodh. Sainaithníodh sa Phlean Sonraí um Chothromas Rochtana ar Ardoideachas (2017)³⁷ bealaí chun aghaidh a thabhairt ar ghanntanas sonraí, go háirithe ó thaobh nasc sonraí idir earnálacha oideachais. Tá sé tábhachtach a thabhairt faoi deara go bhfuiltear ag súil go dtiocfaidh feabhas ar cháilíocht sonraí Scór Innéacs Díothachta bliain i ndiaidh bliana de réir mar a éiríonn clúdach sonraí seoltaí níos cruinne agus ar fáil go héasca. Baileoidh an chéad atriall eile Daonáirimh, atá le bheith in 2022, sonraí ar mhic léinn Romach agus ag teacht leis sin, tá catagóir do mhic léinn Romach curtha leis an SCR anois. Ina theannta sin, beidh sonraí eitneachta ón mBunachar Sonraí ar Line d'Iar-bhunscoile (BSI-B) úsáideach chun torthaí do mhic léinn den Lucht Siúil agus Romaigh a rianú agus a thomhas.

37 <https://hea.ie/assets/uploads/2018/05/HEA-Data-Plan-Report-2017-V16-Haase-Pratschke-Final.pdf>.

A7 Míbhuntáiste socheacnamaíoch agus Scóir Innéacs Díothachta

Ó 2007, tá an Suirbhé ar Rochtain Chomhionann in úsáid ag an ÚAO chun sonraí rochtana comhionann a bhailiú ar chúla socheacnamaíoch, eiteach/chultúrtha agus míchumais na mac léinn nua. Tá gnéithe socheacnamaíocha an SCR bunaithe ar chatagóirí na ngrúpaí socheacnamaíocha a úsáidtear sa Daonáireamh. Le linn an Phlean Rochtana Náisiúnta deiridh, tugadh faoi deara teorainneacha na sonraí reatha ar mhic léinn ó spriocghrúpaí socheacnamaíocha, lean n-áirítear an gá atá le bogadh ó chur chuige bunaithe ar shuirbhé chun míbhuntáiste a thomhas go dtí ceann a úsáideann dul chun cinn teicneolaíochta le déanaí i mbailiú sonraí chun a tuiscint níos scagtha agus níos spriocdhírthe ar mhíbhuntáiste socheacnamaíoch. Chruthaigh dearcadh agus sainmhínithe athraitheacha ar ghrúpaí socheacnamaíocha dúshlán maidir le sonraí a bhaineann leis na saincheistanna seo a léirmhíniú.

Ag eascairt as spriocanna an Phlean Náisiúnta Rochtana deiridh, foilsíodh an Plean Sonraí um Cothromas Rochtana ar Ardoideachas in 2017. Dhírigh an Plean Sonraí seo ar chur chuige nua a fhorbairt chun míbhuntáiste socheacnamaíoch a thomhas agus a thuiscint. Is éard atá i gceist leis an gcur chuige nua ná mic léinn atá ag dul isteach agus ag staidéar in Institiúidí Ardoideachais a shainaithint agus a gheochódú agus staid shocheacnamaíoch na mac léinn seo a mheas trí limistéar beag³⁸ ábhartha an Daonáirimh a shainaithint bunaithe ar sheoladh baile. Mar a shonraítear i bPlean Sonraí 2017 (2017, lch. 3), ‘soláthraítear leis an mbealach seo chun suíomh socheacnamaíoch a shainaithint – trí tháscaire comhiomlán a úsáid mar sheach vótálaí – tomhas cruinn agus éifeachtach ar chúla sóisialta’. Cabhraíonn sé leis na dúshlán a bhaineann le cur chuige bunaithe ar shuirbhé a shárú, amhail ráta freagartha íseal agus tuiscint na bhfreagróirí ar cheistanna, chomh maith leis an bprionsabal a bhaineann le seasamh socheacnamaíoch a chinneadh bunaithe ar shlí bheatha na dtuismitheoirí. Tugtar faoi deara sa tuarascáil freisin go n-úsáidtear sonraí comhiomlána limistéir bhig go forleathan i réimsí eile ar nós sláinte agus go bhfuil sé comhsheasmhach freisin leis an gcur chuige atá glactha ag Roinn Oideachais maidir le scoileanna a aithint le cuimsiú sa Chlár CDSS³⁹.

Céard iad na Scóir Innéacs Díothachta?

Ó 2017/2018, bhíomar in ann anailís a dhéanamh ar phróifíl shocheacnamaíoch na mac léinn ardoideachais de réir institiúide ag baint úsáide as sonraí seoltaí mac léinn i gCóras Taifead Mac Léinn an ÚAO⁴⁰. Úsáidtear Scóir Innéacs Díothachta bunaithe ar an Daonáireamh achair bheaga óna dtagann scoláirí chun tomhas coibhneasta díothachta nó rachmais a shannadh do dhaltáí le haghaidh anailíse comhiomlán⁴¹. Innéacs ilchodach de dheich gcinn de bhearta Daonáirimh is ea DIS (is é sin, ráta spleáchais aoise, athrú daonra, figiúr bunoidreachais, figiúr oideachais triú leibhéal, figiúr na n-aicmí gairmiúla, daoine in aghaidh an tseomra, figiúr tuismitheora aonair, figiúr ranganna leathoilte agus neamhoilte, an ráta dífhostaíochta fireannach agus an ráta dífhostaíochta na mban). Clúdaíonn na bearta seo próifíl dhéimeagrafach, comhdhéanamh aicme sóisialta agus staid an mhargaidh saothair de gach ceantar trí úsáid a bhaint as scóir choibhneasta nó HP Daonáireamh 2016 do limistéir bheaga. Ar an meán, tá díreach faoi bhun 100 teaghlach i ngach ceantar beag Daonáirimh, le leibhéal ard aonchineálachta.

38 Is foroinn d’aonad riaracháin an Toghroinne iad ceantair bheaga daonáirimh.

39 <https://assets.gov.ie/220043/d6b98002-a904-427f-b48a-0fa0af756ea7.pdf>.

40 Níor cuireadh Coláiste na Tríonóide, Baile Átha Cliath san áireamh in 2017/2018 agus bhí roinnt saincheistanna maidir le cáilíocht sonraí le hinstitiúidí eile. Ar an ábhar sin, déanfar na spriocanna a fhoirmlíú bunaithe ar shonraí DIS 2018/2019 agus 2019/2020.

41 <https://www.pobal.ie/app/uploads/2018/06/The-2016-Pobal-HP-Deprivation-Index-Introduction-07.pdf>; Haase, T. & Pratschke, J. (2018) *The Pobal HP Deprivation Index for Small Areas in the Republic of Ireland*. Dublin: Pobal.

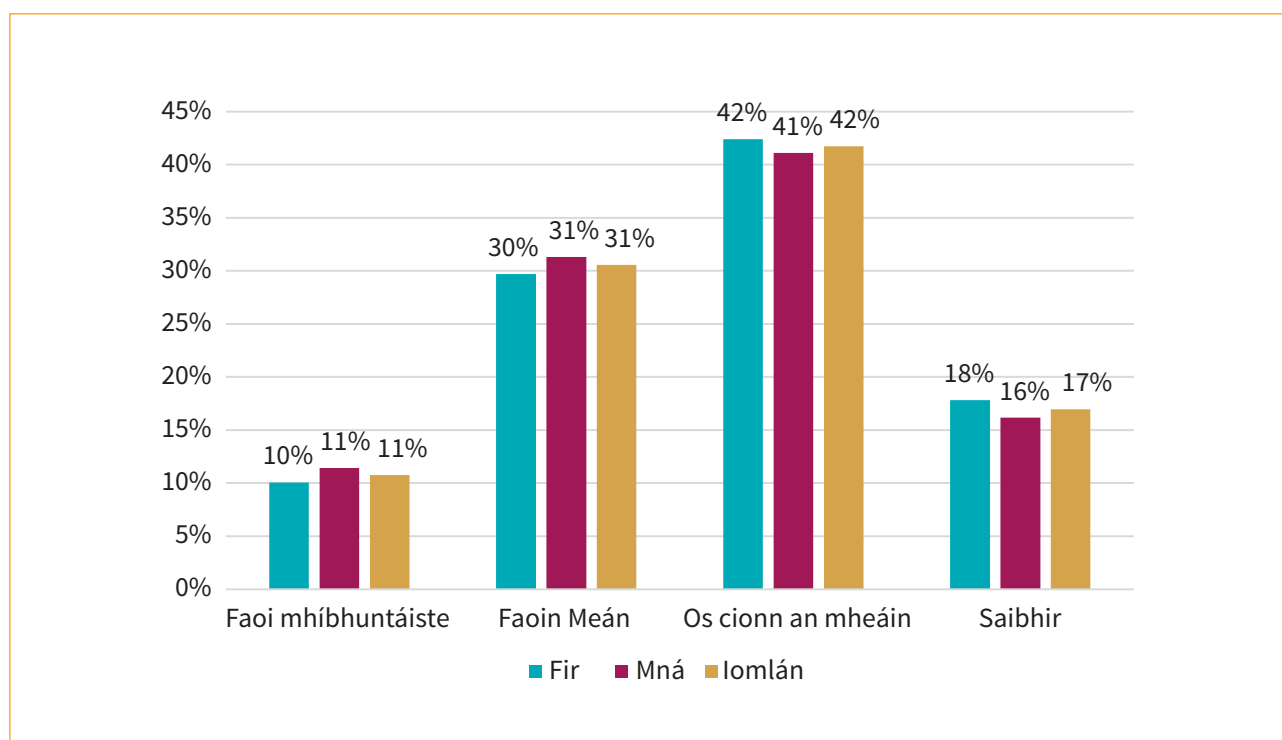
Tá raon Scóir Innéacs Díothachta ó thart ar -40 go +40. Tá scóir níos lú ná -30 ag na ceantair is mó faoi mhíbhuntáiste agus tá scóir níos mó ná +30 ag na ceantair is saibhre. Meastar go bhfuil níos lú ná -10 faoi mhíbhuntáiste (a úsáidtear i sainathint scoile CDSS) agus meastar go bhfuil níos mó ná 10 gcinn saibhir don anailís sa Phlean seo. Leanann na scóir don daonra iomlán de réir achair thart ar ghnáthdháileadh le meán nialas agus diall caighdeánach 10.

Cad a insíonn an dáta dúinn?

Bunaithe ar shonraí 2019/2020, is é 2.0⁴² meán an daonra ardoideachais (is é sin, rolluithe lánaimseartha agus páirtaimseartha iomlána), bunaithe ar na limistéir bheaga as a dtagann siad. San iomlán, is as ceantair faoi mhíbhuntáiste iad 9.7% den daonra ardoideachais, bunaithe ar na ceantair bheaga as a dtagann siad (níos lú ná lúide 10)⁴³. I gcás gach iontrálaí nua ar ardoideachas, is é 1.4 meán DIS an daonra in 2019/2020 (i gcomparáid le 1.5 in 2018/2019), le 10.8% ag teacht ó cheantair faoi mhíbhuntáiste (tá 1.8% faoi mhíbhuntáiste ‘thar a bheith’ nó ‘an-’ agus tá 9.0% ‘faoi mhíbhuntáiste’)⁴⁴.

Tugann Figiúr A4 achoimre ar iontrálaithe nua lánaimseartha ar ardoideachas in 2019/2020 de réir inscne agus catagóirí DIS. Agus na difríochtaí inscne á mbreithniú, tá sé tábhachtach a thabhairt faoi deara gurb ionann baineannaigh agus 53% den daonra iomlán iontrálaithe nua⁴⁵.

Figiúr A4: Gach Iontrálaí Nua Lánaimseartha ar Ardoideachas in 2019/2020

Nóta: Ní fholaíonn sé daoine ‘anaithnid’, arb ionann iad agus 4% den daonra iontrálaithe nua, agus iad siúd a shainaithníonn mar ‘neamh-dhénártha’.

42 Cuirtear é seo i gcomparáid le meánscoir 2.1 in 2018/2019.

43 Ar an gcaoi chéanna, rangáíodh 9.6% mar dhaoine faoi mhíbhuntáiste in 2018/2019. Chun tuilleadh eolais a fháil, féach ar <https://hea.ie/statistics/data-for-download-and-visualisations/socio-economic-data-and-maps/socio-economic-dashboard-2018-19-enrolments/>.

44 Seo i gcomparáid le 10.6% ag teacht ó cheantair faoi mhíbhuntáiste in 2018/2019.

45 Féadfaidh na difríochtaí inscne i DIS rátaí iontrála níos ísle ó fhir i gceantair faoi mhíbhuntáiste ná ó mhná i gceantair faoi mhíbhuntáiste a thabhairt le fios.

Chun miondealú iomlán a fháil ar iontrálaithe nua, lena n-áirítear uimhreacha nua, lena n-áirítear uimhreacha, de réir inscne agus catagóirí DIS do 2019/2020 agus 2018/2019, féach ar Táblaí A4 agus A5.

Tábla A4: Gach Iontrálaí Nua Lánaimseartha ar Ardoideachas in 2019/2020

	Fir	2019/2020 Mná	Ioimlán	Fir	2019/2020 Mná	Ioimlán
Faoi mhíbhuntáiste	1,863	2,350	4,213	10.1%	11.4%	10.8%
^ Thar a bheith faoi mhíbhuntáiste						
^ An-mhíbhuntáiste	320	381	701	1.7%	1.9%	1.8%
Faoi mhíbhuntáiste	1,543	1,969	3,512	8.3%	9.6%	9.0%
Faoin meán	5,495	6,441	11,936	29.7%	31.3%	30.5%
Os cionn an mheáin	7,844	8,461	16,305	42.4%	41.1%	41.7%
Saibhir	3,295	3,328	6,623	17.8%	16.2%	16.9%
Saibhir	3,119	3,148	6,267	16.9%	15.3%	16.0%
^ An-saibhir						
^ Thar a bheith saibhir	176	180	356	1.0%	0.9%	0.9%
Ioimlán	18,497	20,580	39,077	100%	100%	100%

^ Mar gheall ar uimhreacha ísle sna catagóirí 'thar a bheith faoi mhíbhuntáiste' agus 'thar a bheith saibhir', ní thuairiscítear figiúirí ar leithligh.

Tábla A5: Gach Iontrálaí Nua Lánaimseartha ar Ardoideachas in 2018/2019

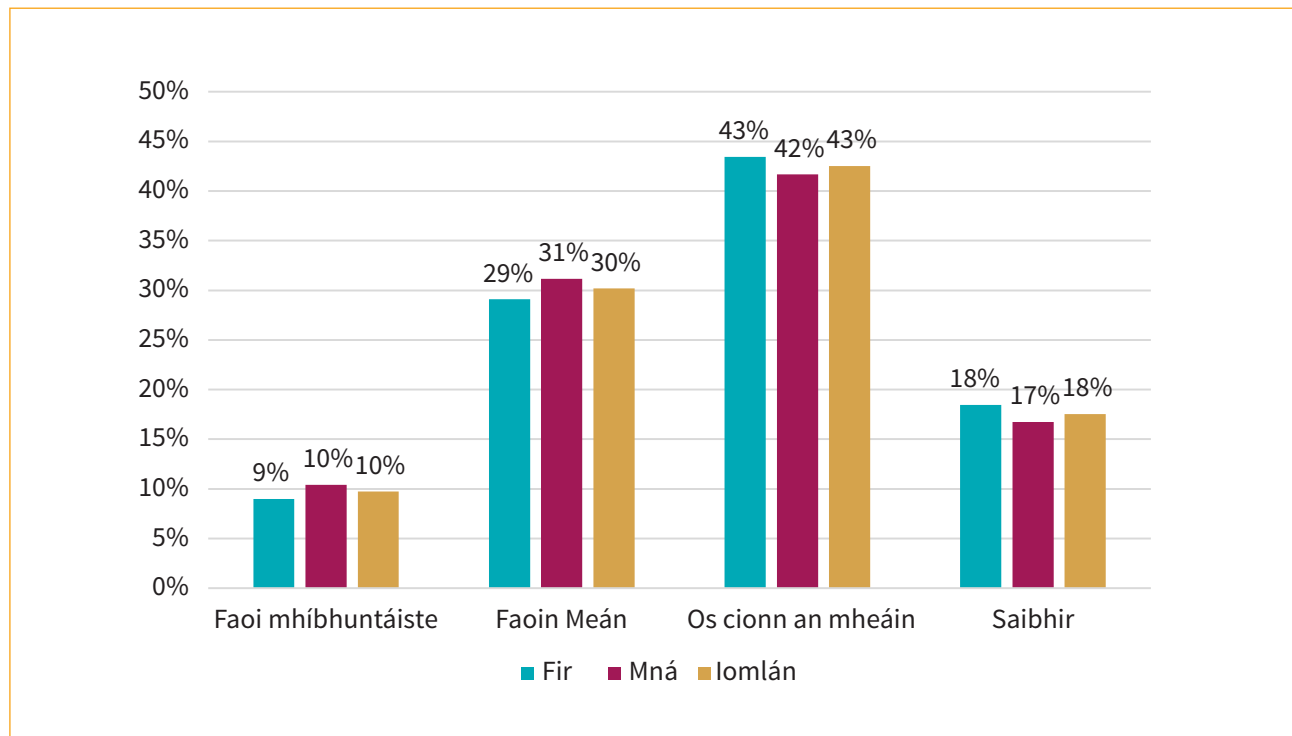
	Fir	2018/2019 Mná	Ioimlán	Fir	2018/2019 Mná	Ioimlán
Faoi mhíbhuntáiste	1,870	2,229	4,099	10.1%	11.1%	10.6%
^ Thar a bheith faoi mhíbhuntáiste						
^ An-mhíbhuntáiste	286	354	640	1.5%	1.8%	1.7%
Faoi mhíbhuntáiste	1,584	1,875	3,459	8.5%	9.3%	8.9%
Faoin meán	5,510	6,368	11,878	29.7%	31.6%	30.7%
Os cionn an mheáin	7,727	8,134	15,861	41.7%	40.4%	41.0%
Saibhir	3,426	3,416	6,842	18.5%	17.0%	17.7%
Saibhir	3,243	3,238	6,481	17.5%	16.1%	16.8%
^ An-saibhir						
^ Thar a bheith saibhir	183	178	361	1.0%	0.9%	0.9%
Ioimlán	18,533	20,147	38,680	100%	100%	100%

^ Mar gheall ar uimhreacha ísle sna catagóirí 'thar a bheith faoi mhíbhuntáiste' agus 'thar a bheith saibhir', ní thuairiscítear figiúirí ar leithligh. Ní fholaíonn sé 'anaithnid', arb ionann iad agus 2%.

Ag teacht leis an bPlean Náisiúnta Rochtana roimhe seo (2015-2021), tá sé tábhachtach machnamh a dhéanamh ar dhaltaí ar 'gnáth-fágálaí scoile' scoile iad (mar shampla, 18-20 bliain d'aois). Bunaithe ar shonraí 2019/2020, is é 1.7 meán an daonra ardoideachais sa chatagóir aoise seo (i gcomparáid le 1.4 do gach iontrálaí nua). Mar a léirítear i Figiúr A5, do gach iontrálaí nua ar ardoideachas sa chatagóir aoise seo, is as ceantair faoi mhíbhuntáiste 10% (tá 1.5% faoi 'thar a bheith faoi mhíbhuntáiste' nó 'an-mhíbhuntáiste' agus 8.2% 'faoi mhíbhuntáiste').

Figiúr A5: Gach Iontrálaí Nua Lánaimseartha (Aois 18/20) chuig Ardoideachas in 2019/2020

Nóta: Ní fholaíonn sé daoine 'anaithnid', arb ionann iad agus 4% den daonra iontrálaithe nua, agus iad siúd a shainaithníonn mar 'neamh-dhénártha'.

Chun miondealú iomlán a fháil ar iontrálaithe nua (aois 18-20) de réir inscne agus catagóirí DIS do 2019/2020 agus 2018/2019, lena n-áirítear uimhreacha, féach ar Táblaí A6 agus A7.

Tábla A6: Gach Iontrálaí Nua Lánaimseartha (Aois 18-20) chuig Ardoideachas in 2019/2020

	Fir	2019/2020 Mná	Ioimlán	Fir	2019/2020 Mná	Ioimlán
Faoi mhíbhuntáiste	1,406	1,827	3,233	9.0%	10.4%	9.7%
^ Thar a bheith faoi mhíbhuntáiste						
^ An-mhíbhuntáiste	224	284	508	1.4%	1.6%	1.5%
Faoi mhíbhuntáiste	1,182	1,543	2,725	7.6%	8.8%	8.2%
Faoin meán	4,544	5,471	10,015	29.1%	31.2%	30.2%
Os cionn an mheáin	6,787	7,314	14,101	43.4%	41.7%	42.5%
Saibhir	2,884	2,938	5,822	18.5%	16.7%	17.6%
Saibhir	2,731	2,779	5,510	17.5%	15.8%	16.6%
^ An-saibhir						
^ Thar a bheith saibhir	153	159	312	1.0%	0.9%	0.9%
Ioimlán	15,621	17,550	33,171	100%	100%	100%

^ Mar gheall ar uimhreacha ísle sna catagóirí 'thar a bheith faoi mhíbhuntáiste' agus 'thar a bheith saibhir', ní thuairiscítear figiúirí ar leithligh.

Tábla A7: Gach Iontrálaí Nua Lánaimseartha (Aois 18-20) chuig Ardoideachas in 2018/2019

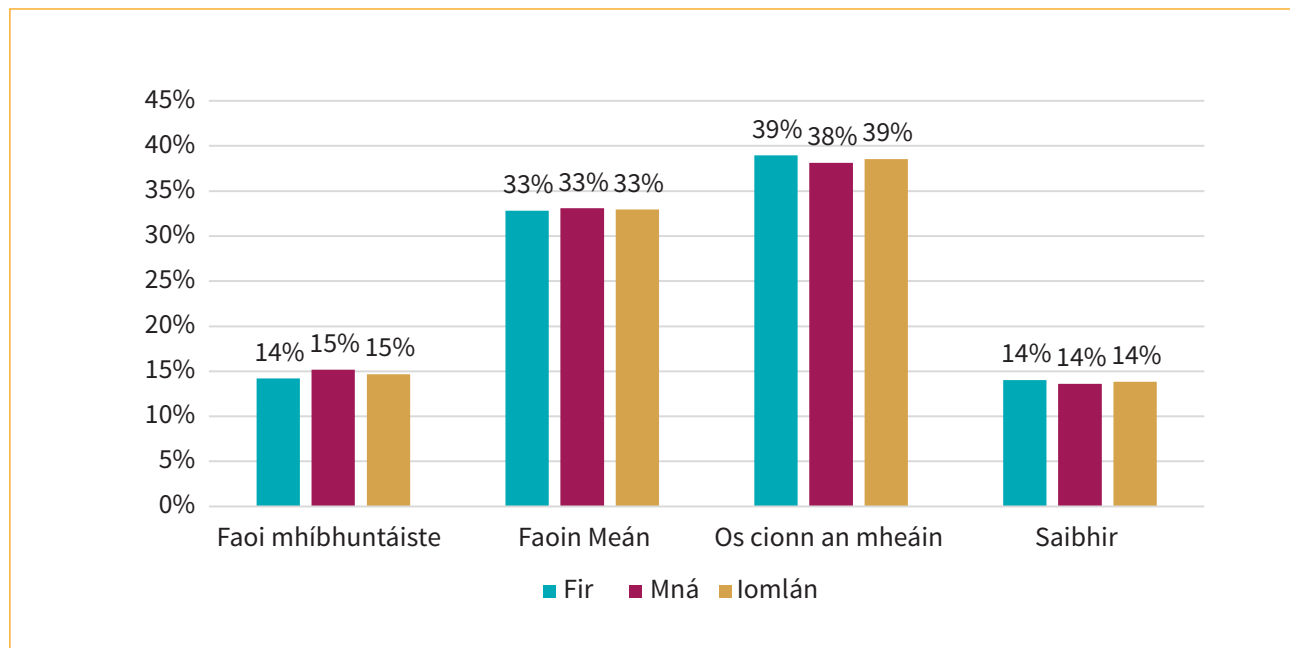
	Fir	2018/2019 Mná	Ioimlán	Fir	2018/2019 Mná	Ioimlán
Faoi mhíbhuntáiste	1,350	1,685	3,035	8.7%	9.8%	9.3%
^ Thar a bheith faoi mhíbhuntáiste						
^ An-mhíbhuntáiste	199	264	463	1.3%	1.5%	1.4%
Faoi mhíbhuntáiste	1,151	1,421	2,572	7.4%	8.3%	7.9%
Faoin meán	4,534	5,351	9,885	29.2%	31.2%	30.2%
Os cionn an mheáin	6,655	7,060	13,715	42.8%	41.2%	42.0%
Saibhir	3,013	3,039	6,052	19.4%	17.7%	18.5%
Saibhir	2,857	2,894	5,751	18.4%	16.9%	17.6%
^ An-saibhir						
^ Thar a bheith saibhir	156	145	301	1.0%	0.8%	0.9%
Ioimlán	15,552	17,135	32,687	100%	100%	100%

^ Mar gheall ar uimhreacha ísle sna catagóirí 'thar a bheith faoi mhíbhuntáiste' agus 'thar a bheith saibhir', ní thuairiscítear figiúirí ar leithligh. Ní fholaíonn sé 'anaithnid', arb ionann iad agus 2% den daonra iontrálaithe nua (aois 18-21).

Chun rátaí aistrithe ón dara leibhéal go dtí an t-ardoideachas a mheas, d'úsáideamar sonraí DIS ó mBunachar Sonraí ar Line d'Iar-bhunscoile (BSI-B) na Roinne Oideachais ar dhaonra na hArdteistiméireachta. Mar a léirítear i Leáráid A6, ba as ceantair faoi mhíbhuntáiste 14.7% d'fhágálaí scoile in 2019 (bhí 3% faoi 'thar a bheith faoi mhíbhuntáiste' nó 'an-mhíbhuntáiste' agus 12% 'faoi mhíbhuntáiste'). Is mná iad 50% de dhaonra na hArdteistiméireachta.

Figiúr A6: Daonra na hArdteistiméireachta In 2019 De Réir Inscne agus Catagóirí DIS (%)

Note: Excludes 'unknowns', who account for 5% of the Leaving Certificate (2019) population.

Le miondealú iomlán a fháil ar dhaonra na hArdteistiméireachta de réir inscne agus catagóirí DIS do 2019 agus 2018, lena n-áirítear uimhreacha, féach ar Táblaí A8 agus A9.

Tábla A8: Daonra na hArdteistiméireachta in 2019 De Réir Inscne agus Catagóirí DIS (Uimh. Agus %)

	Fir	2019 Mná	Ioimlán	Fir	2019 Mná	Ioimlán
Faoi mhíbhuntáiste	3,687	3,933	7,620	14.2%	15.2%	14.7%
^ Thar a bheith faoi mhíbhuntáiste						
^ An-mhíbhuntáiste	755	866	1,621	2.9%	3.3%	3.1%
Faoi mhíbhuntáiste	2,932	3,067	5,999	11.3%	11.8%	11.6%
Faoin meán	8,519	8,582	17,101	32.8%	33.1%	32.9%
Os cionn an mheáin	10,111	9,896	20,007	38.9%	38.1%	38.5%
Saibhir	3,643	3,535	7,178	14.0%	13.6%	13.8%
Saibhir	3,453	3,333	6,786	13.3%	12.8%	13.1%
^ An-saibhir						
^ Thar a bheith saibhir	190	202	392	0.7%	0.8%	0.8%
Ioimlán	25,960	25,946	51,906	100%	100%	100%

^ Mar gheall ar uimhreacha ísle sna catagóirí 'thar a bheith faoi mhíbhuntáiste' agus 'thar a bheith saibhir', ní thuairiscítear figiúirí ar leithligh. Nóta: Ní fholaíonn sé daoine 'anaithnid', arb ionann iad agus 5% de dhaonra na hArdteistiméireachta.

Tábla A9: Daonra na hArdteistiméireachta in 2018 De Réir Inscne agus Catagóirí DIS (Uimh. Agus %)

	Fir	2018 Mná	Ioimlán	Fir	2018 Mná	Ioimlán
Faoi mhíbhuntáiste	3,637	3,943	7,580	14.5%	15.7%	15.1%
^ Thar a bheith faoi mhíbhuntáiste						
^ An-mhíbhuntáiste	807	844	1,651	3.2%	3.4%	3.3%
Faoi mhíbhuntáiste	2,830	3,099	5,929	11.3%	12.3%	11.8%
Faoin meán	8,343	8,369	16,712	33.3%	33.2%	33.3%
Os cionn an mheáin	9,490	9,473	18,963	37.9%	37.6%	37.8%
Saibhir	3,560	3,406	6,966	14.2%	13.5%	13.9%
Saibhir	3,387	3,221	6,608	13.5%	12.8%	13.2%
^ An-saibhir						
^ Thar a bheith saibhir	173	185	358	0.7%	0.7%	0.7%
Ioimlán	25,030	25,191	50,221	100%	100%	100%

^ Mar gheall ar uimhreacha ísle sna catagóirí 'thar a bheith faoi mhíbhuntáiste' agus 'thar a bheith saibhir', ní thuairiscítear figiúirí ar leithligh. Nóta: Ní fholaíonn sé daoine 'anaithnid', arb ionann iad agus 5% de dhaonra na hArdteistiméireachta.

A8 Rátaí aistrithe agus socrú spriocanna do mhic léinn faoi mhíbhuntáiste

Léirítear rátaí aistrithe measta dóibh siúd a d'aistrigh go díreach ón dara leibhéal go dtí an t-ardoideachas de réir catagóire DIS do chohóirt 2018 agus 2019 i dTábla A10. Ríomhtar na rátaí seo trí líon na n-iontrálaithe nua lánaimseartha (aois 18-20) i ngach ceann de na catagóirí díothachta ábhartha a roinnt ar líon na mac léinn Ardteistiméireachta sa chatagóir chéanna. Tá an anailís bunaithe ar shonraí comhiomlána ón dá fhoinsé. Cé gur fearr micrea-shonraí a nascadh ag leibhéal an duine aonair chun mic léinn a rianú ón dara leibhéal go dtí an t-ardoideachas, níl sé seo indéanta faoi láthair. Táimid ag súil go dtarlóidh a leithéid de nascadh sonraí thar thréimhse an Phlean Náisiúnta Rochtana seo, agus mar sin déanfaimid athbhreithniú ar rátaí aistrithe agus ar na spriocanna gaolmhara de réir mar a bheidh sonraí ar fáil.

Tá sé tábhachtach a thabhairt faoi deara comhréir na mac léinn sna catagóirí 'anaithnid' in 2019 agus 2018. In 2018/2019, níorbh fhéidir 5% de dhaonra na hArdteistiméireachta agus 2% de dhaonra na n-iontrálaithe nua (aois 18-20) a chatagóiriú de réir DIS. Tá sé seo i gcomparáid le 5% de dhaonra na hArdteistiméireachta agus 4% de dhaonra na n-iontrálaithe nua in 2019/2020. Mar gheall ar luaineachtaí i gcéatadán na ndaoine 'anaithnid' le himeacht ama, tá sé tábhachtach rátaí aistrithe do chohóirt 2019 agus 2018 araon a mheas agus spriocanna á bhforbairt.

Léiríonn na torthaí go bhfuil ráta foriomlán aistrithe 63% ón dara leibhéal go dtí an t-ardoideachas in 2018/2019 agus in 2019/2020 araon. Freagraíonn an figiúr seo don anailís a rinne an Roinn Oideachais (2020) ar rátaí aistrithe ón iar-bhunoideachas go dtí an t-ardoideachas, in 2018, ag baint úsáide as modheolaíocht éagsúil⁴⁶. Is é 40% an ráta aistrithe do mhic léinn faoi mhíbhuntáiste in 2018/2019 agus 42% in 2019/2020. Seo i gcomparáid le 87% agus 81% faoi seach dóibh siúd ó chúlraí saibhre.

Tábla A10: Rátaí Aistrithe Measta ón Dara Leibhéal go dtí an tArdoideachas de réir DIS, 2018 agus 2019

	2018/2019			2019/2020		
	Fir	Mná	Ioimlán	Fir	Mná	Ioimlán
Faoi Mhíbhuntáiste	37%	43%	40%	38%	46%	42%
Faoi Meán	54%	64%	59%	53%	64%	59%
Os Cionn an Mheáin	70%	75%	72%	67%	74%	70%
Saibhir	85%	89%	87%	79%	83%	81%
Anaithnid	18%	21%	20%	50%	57%	54%
Ioimlán	60%	66%	63%	60%	67%	63%

Chun leibhéal rannpháirtíochta na mac léinn faoi mhíbhuntáiste san ardoideachas a mhéadú, socrófar sprioc-ráta aistrithe de 54%⁴⁷ don ghrúpa seo ar fead an Phlean. Tá sé mar aidhm ag an sprioc seo an ráta aistrithe idir earnálacha oideachais a mhéadú thart ar dhá phointe céatadán in aghaidh na bliana.

⁴⁶ <https://www.gov.ie/pdf/?file=https://assets.gov.ie/117558/ef43dc12-56c3-4f5a-9e78-bafce7ef9764.pdf#page=null> (DoE, 2020, p. 24). Is tomhas é an ráta aistrithe ón iar-bhunoideachas go dtí an t-ardoideachas i mbliain ar leith ar chéatadán na mac léinn ó na cúig bliana acadúla roimhe sin a chuaigh isteach san Ardoideachas sa bhliain sin ar deireadh.

⁴⁷ I dtéarmaí uimhriúla, is méadú measta é seo de idir 880 agus 1,050 mac léinn faoi mhíbhuntáiste ón dara leibhéal go dtí an t-ardoideachas thar an tréimshe seacht mbliana. Ba chóir a bheith cúramach leis na meastacháin seo mar gheall ar luaineachtaí anaithnide sa daonra mac léinn le himeacht ama.

A9 Spriocanna a leagan síos do mhic léinn lánfhásta atá faoi mhíbhuntáiste

Molann an Staidéar ar Rannpháirtíocht Mac Léinn Lánfhásta san Ardoideachas (2021)⁴⁸ go ndíreodh spriocanna rochtana agus tacaíochtaí ar mhic léinn lánfhásta ó phobail faoi mhíbhuntáiste. Sainmhínítear mic léinn lánfhásta mar dhaoine atá 23 bliana d'aois nó níos sine ar an 1 Eanáir ina mbliain iontrála chuig an ardoideachas.

Soláthraíonn Tabla A11 achoimre ar na hiontrálaithe nua lánfhásta céaduaire mar chéatadán de na hiontrálaithe nua go léir de réir catagóire DIS in 2018/2019 agus in 2019/2020. In 2019/2020, bhí 7% d'iontrálaithe nua lánaimseartha lánfhásta i gcomparáid le 8% in 2018/2019. Ar an iomlán, in 2019/2020, tháinig 11% d'iontrálaithe nua lánfhásta ó chúlraí faoi mhíbhuntáiste (mar % de na hiontrálaithe nua go léir ó chúlraí faoi mhíbhuntáiste) i gcomparáid le 13% in 2018/2019.

Tábla A11: Rannpháirtíocht Mhic Léinn Lánfhásta Céaduaire san Ardoideachas mar % de na hiontrálaithe Nua ar fad de réir Catagóire DIS, 2018/2019

	2018/2019			2019/2020		
	Fir	Mná	Iomlán	Fir	Mná	Iomlán
Faoi Mhíbhuntáiste	13%	13%	13%	11%	11%	11%
Faoi Meán	8%	8%	8%	8%	7%	8%
Os Cionn an Mheáin	7%	6%	6%	6%	6%	6%
Saibhir	5%	6%	6%	6%	6%	6%
Iomlán	8%	8%	8%	7%	7%	7%

Nóta: Ní fholaíonn sé daoine 'anaithnid', arb ionann iad agus thart ar 9-13% den daonra iontrálaithe nua lánfhásta mar chéatadán de na hiontrálaithe nua go léir thar an dá thréimse ama.

Chun rannpháirtíocht na mac léinn lánfhásta faoi mhíbhuntáiste san ardoideachas a mhéadú, leagamar sprioc de 20% amach⁴⁹. Tá sé mar aidhm aige seo rannpháirtíocht na scoláirí seo a mhéadú thart ar 1.3 pointe céatadán gach bliain.

⁴⁸ Indecon (2021) *Study of Mature Student Participation in Higher Education. What are the Challenges? Recommendations for the Future*. Dublin: HEA/DFHERIS. Le fáil ar: https://hea.ie/assets/uploads/2021/06/FINAL-Study-of-Mature-Student-Participation-in-Higher-Education_June-2021.pdf.

⁴⁹ I dtéarmaí uimhriúla, is méadú measta é seo de thart ar 560 mac léinn lánfhásta ó cheantair faoi mhíbhuntáiste thar an tréimhse seacht mbliana. Ba chóir a bheith cúramach leis na meastacháin seo mar gheall ar luaineachtaí anaithnide sa Daonra mac leinn le himeacht ama.

A10 Daltaí faoi mhíchumas agus socrú spriocanna

Bailíonn an ÚAO sonraí ar mhic léinn faoi mhíchumas ó dhá fhoinsé sonraí: líon na mac léinn a fhaigheann tacaíocht ón gCiste do Mhic Léinn faoi Mhíchumas (CMM) agus líon na mac léinn a tuairiscíodh a bheith faoi mhíchumas ón Suirbhé ar Rochtain Chomhionann, sraith ceisteanna deonacha a chuirtear ar na mac léinn atá sa chéad bhliain san ardoideachas gach bliain.

Díríodh ar thrí ghrúpa faoi ghannionadaíocht i measc an phobail mhíchumais sa dá Phlean Rochtana deiridh – iad siúd atá faoi mhíchumas fisiceach, céadfach agus iolrach. Don Phlean Náisiúnta Rochtana seo, leagfar síos sprioc leanúnach don chomhréir mac léinn faoi mhíchumas a úsáideann an EAS. Mar sin féin, i bhfianaise a thábhachtaí atá sé monatóireacht a dhéanamh ar gach grúpa míchumais seachas fo-chatagóirí míchumais, áireoidimid mar tháscaire feidhmíochta agus déanfaimid athbhreithniú ar líon na mac léinn a fhaigheann CMM thar thréimshe an Phlean seo.

Tá sé dúshlánach spriocanna a leagan síos do mhic léinn faoi mhíchumas mar gheall ar shainmhínte éagsúla ar ‘mhíchumas’, chomh maith le saincheisteanna a bhaineann le rátaí leitheadúlachta ar fud earnálacha oideachais a mheas. Chomh maith leis sin, féadann nádúr riachtanas speisialta oideachais nó míchumas duine athrú nó forbairt le himeacht ama.

Ag leibhéal na hiar-bhunscoile, meastar go bhfuil Riachtanas Speisialta Oideachais (RSO)⁵⁰ de chineál éigin ag 17.9% de leanaí 13 bliana d’aois. Fuarthas amach i nDaonáireamh 2016 go raibh, san iomlán, 643,131 duine faoi mhíchumas, rud a chiallaíonn go bhfuil 13.5%, nó duine as gach seachtar, den daonra faoi mhíchumas de chineál éigin.

Measann an tÚdarás Náisiúnta Míchumais (2018)⁵¹ go dtiocfaidh méadú 20% ar líon na ndaoine faoi mhíchumas faoi 2028. Tharla trian den mhéadú seo mar gheall ar mhéadú an daonra agus dhá thrían de bharr dul in aois an daonra. Bunaithe ar na figiúirí réamh-mheasta seo, meastar faoi 2026, go mbeidh 14.8% den daonra iomlán faoi mhíchumas. In anailís AHEAD 2021⁵² ar shonraí 2019/2020, tá fás comhsheasmhach bliain ar bhliain ar líon na mac léinn faoi mhíchumas a chláraíonn le seirbhísí tacaíochta san ardoideachas – méadú de bhreis is 220% le 11 bhliain anuas.

Bunaithe ar rátaí leitheadúlachta méadaithe RSO/míchumais ar fud na n-earnálacha oideachais go léir, agus an tionchar a mheastar a bheidh ag an bpaindéim ar leas na mac léinn⁵³, díreoidh an Plean Náisiúnta Rochtana seo ar líon na n-iontrálaithe nua ardoideachais faoi mhíchumas a mhéadú go 16%⁵⁴, thar an tréimhse seacht mbliana. Tá sé mar aidhm ag an sprioc seo rannpháirtíocht na mac léinn faoi mhíchumas san ardoideachas a mhéadú faoi idir 0.5 agus pointe céatadáin amháin gach bliain.

Léiríonn Fíoracha A7 agus A8 treocht i bhfigiúirí míchumais (2011/2012 go 2020/2021) d’iontrálaithe nua agus rolluithe bunaithe ar athbhreithniú a rinneadh le déanaí ar na taifid sa CTML. Tá sé tábhachtach na *caveats* seo a leanas a thabhairt faoi deara:

- Cuireadh taifid mhíchumais ar ais i bhformáid anaithnid d’institiúid amháin in 2017/2018, rud nach gceadaíonn fíorú sonraí. Tá na scoláirí seo curtha le líon na scoláirí faoi mhíchumas.

50 <https://ncse.ie/wp-content/uploads/2018/03/03263-NCSE-EdExps-Children-SEN-FINAL-UPLOAD.pdf>.

51 <http://nda.ie/resources/factsheets/nda-factsheet-1-disability-statistics-briefing-information.pdf>.

52 https://www.ahead.ie/userfiles/files/AHEAD_Research_Report_21_digital.pdf.

53 Mar shampla, *OECD (2021) Tackling the mental health impact of the COVID-19 crisis: an integrated, whole-of-education society response*. Ar fáil ar <https://www.oecd.org/coronavirus/policy-responses/tackling-the-mental-health-impact-of-the-covid-19-crisis-an-integrated-whole-of-society-response-0ccaf0b/>.

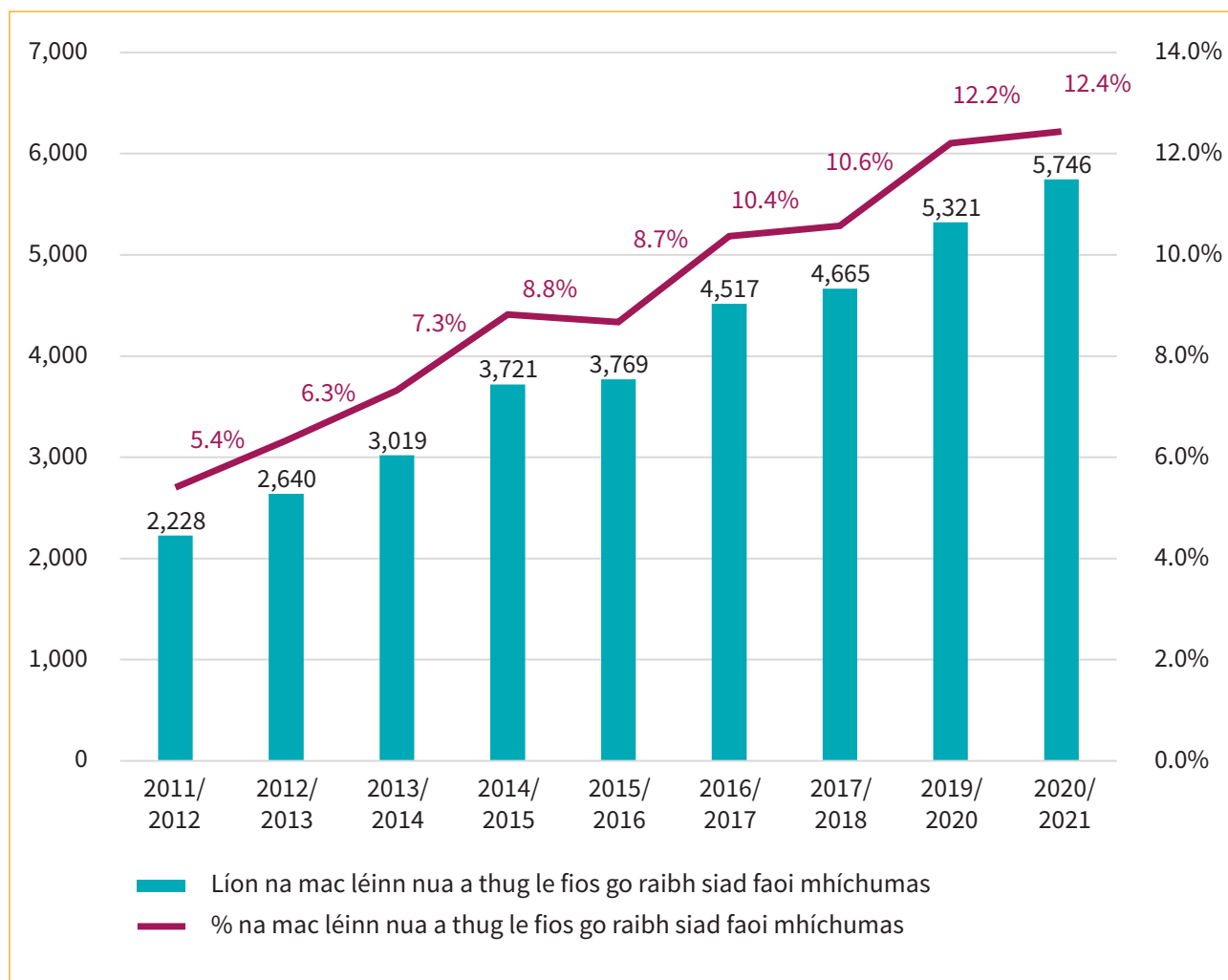
54 I dtéarmaí uimhriúla, meastar go mbeidh sé seo thart ar 1,645 mac léinn breise faoi mhíchumas thar an tréimshe seacht mbliana. Mar sin féin, ba chóir caitheamh go cúramach leis na meastacháin seo mar gheall ar luaineachtaí anaithnide sa daonra mac léinn le himeacht ama.

- Mar gheall ar shaincheistanna cosanta sonraí, níor bailíodh sonraí in 2018/2019. Mar thoradh air sin, is dócha go ndéanfaidh figiúirí rollaithe 2019/2020 meastachán ró-íseal ar líon na mac léinn faoi mhíchumas mar go bhfuil an mhodheolaíocht ag brath ar shonraí iontrálaithe nua a nascadh le taifid rollaithe na mac léinn.
- Mar gheall ar nádúr na nascála sonraí agus na n-athruithe ar chritéir tuairiscithe CTML le himeacht ama, ní ga go mbeidh na figiúirí seo ag freagairt do na figiúirí a foilsíodh roimhe seo a leagadh amach sa Phlean Náisiúnta Rochtana roimhe seo. Tá sé i gceist againn na figiúirí seo a úsáid mar shonraí bonnlíne nua ar feadh an Phlean Rochtana Náisiúnta seo.

Tháinig méadú de réir a chéile le himeacht ama ar líon na mac léinn a léirigh míchumas sa Suirbhé ar Rochtain Chomhionann. In 2011/2012, léirigh 5.4% d'iontrálaithe nua míchumas i gcomparáid le 12.4% in 2020/2021. Eascaíonn na figiúirí rollaithe ó athbhreithniú a rinneadh le déanaí ar shonraí míchumais a cheangail iontrálaithe nua le sonraí rollaithe. Léiríonn na torthaí méadú ar líon na mac léinn lánaimseartha agus páirtaimseartha faoi mhíchumas thar na blianta staidéir go léir, le 3.65 de na rolluithe a léirigh míchumas in 2011/2012 i gcomparáid le 6.2% in 2020/2021.

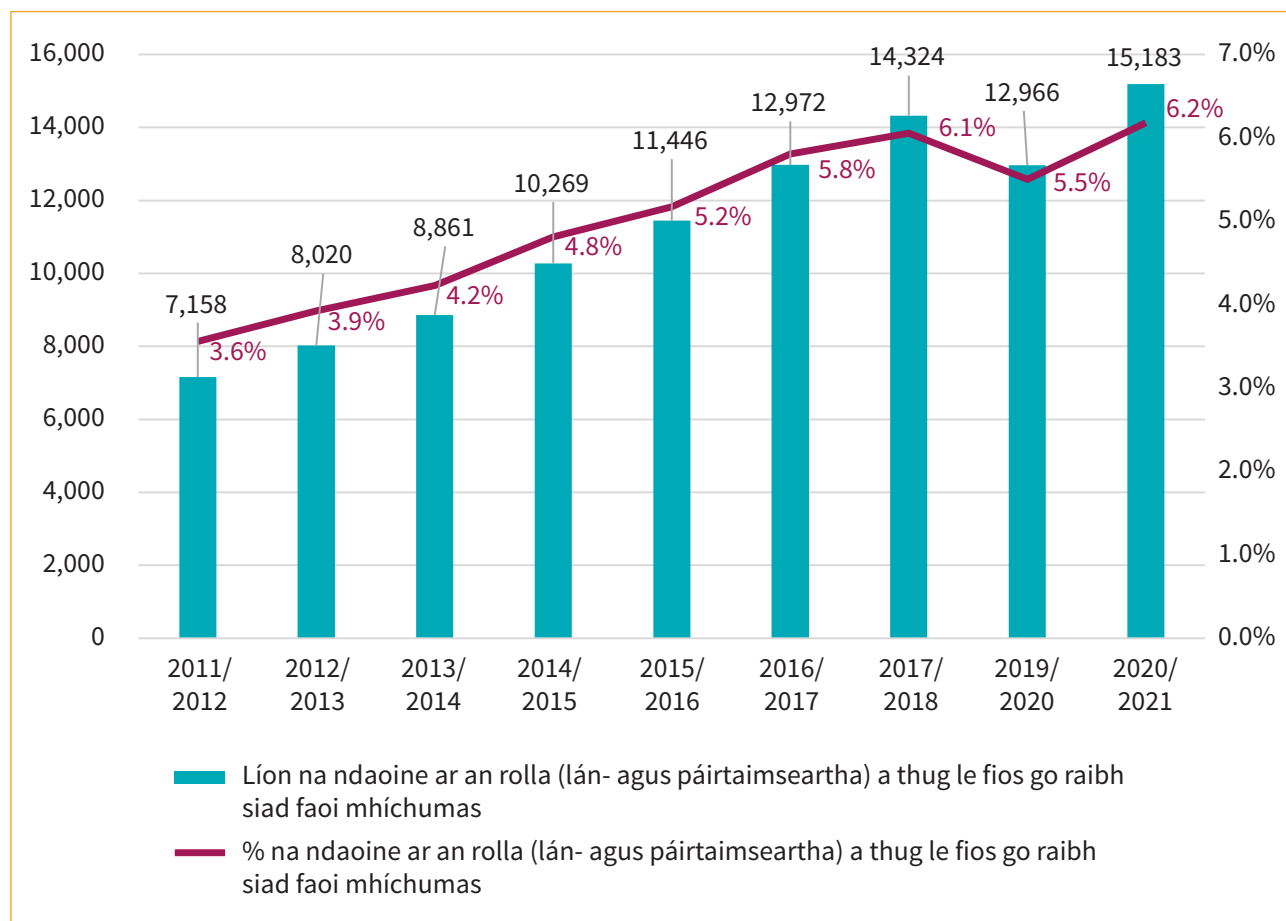
Figiúr A7: Iontrálaithe Nua a Léiríonn Míchumas ar Iontráil chuig Ardoideachas (Líon agus % na nIontrálaithe Nua), 2011/2012 Go 2020/2021

* Nóta: Níl sonraí ar fáil do 2018/2019; is dócha gur meastachán faoina luach iad figiúirí 2019/2020 de bharr sonraí maidir le hiontrálaithe nua a bheith in easnamh don bhliain roimhe sin; míchumas amháin a chomhaireamh.

Figiúr A8: Rolluithe Lánaimseartha agus Páirtaimseartha a Thaispeánann Míchumas ar Iontráil chuig Ardoideachas (Líon agus % na nIontrálaithe Nua), 2011/2012 Go 2020/2021

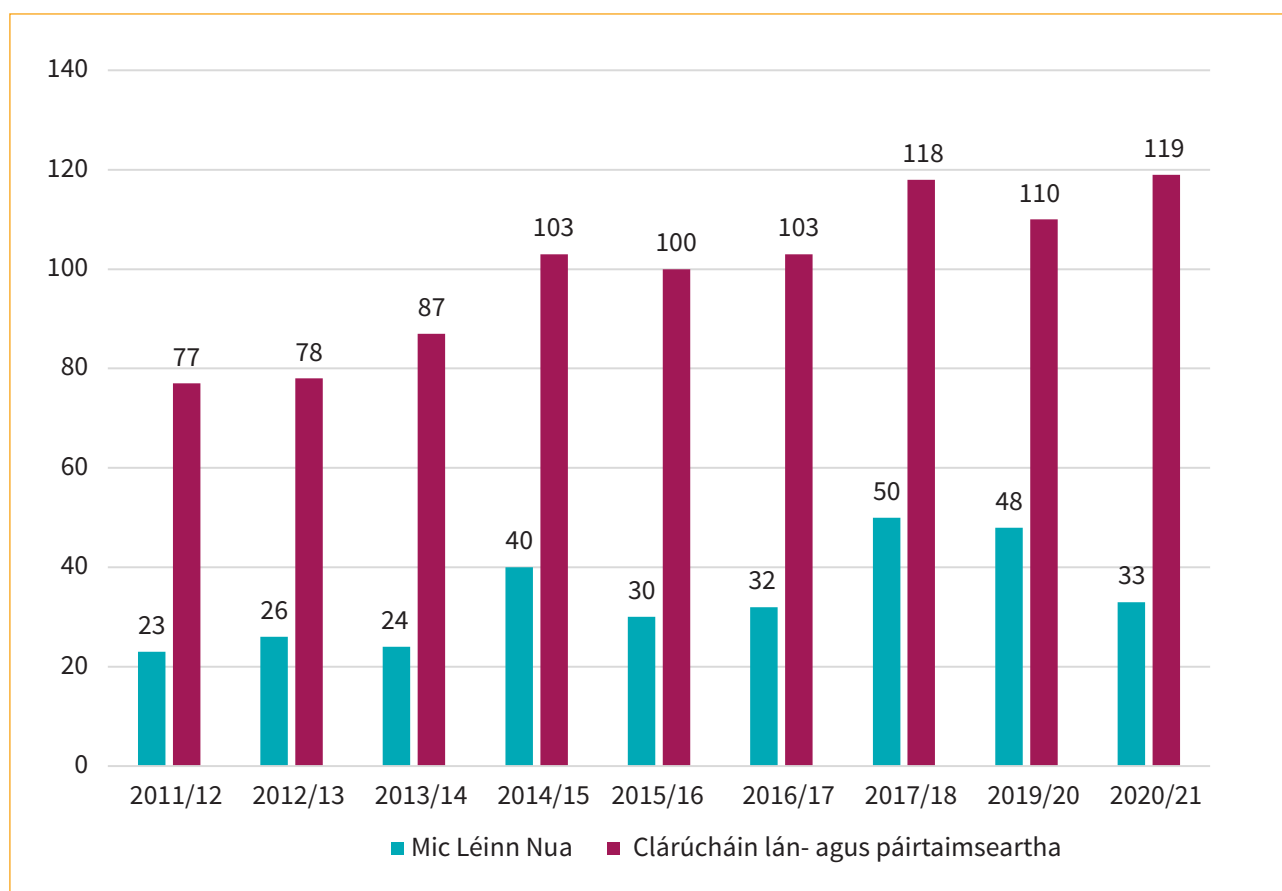
* Nóta: Níl sonraí ar fáil do 2018/2019; is dócha gur meastachán faoina luach iad figiúirí 2019/2020 de bharr sonraí maidir le hiontrálaithe nua a bheith in easnamh don bhliain roimhe sin; míchumas amháin a chomhaireamh.

A11 Spriocanna a leagan síos do dhaltáí ó phobail Lucht Siúil na hÉireann agus na Romach

Tagann líon na mac léinn den Lucht Siúil san ardoideachas ón Suirbhé ar Rochtain Chomhionann. Léiríonn athbhreithniú ar shonraí ar Thaistéalaithe na hÉireann gur tháinig ardú measartha ar líon na n-iontrálaithe nua den Lucht Siúil le himeacht ama, ag méadú ó 23 in 2011/2012 go 48 in 2019/2020, agus laghdú ina dhiaidh sin go 33 in 2020/2021. Mar an gcéanna, tá méadú beag ar líon na gclárúcháin don Lucht Siúil le linn na tréimshe céanna, méadú ó 77 in 2011/2012 go 119 in 2020/2021 (féach ar Figiúr A9). Mar a tugadh faoi deara i dtuarascáil na Roinne Oideachais le déanaí ar Tháscairí Oideachais do 2021⁵⁵, is é is dóichí go mbíonn tionchar ag paidéim Covid-19 ar an aistriú chuig, agus ar dhul chun cinn laistigh den ardoideachas do chohóirt áirithe mac léinn, lena n-áirítear mic léinn den Lucht Siúil agus Romaigh.

Figiúr A9: Líon na nIontrálaithe Nua agus na Rolluithe den Lucht Siúil san Ardoideachas, 2011/2012 Go 2020/2021

In 2016, bhí 18,018 den Lucht Siúil óg in Éirinn, sin 1.15% den daonra iomlán idir 0-24 bliain d'aois⁵⁶. Sainaithníodh 3,074 den Lucht Siúil idir 15-19 bliain d'aois agus 2,631 eile idir 20-24 bliain d'aois i nDaonáireamh 2016, arb ionann iad agus 1.03% agus 1% den daonra faoi seach.

⁵⁵ Féach ar Tháscairí Oideachais 2021 <https://assets.gov.ie/212247/a97b6e7c-92bb-4039-938f-1eda1736fb99.pdf> chun tuilleadh eolais a fháil.

⁵⁶ DCYA (ar a dtugtar anois an Roinn Leanaí, Comhionannais, Míchumais, Imeachthas agus Óige) (2020) Lucht Siúil Óga in Éirinn <https://assets.gov.ie/72732/824dc1d2acaf4e5a93d88e640ae1ef0f.pdf>.

Léiríonn figiúirí ó Dhaonáireamh 2016 go bhfuil gnóthachtáil oideachais i measc an Lucht Siúil go mór taobh thiar de ghnóthachtáil an daonra iomlán⁵⁷. I measc na mban den Lucht Siúil, fuair 13.3% oideachas go leibhéal uachtarach meánscoile nó os a chionn, i gcomparáid le 69.1% den daonra iomlán. Cuireadh oideachas chuig an mbunleibhéal amháin ar bheagnach 6 as gach deichniúr den Lucht Siúil (57.2%), i gcomparáid le 13.6% den daonra iomlán. Ní raibh cáilíocht tríú leibhéal ag ach 1% (nó 167) den Lucht Siúil i gcomparáid le 42% den daonra iomlán⁵⁸.

Don Phlean Rochtana Náisiúnta seo, leagfar síos sprioc chun líon na n-iontrálaithe nua den Lucht Siúil faoi láthair a mhéadú ó 33 go 150. Léiríonn an sprioc seo thart ar 0.32% den daonra iontrálaithe nua (féach ar Tábla A12). Cé go bhfuil sé tábhachtach a admháil gur chóir go mbeadh rannpháirtíocht an Lucht Siúil san ardoideachas i bhfad níos áirde, tá an sprioc seo réasúnta i bhfianaise na sonraí bonnlíne reatha. Déanfar athbhreithniú ar an sprioc (d'fhonn é a mhéadú) thar shaolré an Phlean⁵⁹.

Tábla A12: Sprioc-Rannpháirtíocht san Ardoideachas d'Iontrálaithe Nua ón Lucht Siúil

	Líon Reatha	Sprioc
Líon na n-iontrálaithe nua den Lucht Siúil	33	150
% de na hiontrálaithe nua den Lucht Siúil (mar % de na hiontrálaithe nua go léir)	0.07%	0.32%

Tá an Plean Rochtana Náisiúnta seo tiomanta do thacú le mic léinn ón bpobal Romach. Faoi láthar, áfach, níl ach sonraí teoranta ar dhaoine óga i bpobail Romach in Éirinn. Don chéad uair, áireoidh Daonáireamh 2022 'Romach' mar chatagóir roghanna ina cheist eitneachta. Ag teacht leis seo, tá glactha ag an ÚAO le catagóirí comhchosúla ina SRC ó 2020/2021 ar aghaidh. Toisc nach bhfuil sonraí bonnlíne ar fáil, ní féidir spriocanna a leagan síos do mhic léinn Romach a bhfuil rochtain acu ar ardoideachas. Déanfar athbhreithniú air seo thar thréimshe an Phlean Náisiúnta Rochtana seo de réir mar a bheidh sonraí ar fáil.

57 <https://www.cso.ie/en/csolatestnews/pressreleases/2017pressreleases/pressstatementcensus2016resultsprofile8-irishtravellersethnicityandreligion/>.

58 <https://www.cso.ie/en/releasesandpublications/ep/p-cp10esil/p10esil/>.

59 Breathnófar ar an sprioc seo arís san athbhreithniú meántéarmach ar an bPlean in 2025. Foin am sin, táthar ag súil go mbeidh sonraí eitneachta ar fáil ó P-POD agus nasctha le sonraí SRS an HEA, a chinnfidh an bhfuil gá leis athbhreithniú a dhéanamh ar an sprioc seo.

A12 Dáta breise

Tugann Tábla A13 miondealú ar phróifíl shocheacnamaíoch na n-iontrálaithe nua 2019/2020 de réir gach réimse staidéir.

Tábla A13: Próifíl Shocheacnamaíoch na nIontrálaithe Nua 2019/2020 de réir Réimse Staidéir

Réimse staidéir	Saibhir	Beagán Os Cionn an Mheáin	Beagán Faoin Meán	Faoi Mhíbhuntáiste
Agriculture, forestry, fisheries and veterinary	9.7%	44.3%	40.3%	5.7%
Talmhaíocht, foraoiseacht, iascach agus tréidliachta	9.7%	44.3%	40.3%	5.7%
(0811) Táirgeadh barra agus beostoic	8.3%	47.6%	40.1%	4.0%
(0819) Talmhaíocht nach bhfuil sainmhínithe breise nó rangaithe in aon áit eile	3.4%	38.8%	49.7%	8.2%
(0841) Tréidliachta	14.0%	44.1%	33.8%	8.1%
(0888) Cláir agus cáilíochtaí idirdhisciplíneacha a bhaineann le talmhaíocht, foraoiseacht, iascach agus tréidliachta	5.7%	46.2%	47.2%	0.9%
Na nEalaíon agus na nDaonnachtaí	17.5%	42.2%	29.4%	10.9%
(0210) Na nEalaíona nach bhfuil sainmhínithe a thuilleadh nó rangaithe in aon áit eile	18.3%	42.3%	29.1%	10.3%
(0211) Teicnící closamhairc agus táirgeadh meán	16.0%	41.3%	31.0%	11.7%
(0212) Faisean, dearadh inti agus tionsclaíoch	20.5%	42.0%	24.9%	12.6%
(0213) Na Mínealaíona	16.3%	41.6%	32.0%	10.1%
(0215) Ceol agus na taibhealaíona	18.8%	43.3%	25.9%	12.0%
(0220) Daonnachtaí (seachas teangacha) nach bhfuil sainmhínithe breise nó aicmithe in aon áit eile	12.0%	40.8%	36.4%	10.8%
(0230) Teangacha nach bhfuil sainmhínithe breise nó rangaithe in aon áit eile	14.5%	41.1%	31.4%	13.0%
(0231) Sealbhú teanga	21.9%	41.3%	26.0%	10.8%
(0232) Litríocht agus teangeolaíocht	14.7%	52.0%	25.5%	7.8%
(0288) Cláir agus cáilíochtaí idhisciplíneacha a bhaineann leis na healaíona agus na daonnachtaí	15.2%	43.1%	30.3%	11.4%
Gnó, riarachán agus dlí	19.5%	42.2%	28.4%	9.9%
(0410) Gnó agus riarachán gan sainmhíniú breise nó rangaithe in aon áit eile	23.1%	44.7%	24.7%	7.6%
(0411) Cuntasaíocht agus Cáin	13.3%	38.4%	34.4%	13.9%
(0412) Airgeadas, baincéireacht agus árachas	19.1%	42.7%	28.7%	9.6%
(0413) Bainistíocht agus riaracháin	16.7%	40.0%	31.3%	12.0%
(0414) Margaíocht agus fógraíocht	19.5%	42.8%	28.3%	9.4%
(0421) Dlí	16.6%	41.1%	31.4%	10.9%
Oideachas	12.5%	43.0%	35.2%	9.3%
(0112) Oiliúint do mhúinteoirí réamhscoile	14.3%	40.9%	30.4%	14.3%
(0113) Oiliúint múinteoirí gan speisialtóireacht ábhair	14.3%	45.0%	34.4%	6.4%
(0114) Oiliúint múinteoirí le speisialtóireacht ábhair	10.1%	43.3%	38.3%	8.3%
Innealtóireacht, déantúsaíocht agus tógáil	16.6%	43.7%	30.9%	8.8%
(0710) Ceirdeanna innealtóireachta agus innealtóireacht nach bhfuil sainmhínithe breise nó rangaithe in aon áit eile	23.1%	46.3%	25.3%	5.3%
(0713) Leictreachas agus fuinneamh	11.8%	41.7%	34.6%	11.8%
(0714) Leictreonaic agus uathoibriú	15.7%	39.5%	34.5%	10.2%
(0715) Meicnic agus ceirdeanna miotail	10.3%	39.9%	36.3%	13.6%
(0716) Mótarfheithiclí, longa agus aerárthaí	11.2%	53.0%	25.0%	10.8%
(0721) Próiseáil bia	19.2%	44.9%	29.9%	6.0%
(0730) Ailtireacht agus tógáil nach bhfuil sainmhínithe breise nó rangaithe in aon áit eile	11.5%	40.1%	36.9%	11.5%

Réimse staidéir	Saibhir	Beagán Os Cionn an Mheáin	Beagán Faoin Meán	Faoi Mhíbhuntáiste
(0731) Ailtireacht agus pleanáil baile	24.4%	40.3%	25.7%	9.6%
(0732) Tógáil agus innealtóireacht shibhialta	8.5%	43.1%	37.9%	10.5%
Cláir agus cáilíochtaí cineálacha	7.0%	19.6%	48.3%	25.2%
Sláinte agus leas	14.1%	38.6%	33.7%	13.6%
(0910) Sláinte nach bhfuil sainmhínithe nó rangaithe in aon áit eile	13.0%	36.2%	35.0%	15.8%
(0911) Staidéir fiacloireachta	13.6%	36.4%	42.4%	7.6%
(0912) Leighis	36.7%	40.0%	18.0%	5.2%
(0913) Altranas agus Cnáimhseachas	11.3%	42.4%	33.3%	13.0%
(0914) Teicneolaíocht diagnóis agus cóireála leighis	18.9%	43.1%	31.3%	6.7%
(0915) Teiripe agus athshlánú	18.8%	44.1%	29.9%	7.2%
(0916) Cógaisíocht	15.5%	38.2%	36.8%	9.5%
(0922) Cúram leanaí agus seirbhísí óige	7.1%	31.0%	40.1%	21.9%
(0923) Obair shóisialta agus comhairleoireacht	10.2%	33.6%	36.8%	19.4%
Teicneolaíochtaí Faisnéise agus Cumarsáide (TFCanna)	16.4%	41.8%	29.1%	12.7%
(0610) Teicneolaíochtaí Faisnéise agus Cumarsáide (TFCanna) nach bhfuil sainmhínithe nó rangaithe in aon áit eile	19.2%	41.6%	26.0%	13.3%
(0611) Úsáid ríomhaire	20.7%	42.9%	22.9%	13.5%
(0612) Dearadh agus riarachán bunachar sonraí agus líonra	7.9%	43.0%	41.2%	7.9%
(0613) Forbairt agus anailís bogearraí agus feidhmchlár	10.6%	42.4%	34.4%	12.6%
Eolaíochtaí nádúrtha, matamaitic agus staitisticí	17.2%	43.1%	30.2%	9.5%
(0510) Eolaíochtaí bitheolaíocha agus eolaíochtaí gaolmhara nach bhfuil sainmhínithe breise nó rangaithe in aon áit eile	14.3%	41.9%	31.9%	11.8%
(0511) Bitheolaíocht	10.2%	42.6%	39.0%	8.1%
(0512) Bithcheimic	25.9%	45.5%	21.3%	7.3%
(0521) Eolaíochtaí Comhshaoil	9.8%	42.9%	37.6%	9.8%
(0530) Eolaíochtaí fisiceacha nach bhfuil sainmhínithe breise nó rangaithe in aon áit eile	24.7%	42.7%	24.7%	7.9%
(0531) Ceimic	19.4%	39.5%	29.8%	11.4%
(0533) Fisic	18.7%	48.2%	24.4%	8.8%
(0541) Matamaitic	19.1%	54.5%	21.5%	4.9%
(0588) Cláir agus cáilíochtaí idirdhisciplíneacha a bhaineann leis na heolaíochtaí nádúrtha, matamaitic agus staitisticí	23.2%	39.5%	28.0%	9.3%
Seirbhísí	11.5%	38.1%	34.1%	16.2%
(1013) Óstáin, bialanna agus lónadóireacht	11.7%	39.4%	31.6%	17.3%
(1014) Spóirt	8.8%	37.5%	35.9%	17.8%
(1015) Taisteal, turasóireacht agus fóillíocht	21.0%	37.0%	32.5%	9.5%
Eolaíochtaí sóisialta, iriseoireacht agus faisnéis	25.9%	41.6%	23.6%	9.0%
(0310) Eolaíochtaí sóisialta agus iompraíochta nach bhfuil sainmhínithe breise nó aicmithe in aon áit eile	23.7%	42.4%	23.8%	10.1%
(0311) Eacnamaíocht	46.7%	39.7%	11.2%	2.3%
(0312) Eolaíochtaí polaitiúla agus sibhialta	26.6%	45.2%	20.9%	7.3%
(0313) Síceolaíocht	21.1%	41.3%	27.1%	10.5%
(0314) Síceolaíocht agus staidéar cultúrtha	25.9%	36.9%	25.9%	11.4%
Iomlán Mhór	17.0%	41.7%	30.5%	10.8%

Tabhair faoi deara: Baineadh den tábla seo réimsí staidéir ina bhfuil níos lú ná 100 mac léinn san iomlán.

Tugtar achoimre i dTábla A14 ar chomhréir na n-iontrálaithe nua a fuair ráta speisialta na Scéime Deontais Mac Léinn d'Institiúidí Ardoideachais arna maoiniú ag an ÚAO in 2020/2021 agus in 2019/2020. Chuir SUSI líon na mac léinn ar bronnadh deontais neamh-thadhlacha agus cóngaracha orthu i mbliain a haon ag leibhéal fochéime ar fáil don ÚAO.

Tábla A14: Comhréir na n-iontrálaithe nua a fhaigheann ráta speisialta na Scéime Deontas Mac Léinn, 2020/2021 agus 2019/2020

Institiúidí Ardoideachais-mhaoinithe ag an ÚAO	% na nIontrálaithe Nua a fhaigheann an Scéim Deontas Mac Léinn in 2020/2021	% na nIontrálaithe Nua a fhaigheann an Scéim Deontas Mac Léinn in 2019/2020
Institiúid Teicneolaíochta Bhaile Átha Luain	22.3% 13.1% Neamh-chóngarach 9.2% Cóngarach	19.6% 13.0% Neamh-chóngarach 6.6% Cóngarach
Ollscoil Chathair Bhaile Átha Cliath	9.2% 4.2% Neamh-chóngarach 5.0% Cóngarach	7.6% 4.0% Neamh-chóngarach 3.7% Cóngarach
Institiúid Ealaíne, Deartha agus Teicneolaíochta Dhún Laoghaire	9.8% 3.5% Neamh-chóngarach 6.3% Cóngarach	10.5% 5.3% Neamh-chóngarach 5.3% Cóngarach
Institiúid Teicneolaíochta Dhún Dealgan	15.1% 5.8% Neamh-chóngarach 9.3% Cóngarach	14.4% 5.7% Neamh-chóngarach 8.7% Cóngarach
Institiúid Teicneolaíochta na Gaillimhe-Maigh Eo	17.2% 11.4% Neamh-chóngarach 5.9% Cóngarach	16.8% 12.4% Neamh-chóngarach 4.4% Cóngarach
Institiúid Teicneolaíochta Cheatharlach	18.2% 9.5% Neamh-chóngarach 8.7% Cóngarach	18.1% 9.6% Neamh-chóngarach 8.5% Cóngarach
Institiúid Teicneolaíochta, Sligeach	19.4% 14.5% Neamh-chóngarach 4.9% Cóngarach	20.2% 14.3% Neamh-chóngarach 6.0% Cóngarach
Institiúid Teicneolaíochta Leitir Ceanainn	23.5% 12.5% Neamh-chóngarach 11.0% Cóngarach	23.6% 11.6% Neamh-chóngarach 11.9% Cóngarach
Institiúid Teicneolaíochta Luimnigh	17.1% 8.7% Neamh-chóngarach 8.5% Cóngarach	16.3% 6.8% Neamh-chóngarach 9.5% Cóngarach
Coláiste Mhuire gan Smál	8.6% 5.9% Neamh-chóngarach 2.7% Cóngarach	8.0% 5.2% Neamh-chóngarach 2.8% Cóngarach
Ollscoil Mhaigh Nuad	12.7% 5.8% Neamh-chóngarach 6.9% Cóngarach	11.8% 5.9% Neamh-chóngarach 5.9% Cóngarach
Ollscoil Theicneolaíochta na Mumhan, Corcaigh	13.0% 4.9% Neamh-chóngarach 8.1% Cóngarach	12.9% 4.9% Neamh-chóngarach 8.0% Cóngarach
Ollscoil Theicneolaíochta na Mumhan, Ciarraí	14.5% 5.7% Neamh-chóngarach 8.8% Cóngarach	11.4% 4.3% Neamh-chóngarach 7.1% Cóngarach

HEA-Funded HEI	% of New Entrants receiving the Student Grant Scheme in 2020/2021	% of New Entrants receiving the Student Grant Scheme in 2019/2020
Coláiste Náisiúnta Ealaíne agus Deartha	9.9% 5.3% <i>Neamh-chóngarach</i> 4.6% <i>Cóngarach</i>	12.8% 6.6% <i>Neamh-chóngarach</i> 6.2% <i>Cóngarach</i>
Ollscoil na hÉireann, Gaillimh	10.8% 7.6% <i>Neamh-chóngarach</i> 3.2% <i>Cóngarach</i>	9.8% 7.2% <i>Neamh-chóngarach</i> 2.6% <i>Cóngarach</i>
Coláiste Ríoga na Máinlianna in Éirinn	4.4% 1.2% <i>Neamh-chóngarach</i> 3.2% <i>Cóngarach</i>	1.6% 0.9% <i>Neamh-chóngarach</i> 0.6% <i>Cóngarach</i>
Coláiste San Aingeal, Sligeach	8.6% 8.2% <i>Neamh-chóngarach</i> 0.4% <i>Cóngarach</i>	7.8% 5.6% <i>Neamh-chóngarach</i> 2.2% <i>Cóngarach</i>
Coláiste na Tríonóide	7.4% 2.8% <i>Neamh-chóngarach</i> 4.6% <i>Cóngarach</i>	6.4% 2.7% <i>Neamh-chóngarach</i> 3.7% <i>Cóngarach</i>
Ollscoil Theicneolaíochta Bhaile Átha Cliath – Campas Bhaile Bhlainséir	21.8% 4.1% <i>Neamh-chóngarach</i> 17.8% <i>Cóngarach</i>	20.2% 3.7% <i>Neamh-chóngarach</i> 16.5% <i>Cóngarach</i>
Ollscoil Theicneolaíochta Bhaile Átha Cliath – Campas na Cathracha	9.9% 3.1% <i>Neamh-chóngarach</i> 6.8% <i>Cóngarach</i>	11.1% 3.5% <i>Neamh-chóngarach</i> 7.7% <i>Cóngarach</i>
Ollscoil Theicneolaíochta Bhaile Átha Cliath – Campas Tamhlacht	17.6% 3.6% <i>Neamh-chóngarach</i> 13.9% <i>Cóngarach</i>	16.7% 1.9% <i>Neamh-chóngarach</i> 14.8% <i>Cóngarach</i>
Coláiste na hOllscoile, Corcaigh	8.4% 4.0% <i>Neamh-chóngarach</i> 4.4% <i>Cóngarach</i>	6.9% 3.8% <i>Neamh-chóngarach</i> 3.2% <i>Cóngarach</i>
Coláiste Ollscoile, Baile Átha Cliath	6.8% 3.2% <i>Neamh-chóngarach</i> 3.7% <i>Cóngarach</i>	5.9% 2.8% <i>Neamh-chóngarach</i> 3.1% <i>Cóngarach</i>
Ollscoil Luimnigh	10.2% 7.4% <i>Neamh-chóngarach</i> 2.8% <i>Cóngarach</i>	9.8% 6.6% <i>Neamh-chóngarach</i> 3.1% <i>Cóngarach</i>
Institiúid Teicneolaíochta Phort Láirge	17.2% 10.2% <i>Neamh-chóngarach</i> 7.0% <i>Cóngarach</i>	16.1% 10.0% <i>Neamh-chóngarach</i> 6.1% <i>Cóngarach</i>
Iomlán Mhór	12.0% 6.0% <i>Neamh-chóngarach</i> 6.0% <i>Cóngarach</i>	11.2% 5.7% <i>Neamh-chóngarach</i> 5.5% <i>Cóngarach</i>

Aguisín B: Próiseas comhairliúcháin

B1 Dátaí agus imeachtaí tábhachtach

Tábla B1: Dátaí agus imeachtaí tábhachtach

Dátaí tábhachtach	Dáta
Foilsíú an Pháipéir Chomhairliúcháin	16 Aibreán 2021
Fóram Rochtana Náisiúnta	23 Aibreán 2021
Fógraí sna nuachtáin náisiúnta	24 Aibreán 2021
Imeacht Comhairliúcháin Mac Léinn	7 Bealtaine 2021
Seisiún comhairliúcháin le Grúpa Stiúrtha an Phlean Náisiúnta Rochtana	28 Bealtaine 2021
Comhairliúcháin duine le duine (ÚAO agus an Roinn Breisoideachais agus Ardoideachais, Taighde, Nuálaíochta agus Eolaíochta)	Bealtaine 2021 go Bealtaine 2022
Spriocdháta le haghaidh aighneachtaí scríofa	18 Meitheamh 2021

B2 Aighneachtaí scríofa

D'iarr cuid acu siúd a rinne aighneachtaí gan iad a aithint

Tábla B2: Eagraíochtaí agus Líonraí

• AHEAD• AONTAS – Eagraíocht Náisiúnta um Fhoghlaim Aosach• AsIAM• Aspire2 Painéal Comhairleach Óige agus Alumni• ASTI – Cumann na Meánmhúinteoirí in Éirinn• LOI – Lár-Oifig Iontrála• CETB – Bord Oideachais agus Oiliúna ChorcaíLíonra Pobail• CONGRESS – Comhdháil na gCeardchumann in Éirinn• Líonra Rochtana Chorcaí• Lárionad Comhaontas Chorcaí• Grúpa Idirghníomhaireachta Chathair Chorcaí don Lucht Siúil• Príosún Chorcaí agus Tionscadal Crois an Díolúnaigh• DAI – Cumann Disléicse na hÉireann• DAWN (Líonra Oibre na gComhairleoirí Míchumais)• Ollscoil Chathair Bhaile Átha Cliath – Ionad Mhíbhuntáiste• Oideachais Staidéar• DEPTHDFI – Cónaidhm na hÉireann um Míchumas• Siondróm Down na hÉireann• Grúpa Stádas Chathair Dhroichead Átha	• Cathair Foghlama Bhaile Átha Cliath• Grúpa <i>Education Futures</i>• Páirt a Ghlacadh San Oideachas• EPIC – Daoine faoi Mhíchumas a Chumachtú• ETBI – Bord Oideachais agus Oiliúna na hÉireann• Coláistí FET ÉireannForóige• ÚAO – Oideachas Idirnáisiúnta• HECA – Cumann na gColáistí Ardoideachais• Ibec• IHREC – Coimisiún na hÉireann um Chearta an Duine agus Comhionannas• Grúpa Fócais le Daoine Faoi Mhíchumais Intleachta – Ollscoil Theicneolaíochta Bhaile Átha Cliath Baile Bhlainséir• <i>Involve CLG</i>• Comhairle Dídeanaithe na hÉireann• Nasc Tuaithe na hÉireann• ISSU – Aontas na Mac Léinn Dara Leibhéal• Gluaiseacht Lucht Siúil na hÉireann• COÉ – Cumann Ollscoileanna Éireann• KITE (<i>Keep in Training and Education</i>) agus Líonraí Litearthachta/Uimhearthachta• Páirtí an Lucht Oibre• Nasc na mBan Longfoirt

- Roinn Oideachais Aosaigh agus Pobail Ollscoil Mhá Nuad
- NALA – An Gníomhaireacht Náisiúnta Litearthachta
- Nasc – Cearta Imirceach agus Dídeanaithe
- NCBI – Comhairle Náisiúnta na hÉireann do na Daill
- FNFMF – An Fóram Náisiúnta um Fheabhsú Teagaisc agus Foghlama san Ardoideachas
- National Traveller MABS
- NCADSU – Aontas Mac Léinn an Choláiste Náisiúnta Ealaíne agus Deartha
- NCGE – Lárionad Náisiúnta um Threoir san Oideachas
- CNOS – An Chomhairle Náisiúnta um Oideachas Speisialta UNM – an tÚdarás Náisiúnta Míchumais
- Fóram Náisiúnta na mBan den Lucht Siúil in Éirinn (NTWF)
- Ógra Fianna Fáil – an Cabhán, Uíbh Fhailí, Cill Chainnigh
- *One FamilyPavee Point*
- DCCÉ – Cáilíocht agus Cáilíochtaí Éireann
- Acadamh Ríoga na hÉireann
- Líonta Cleachtóirí AR
- SIPTU – An Ceardchumann Seirbhísí, Tionsclaíoch, Gairmiúil agus Teicniúil
- Ceartas Sóisialta Éireann
- Cumann Naomh Uinseann de Pól
- Tionscadal SOAR an Chnuasaigh Theas
- Seirbhísí Meabhairshláinte Naomh Pádraig
- TCPID – Ionad Choláiste na Tríonóide do Dhaoine faoi Mhíchumas
- TUI – Aontas Múinteoirí Éireann
- CAOT – Cumann Ardoideachais na Teicneolaíochta
- Comharchumann *Trinity Ability*
- *Trinity Green Campus Education Subcommittee*
- AMLÉ – Aontas na Mac Léinn in Éirinn
- WISE – Insitiúid an Iarthair um Staidéar san Oideachas

Tábla B3: Institiúidí Ardoideachais

- Coláiste Cheatharlach
- Ollscoil Chathair Bhaile Átha Cliath
- Institiúid Ealaíne, Deartha agus Teicneolaíochta Dhún Laoghaire
- Institiúid Teicneolaíochta Dhún Dealgan
- Insitiúid Teicneolaíochta na Gaillimhe-Maigh Eo
- Coláiste Uí Ghríofa, Baile Átha Cliath
- Coláiste Hibernia
- Institiúid Teicneolaíochta Cheatharlach
- Institiúid Teicneolaíochta, Sligeach
- Insitiúid Teicneolaíochta Leitir Ceanainn
- Institiúid Oideachais Marino
- Coláiste Mhuire gan Smál
- Coláiste Mhá Nuad
- Ollscoil Teicneolaíochta na Mumhan
- An Coláiste Náisiúnta Ealaíne & Deartha
- Coláiste Náisiúnta na hÉireann
- Coláiste Ríoga na Máinlianna in Éirinn, Ollscoil an Leighis agus na nEolaíochtaí Sláinte
- Coláiste San Aingeal
- Ollscoil Teicneolaíochta Bhaile Átha Cliath
- Ollscoil Teicneolaíochta na Sionainne: Lár Tíre, An tIarthar Láir – Institiúid Teicneolaíochta Bhaile Átha Luain agus Insitiúid Teicneolaíochta Luimnigh
- Coláiste an Tríonóid
- Coláiste na hOllscoile, Corcaigh
- Coláiste Ollscoile, Baile Átha Cliath
- Ollscoil na Gaillimhe
- Ollscoil Luimnigh
- Institiúid Teicneolaíochta Phort Láirge

B3 Comhairliúchán duine le duine le heagraíochtaí geallsealbhóirí

Tábla B4: Comhairliúchán duine le duine le heagraíochtaí geallsealbhóirí

- Leanaí faoi Chúram agus Grúpa Oibre Náisiúnta an Chórais Oideachais, Ionad Mhíbhuntáiste Oideachais Ollscoil Chathair Bhaile Átha Cliath
 - Líonra Oibre na gComhairleoirí Míchumais (DAWN)
 - An Roinn Leanaí, Comhionannais, Míchumais, Imeachtha & Óige
 - An Roinn Oideachais
 - An Roinn Sláinte
 - An Roinn Tithíochta
 - An Roinn Dlí agus Cirt
 - An Roinn Caiteachais Phoiblí agus Athchóirithe
 - An Roinn Forbartha Tuaithe agus Pobail
 - An Roinn Coimirce Sóisialaí
 - Siondróm Down Éireann
 - Dr Vivian Rath
 - EPIC
 - Cuimsiú Éireann
 - An Fóram Ardoideachais Uilechuimsitheach (INHEF)
 - Seirbhís Phríosúin na hÉireann
 - COÉ
 - An tÚdarás Náisiúnta Míchumais
 - An Fóram Náisiúnta um Fheabhsú Múinteoireachta agus Foghlama san Ardoideachas
 - DCCÉ
 - SOLAS
 - THEA
 - Ollscoil Teicneolaíochta Bhaile Átha Cliath
 - Tusla
-

An tÚdarás um Ard-Oideachas

3 Áras Síol mBrain, Ascaill Crampton
Bóthar Síol mBrain, Baile Átha Cliath 4
D04C2Y6, Ireland

Teagmháil

Fón: +353 1 2317100

Uimhir Lo-Call: 1890 200 637

Facs: +353 1 2317172

R-phost: info@hea.ie / access@hea.ie

An Roinn Breisoideachais agus Ardoideachais,
Taighde, Nuálaíochta agus Eolaíochta
Department of Further and Higher Education,
Research, Innovation and Science

An Roinn Breisoideachais agus Ardoideachais, Taighde, Nuálaíochta agus Eolaíochta

52 Faiche Stiabhna, Baile Átha Cliath 2, D02 DR67

Teagmháil

Fón: +353 1 8892442 / +353 1 8892448

R-phost: minister_fheris@dfheris.gov.ie